

Sherwood Anderson

SMUTNÍ TRUBAČI

SMUTNÍ TRUBAČI A JINÉ POVÍDKY

SHERWOOD ANDERSON

S M U T N Ě

T R U B A Č I

A

JINÉ POVÍDKY

Z ANGLIČTINY PŘELOŽIL JAN ČEP

PANU

DRU JAROSLAVU STRÁNSKÉMU,

ZASLOUŽILÉMU O TOTO DÍLO,

VĚNUJÍ

VYDAVATELÉ

CHICAGSKÝ HAMLET

Byla doba v životě Tomově, kdy byl velmi blízek smrti, tak blízek, že po několik dní držel svůj život v dlani, jako chlapec drží míč. Stačilo jen rozevřít prsty a nechat jej vypadnout.

Jak živě si vzpomínám na onen večer, kdy mně vypravoval svůj příběh! Zašli jsme si spolu na oběd do malé jídelny a zároveň restaurace v ulici Wells Street v Chicagu. Byl vlhký, studený večer začátkem října. Říjen a listopad bývají obyčejně v Chicagu nejpůsobivějšími měsíci v roce, ale toho roku byly první týdny v říjnu studené a deštivé. V našich průmyslových jezerních městech většina lidí trpí chorobou nosních průdušek a týden takového počasí stačí, aby kdekdo začal kašlat a smrkat.

Doupě, do něhož jsme s Tomem vstoupili, zdálo se útulné a pohodlné. Pili jsme whiskey, abychom se zahřáli, a po jídle začal Tom vypravovat.

Vzduch místnosti, v níž jsme seděli, začal se čímsi nasycovat, jakousi únavou. Obyvatelé chicagští cítí časem únavu z všeobecné ošklivosti města, již kdekdo ochabuje. Je to

cítit na ulicích, v krámech i v domácnostech. Všecka těla se hrouť a zdá se, že z milionu hrdel stoupá křik: „Vezíme tu v ustavičném hluku, špíně a ohavnosti. Proč jste nás sem uvrhli? Nikde není pro nás spočinutí! Jsme ustavičně štváni s místa na místo a cíle není ... Žijí nás miliony v chicagské Západní čtvrti, kde jsou všechny ulice stejně ošklivé a kde jdou ulice dál a dál, z nicoty do nicoty. Jsme unaveni, unaveni! K čemu je to všechno? Proč jsi nás uvrhla sem, matko lidí?

Ze všech lidských těl, pohybujících se po ulicích, jako by stoupala slova shora napsaná a chicagský básník Carl Sandburg zazpívá snad o tom jednou píseň. Oh, pak uslyšíte unavené hlasy stoupat z unavených lidí! Snad potom začneme všichni zpívat tu píseň a uskutečníme něco, nač se teď mezi námi už dávno zapomnělo!

Ale začínám řečnit. Bude lépe, když se vrátíme k Tomovi do restaurantu ve Wells Street. Carl Sandburg dělá zatím noviny a sedě u psacího stolu píše o reji v ulici Wells Street v Chicagu.

U buffetu v restauraci stáli dva mužové a hovořili s prodávčem. Snažili se hovořit po kamarádsku, ale cosi bylo ve vzduchu, co či-

nilo přátelský rozhovor nemožným. Prodavač se podobal slavným generálům na obrázcích, byl zrovna toho typu, červenolící, dobře vykrmený chlapík s šedým knírem.

Oba mužové, stojíce proti němu a opírajíce se nohama o barovou tyč, dostali se do malicherného sporu o poměru presidenta Mackinleyho k jeho příteli Mark Hannovi. Má Mark Hanna Mackinleyho v moci, nebo využívá Mackinley Mark Hanny jen k svým osobním choutkám?

Rozepře ta žádného z těch dvou lidí zvlášť nezajímala, nezáleželo jim celkem na ní. Ale noviny a politické časopisy hádaly se tehdy už ustavičně o tu věc. Řekl bych, že se tím vyplňovalo místo, jež bylo nutno nějak vyplnit.

Ti dva se tedy uchýlili k té věci takřka z nouze, jen aby nějak dali na jevo svou omrzelost a znechucení. Nazývali Mackinleyho Billem a Mark Hannu Markem.

„Povídám ti, Bill je jako had! Mark mu žere z ruky!“

„Řasa, žere z ruky?! Mark hvízdá a Bill k tomu hopsá jako psík!“

Nesmyslné, pitomé žvásty, jež zvrací utýraný mozek.

Jednoho z těch dvou pojal najednou chmu-

rný vztek. „Nedívej se tak na mě, povídám ti! Snesu od kamaráda ledaco, ale takový pohled ne! Mohl bych se zapomenout a rozbit jednou komusi hubu!“

Barman se snažil ovládnout situaci a pokoušel se změnit předmět rozmluvy. „Kdo už konečně napráská tomu Fitzsimmonsovi? Jak dlouho se tu bude ten Austrálec nafukovat? Co pak tu není nikdo, kdo by ho srazil?“ ptal se s přehnaným pathosem.

Seděl jsem s hlavou v dlaních. „Lidé se hádají s lidmi! Muži a ženy se hádají, unavení lidé, vracející se z práce do chicagské Západní čtvrti, a děti pláčí a vztekají se!“

Tom mi najednou plácl na rameno a prázdnou sklenicí udeřil na stůl. Zasmál se.

„Motáš se, motáš se, sám nevíš, proč, jdi domů, chrouste, do žumpy skoč!“

odřikával. Když přišla na stůl whiskey, nahnul se dopředu a udělal jednu ze svých podivuhodně správných poznámek o životě, jaké obyčejně pronášel z ničeho nic.

„Rád bych, aby sis něčeho všiml,“ začal. „Viděls už hodně barmanů — nuže, všimni si, jak jsou si nápadně podobni barmani, generálové, diplomati, presidenti a všichni takoví

lidé. Právě jsem přemýšlel, čím to je. A myslím, že je to tím, že všichni hrají touž hru: celý život vynakládají na to, aby ovládli nespokojené a rozmrzelé lidi a naučí se tak ponenáhlu věci nepozorovaně zamotávat a převádět je z jednoho slepého koryta do druhého. Tou hrou se všichni zaměstnávají a proto vypadají všichni stejně.“

Usmál jsem se na souhlas. Nyní, když mám psát o svém příteli, je mi poněkud nesnadno nezkreslit ho po jeho citové stránce. Zapomínám, že jsem s ním ztrávil chvíle, kdy býval nevýslovně nudný a často celé hodiny žvanil nesmysly. „Všecko je hloupost,“ říkával, „byl jsem hlupák, když jsem chtěl být něčím jiným nežli pitomým škrabákem.“ Prohlašoval, že jsme oba hlupáci. Proč nejsme šikovnější a lišáctější? Kdybychom nebyli hlupáci, vstoupili bychom do chicagského atletického klubu, hráli bychom golf, jezdili bychom v automobilu, sebrali bychom vždycky někde nějaká bujná děvčata a zajeli bychom si s nimi někam do hospody na večeři, domů bychom se vraceli hodně pozdě a vymýšleli bychom si povídačky na obelhání svých manželek, v neděli bychom se šli také podívat do kostela, bez ustání bychom mluvili jenom o vydělávání

peněz, o ženách a o golfu, a vůbec bychom užívali života. Časem mě napolo přesvědčil, že skutečně myslí, že lidé, které takto popisuje, vedou vskutku veselý a šťastný život.

Někdy bývaly chvíle, kdy se zdálo, že se jeho fyzická bytost před mýma očima do slova drobí. Jeho veliké tělo jako by se uvolňovalo a hroutilo, a on mluvil a mluvil a nebylo to nic.

A pak, když jsem už docela myslil, že se dal cestou, kterou jdu bezpochyby já a všichni lidé okolo mne, cestou kapitulace před ohavností a před rmutným, nesmyslným životem, něco se obyčejně přihodilo. Třeba celý dlouhý večer mluvil tak docela bez cíle, jak jsem to vyličil, a pak, když jsme se již rozcházeli, načmáral na kousek papíru několik slov a strčil mi to neobratně do kapsy. Díval jsem se za ním, jak se klátivou chůzí vzdaloval ulicí, a poodešed k pouliční lampě četl jsem, co mi napsal.

„Jsem hrozně utahaný. Nejsem takový osel, jak se zdám, ale jsem uštvaný jako pes a snažím se ustavičně objasnit si, co jsem zač,“ taková byla slova, která mi naškrábal.

Ale abych se vrátil k onomu večeru v místnosti ve Wells Street. Když přišla na stůl whiskey, vypili jsme ji a dívali jsme se mlčky jeden

na druhého. Tom položil ruku na stůl a zavřev prsty, takže tvořily číšku, zvolna a lhostejně ruku otvíral. „Právě tak jsem držel kdysi v dlaních svůj život, svůj vlastní život. Hle, jak snadno jsem jej mohl nechat proběhnout mezi prsty! Nikdy nemohu pochopit, proč jsem tak neučinil. Nechápu, proč jsem nechal prsty stisknuty, místo abych dlaň otevřel a nechal život vypadnout.“ Nebylo-li ještě před několika minutami ryzosti v tom člověku, v této chvíli jí byl pln.

Tu počal vypravovat příběh svého mládí, příběh jednoho večera a jedné noci.

Byl tenkrát ještě na farmě svého otce, na malé najaté farmě v jihovýchodním Ohio, a bylo mu sotva osmnáct let. Bylo to asi toho podzimu, nežli odešel z domova a vydal se do světa za dobrodružstvím. Znal jsem trochu tu historii.

Bylo pozdě v říjnu a Tom s otcem kopali na poli brambory. Domnívám se, že oba měli na nohách dřevěné střevíce, neboť Tom při vypravování výslovně řekl, že měli studené nohy a že se jim černé bláto prodralo do střeviců a nohy jim začernilo.

Den byl studený a Tomovi nebylo zrovna dobře a byl v hořké náladě. On i otec praco-

vali takřka zoufale a mlčky. Otec byl vysoký, měl bledou pleť a nechával si růst vousy, a představuji si ho, jak se ustavičně zastavuje — ať chodí po dvoře, nebo pracuje na poli — a prsty se hrabe ve vousech.

Toma si v té době představuji jako hezkého hochu s náklonností k jemným věcem, který si však není vědom té náklonnosti, aniž má příležitost, aby ji ukojil.

V té chvíli však s ním nebylo cosi v pořádku, bylo mu zima a měl trochu horečku a při práci se chvílemi zatřásl chladem a za několik minut bylo mu zase horko po celém těle. Oba muži kopali brambory celé odpoledne a když se snášela noc po polích, začali je sbírat. Brambory se sbírají do košů a nosí se na konec řádků, kde se sypou do dvouměřicových obilných pytlů.

Tomova macecha přišla do dveří u kuchyně a svým zvláštním bezbarvým hlasem zakřičela: „K večeři!“ Její muž se trochu zlobil. Cítil snad už dlouho a velmi hluboce nepřátelství svého syna. „Dobrá!“ zakřičel v odpověď. „Hned půjdeme! Jen co posbíráme brambory!“ V jeho hlase bylo cosi velmi podobného pláči. „Můžeš nechat večeři chvíli na plotně!“

Tom i jeho otec pracovali s horečným spě-

chem, jakoby chtěli jeden druhého předhoniť, a po každé, když se Tom shýbl, aby sebral hrst bramborů, zatočila se mu hlava a už mysliť, že upadne. Zmocnila se ho jakási strašná pýcha a vši silou své bytosti nechtěl se dát udoľati otcem, jenž byl sice sláb, nicméně však byl někdy hbitý a přesný. V té chvíli měli před sebou úkol posbírat brambory a nasypat je do pytlů, nežli se setmí. Tom si necenil mnoho otcovy síly a teď měl dopustit, aby ho ten slabý člověk předstihl při jakémkoli úkolu, třebas bylo Tomovi sebe víc špatně?

Takové byly asi v tom okamžiku Tomovy myšlenky a city.

A pak přišla tma a práce byla hotova. Naplněné pytle stály podél plotu na konci pole. Chystalo se k mrazivé noci a když vyšel měsíc, pytle stály u plotu jako pitvorné lidské postavy s šedivými zhroucenými těly — Tomova macecha měla takové tělo — se zhroucenými těly a s tupýma očima — stály tam a hleděly na oba muže, mezi nimiž byl takový úžasný nesoulad.

Když kráčeli přes pole, pustil Tom svého otce napřed. Báľ se, že by mohl klopýtnout, a nechtěl, aby otec viděl, že mu něco je. Chlapecká pýcha měla na tom také svůj podíl.

„Mohl by si myslit, že se dám udolat práci,“ myslil si Tom. Měsíc vycházel v dálce jako obrovská žlutá koule. Byl větší než dům, k němuž se ubírali, a zdálo se, že postava otcova se pohybuje napříč přes žlutou tvář měsíce.

Když přišli domů, nahrnuly se okolo nich děti, jež si Tomův otec přitáhl se ženou, s níž se po druhé oženil. Když Tom odešel z domova, nemohl si nikdy o těch dětech připamatovat nic jiného, než že mívaly vždycky umazané tváře, že bývaly oblečeny do špinavých roztrhaných šatů a že nejmladší, dosud nemluvně, nebylo nejzdravější a bez ustání kňouralo.

Děti před tím fňukaly za matkou, protože se nemohly dočkat večere, ale když oba muži vkročili do stavení, děti zmlkly. Šnád vycítily svou bystrou dětskou vnímavostí, že mezi otcem a synem není cosi v pořádku. Tom přešel malou jídelnu a otevřev dveře vstoupil na schodiště, vedoucí nahoru do komůrky, kde spal. „Nebudeš večereť?“ ptal se ho otec. Bylo to první slovo, pronesené mezi otcem a synem za celé hodiny.

„Ne,“ odpověděl Tom a stoupal po schodech. V té chvíli se všechna jeho mysl soustřeďovala k tomu, aby se nikdo v domě nedověděl, že je mu zle, a otec ho nechal odejít bez

námitky. Celá rodina byla bezpochyby dost ráda, že ho má z cesty.

Stoupal nahoru do své světničky a lehl si do postele, aniž svlékl šaty, a sotva stáhl roztrhané střevíce, zalezl pod přikrývky a natáhl si je přes hlavu. Měl tam také prošívanou houň, ale nebyla tuze čistá.

V mozku se mu trochu vyjasnilo a protože dům byl malý, slyšel všecko, co se dole děje. Rodina seděla už u stolu a otec odříkával modlitbu, již se říká „dikůvzdání“. Modlíval se dlouho a s přestávkami, co ostatní čekali.

Tom se snažil na cosi myslet. K čemu to je, že se otec takto modlí? Když se do toho ten člověk dá, zdá se, jakoby zapomněl na všecko na světě. Tu stojí sám s Bohem, tváří v tvář Bohu, a lidé kolem něho jakoby nebylo. Modlí se nejprve modlitbu před jídlem, ale pak pokračuje ve svém zvláštním důvěrném rozhovoru s Bohem a hovoří už potom o věcech docela jiných, nejvíce o svých zmařených touhách.

Po celý život si totiž přál býti metodistickým duchovním, ale nemohl býti posvěcen, protože neměl vzdělání, do škol nikdy nechodil. Nebylo vůbec naděje, že by se mohl stát tím, čím si tolik přál býti, a přece se o to neustále mod-

lil, jako by si představoval, že je možno, aby Bůh, který si je vědom potřeby metodistických kněží, náhle sestoupil s nebe, takřka rovnou se soudné stoličky, a šel do sezení rady starších metodistické církve (nebo jak se to jmenuje) a řekl: „Tak co vy, co je s vámi? Hned mi toho člověka udělejte metodistickým knězem, hezky rychle! Nemám rád, když mi provádíte hlouposti!“

Tom ležel nahoře ve své posteli a poslouchal, jak se otec dole modlí. Když byl ještě chlapcem a jeho vlastní matka byla naživu, musil chodit každou neděli s otcem do kostela a každou středu na večerní pobožnost. Jeho otec se vždycky modlil, měl kázání k ostatním mužům a ženám, sedícím dokola se smutnými tvářemi a oděným v masku modlitby, zatím co jeho synek seděl a naslouchal, a právě tenkrát se v něm pravděpodobně zrodila nenávisť k otci. Člověk, který byl tenkrát správcem malé venkovské duchovní obce, vysoký, kostnatý, mladý muž, dosud svobodný, mluvil však o Tomově otci jako o člověku mocném v modlitbě.

A už tehdy měl Tom cosi v hlavě. Dobře si všiml jedné věci. Jednoho dne, když šel sám lesem, vrací se pěšky na farmu, uviděl —

nikdy nedovedl nikomu říci, co vlastně uviděl. Methodistský duchovní byl v lese a seděl sám na pařezu. Cosi při tom nebylo v pořádku. Jakýsi velmi jemný cit byl v Tomovi hluboce uražen. Odplížil se potají.

A nyní ležel po tmě v posteli a chvěl se zimou, a otec se dole pořád ještě modlil a jedna věta se mu pořád pletla do jeho modlitby: „Dopřej mi toho daru, o Bože, dopřej mi toho velikého daru ...“ Tom dobře rozuměl — „daru žvanivosti a příležitosti uplatnit jej...“

V nohách Tomovy postele byly dveře a za dveřmi byla jiná světnice, která zaujímala průčelní část půdy. Spal v ní jeho otec se svou novou ženou, a její tři děti spaly v malé vedlejší místnosti. Nemluvně spalo s mužem a se ženou. Je podivno, jak strašné myšlenky přicházejí někdy člověku do hlavy! Děcko nemělo nejpevnějšího zdraví a ustavičně fňukalo a kňouralo. Podobalo se, že z něho bude tvor se žlutou kůží a s tupýma očima jako jeho matka. Kdyby tak ... kdyby se stalo ... jednou v noci ... člověk nemůže za to, že mu přicházejí do hlavy takové myšlenky — kdyby se tak muž nebo žena skutáleli na dítě, docela náhodou, zamačkali je neb zadusili ...

Tom cítil, jak mu myšlenky uklouzávají.

Snažil se čehosi se zachytit — co to bylo? Byl to jeho vlastní život? Podivný nápad! — Otec se dole přestal modlit a rodina večerela. V domě bylo ticho. Lidé i špinavé a nemocné děti při jídle umlkaly. Tak bylo dobře. Je dobře, když se někdy mlčí.

A Tom byl už zase v lese, šel bos mezi kmeny, a hle, zde je zase ten člověk, ten metodistický duchovní, sedí tamhle na tom pařezu! — I Tomův otec chce být duchovním, chce, aby ho Bůh svévolně udělal duchovním, aby porušil zákon, aby zvrátil pravidelný řád věcí, a to jen proto, aby on se stal duchovním! On, člověk, který se stěží dovede uživit na farmě, který dělá všecko polovičatě a nedbale, a který, ucítiv, že se musí po druhé oženit, šel a vzal si ženu se čtyřmi nedochůdčaty, ženu, která neumí ani vařit a ze špíny ani nevylézá!

Tom sklouzl do bezvědomí a dlouho ležel tiše. Snad spal.

Když se probudil, nebo nabyl vědomí, slyšel zase hlas otcův, jak se modlí, — a přece myslil, že „dikůvzdání“ jest už odříkáno! Ležel tiše a naslouchal. Hlas byl silný a důrazný a zdál se velmi blízko. Jinak bylo všude v domě ticho. Žádné z dětí neplakalo.

Najednou zaslechl jiný zvuk, řinkot nádobí

v kuchyni, a Tom usedl na posteli a nahnul se daleko dopředu nahlédl otevřenými dveřmi do světnice, v níž spával jeho otec a jeho žena. V mysli se mu vyjasnilo.

Bylo tedy po večeři a děti byly uloženy do postele. Když otcova žena uložila tři starší děti, dala se do umývání nádobí v kuchyni u kamen. Tomův otec už zatím vystoupil nahoru a přichystal se ke spaní, svléknuv si šaty a vzav na sebe dlouhé bílé, ale velmi ušpiněné noční roucho. Pak poodešel k oknu v průčelní zdi a pokleknuv začal se znovu modlit.

Toma se zmocnila jakási studená zuřivost. Neváhal ani okamžik a zdvihl se mlčky s postele. O zeď u jeho lůžka byl opřený kůl od vozu, zakulacený to kus tvrdého dřeva (skoro takovým klackem se hraje baseball), ale tento byl na obou koncích zašpičatělý. Na každém konci byl železný kruh. Zapomněl jej tam Tomův otec, vždycky zapomíná věci tam, kde by jich nikdo nehledal! Až bude zítra zapřahat a bude ho potřebovat, promarní zase celé hodiny tím, že bude chodit s místa na místo, bude se prohrabovat ve vousech a pořád bude hledat.

Tom vzal kůl do ruky a vplížil se bosky do otcovy světnice. „Chce být jako ten chlap

v lese, pořád se za to modlí!“ Tom byl k čemu-
musi odhodlán — odjakživa v něm bylo kus
autokrata — umínil si, zkrátka, že sprovodí
se světa nemohoucnost a lenost.

Rozhodl se, že tím klackem otce zabije, a
plížil se tiše k oknu, svíraje tyč z tvrdého dřeva
pevně ve své pravici. Nejmenší choré děcko
leželo už v posteli a spalo. Jeho tvářička vy-
kukovala zpod špinavé houně, a studené měsí-
ční světlo proudilo do pokoje a padalo na
postel a na klečící postavu u okna.

Tom přešel už takřka celou světnici, když
tu cosi zpozoroval — bosé nohy otcovy čou-
haly zpod bílého nočního roucha. Paty a malé
masité podušky pod prsty byly začerněny hli-
nou z pole, ale uprostřed každé šlépěje zbý-
valo ještě místo: nebylo černé v měsíčním svě-
tle, nýbrž žlutavě bílé.

Tom se tiše odplížil nazpátek do svého po-
koje a zavřel měkce dveře, oddělující otce a
syna. Nechtěl konec konců nikoho zabít. Otec
nepovažoval sice za nutné umýt si nohy, nežli
poklekl a modlil se k Bohu, ale i Tom vystou-
pil nahoru a ulehl do postele a také si no-
hou neumyl.

Ruce se mu teď třásly a po celém těle se
chvěl zimou, seděl však na okraji postele a na

cosi myslil. Když byl ještě dítětem a chodil s otcem a s nebožkou matkou do kostela, slyšel tam jednou vypravovat příběh. Člověk přišel na hostinu, když před tím dlouho putoval po zaprášených cestách, a usedl ke stolu. Vešla žena a umyla mu nohy. Pak mu je potřela drahocennými masťmi a nakonec mu je osušila svými vlasy.

Když tenkrát jako chlapec slyšel ten příběh, neměl pro něho zvláštního významu, za to teď... Seděl na posteli a usmíval se jako pomatenec. Nemohl by člověk udělat ze svých rukou symbol toho, co asi zamýšlely ruce té ženy při oné dávné události? Nemohl by člověk udělat ze svých rukou pokorné služebníky svých špinavých nohou, svého špinavého těla?

Byla to podivná myšlenka — státi se majitelem své vlastní ryzí čistoty. — Když je člověk nemocný, věci mu mění místo i podobu. — V Tomově světnici byla cínová nádrž na koupání a okov s vodou, kterou si sem každého rána sám přinášel ze studny za stavením. Odjakživa trval tvrdošíjně na tom, že si bude sám posluhovat, a snad v něm v té době bylo ještě něco, čeho potom pozbyl, anebo čeho nabýval zase jenom po dlouhých pře-

stávkách — totiž pocit hodnoty vlastního mladého těla, dojem, že tělo je chrámem — nebo tak nějak.

Něco takového jistě cítil onu noc a nikdy nezapomenu, jaký dojem na mne učinil, když mi tenkrát v té místnosti ve Wells Street vypravoval svůj příběh. V tom okamžiku jako by bylo něco vytrysklo z jeho velikého neo-hrabaného těla, cosi mladého, velmi čistého a bílého.

Ale musím pokračovat pečlivěji. Snad bych udělal nejlíp, kdybych se držel svého příběhu a pokusil se vypravovati jej tak prostě, jak jej vypravoval on.

Nuže, Tom vstal s lůžka v horní světnici oné podivně choré domácnosti, a stojí uprostřed světnice, svlékl si šaty. Na skobě ve zdi visel ručník, ale nebyl tuze čistý.

Náhodou však měl po ruce bílý noční plášť, kterého ještě nenosil, a nyní jej vyndal ze zásuvky malého chatrného prádelníku a bez rozmýšlení z něho utrl kus namísto ručníku. Pak vstal a stojí nad cínovou mísou, pečlivě se umýval ledově studenou vodou.

Ať už můj dojem při tom vypravování byl jakýkoliv, onu noc v jeho mládí bylo v něm

jistě něco mladého, velmi čistého a bílého. V tom okamžiku jeho tělo bylo jistě chrámem.

Pokud se týče toho, jak držel svůj život v dlani — to přišlo až později, když už lehl zase do postele, a té části jeho vypravování zcela nerozumím. Snad se tam nejasně vyjádřil — snad já jsem špatně porozuměl.

Vzpomínám si, že v té místnosti ve Wells Street ležela jeho ruka na stole a že neustále rozevíral a zavíral prsty, jako by tím bylo všechno vysvětleno. Pro mne ovšem nikoli, aspoň tenkrát ne. Pro vás, kteří to čtete, snad ano.

„Ulehl jsem do postele,“ pravil, „a vzav svůj život do dlaně, snažil jsem se rozhodnouti, toužím-li ponechat si jej nebo ne. Po celou noc jsem jej takto měl zavřen v dlani, — totiž svůj život,“ pravil.

Snažil se tím patrně vyjádřiti myšlenku o cizích životech, že jsou to věci od jeho života rozdílné, věci, jichž není dovoleno se dotýkati, s nimiž si nelze zahrávat. Nevím, pokud ta myšlenka byla v jeho mozku hned tu noc a pokud mu přišla do hlavy až později, a lze míti za to, že ani on toho nevěděl.

Zdá se však, že potom, když žena jeho otce přišla nahoru za mužem a oba ulehli do

postele a všecek dům zlichl, že potom následovalo několik hodin, kdy jako by mu jeho život zcela náležel a měl na vybranou, buď si ho podržeti nebo jej nechat proklouznouti — stačilo by k tomu rozláhnout jenom prsty na ruce, která teď leží na stole v restaurantu ve Wells Street v Chicagu.

„Napadlo mě, abych toho nečinil,“ vypravoval, „abych neroztáhl prstů, abych neotvíral ruky. Víte, nevěděl jsem, má-li život jaký smysl, ale cosi tu bylo. Byl tu ten pocit, jež jsem měl, když jsem stál nahý v studeném vzduchu a umýval si tělo. Snad jsem jenom toužil mít ještě jednou ten pocit, pocit člověka, který se občas umyje. Rozumíte, co chci říci, tenkrát tu noc jsem se v tom měsíčním světle skutečně očišťoval.“

„A tak jsem ulehl znovu do postele a ponechal jsem prsty zavřeny, takto, jako číšku. Držel jsem svůj život v dlani a když jsem měl chuť rozláhnout prsty a nechat jej proklouznouti, vzpomněl jsem si na to, jak jsem se umýval v měsíčním světle.“

„Neroztáhl jsem tedy prstů. Ponechal jsem je zavřeny, takto, jako číšku,“ pravil a znova stáhl prsty dohromady.

II

Velmi mnoho let psal Tom annonce v jedné chicagské kanceláři, sám jsem tam byl také zaměstnán. Dospěl už prostředních let, byl neženat a za večerů a v neděli sedával ve svém bytě a četl nebo hrál na piano, ale dost špatně. Měl kromě úřadu málo kamarádů a ačkoli jeho jinošství a jeho mužná léta byla plna svízelů, přece žil svou obrazností ustavičně v minulosti. Byli jsme spolu důvěrní dlouhá léta, ovšem ve smyslu značně uvolněném. Ač jsem byl hodně mladší, bývali jsme spolu často napolo opilí.

Couhaly z něho ustavičně malé poletující útržky jeho osobní historie a ze všech mužů a žen, jež jsem znal, poskytl mi on nejvíce látky k povídkám. Jeho vlastní vyprávění, ať už to byly vzpomínky nebo fantasie, nebylo nikdy zcela úplné. Byly to pouhé cáry, jež zachytil vítr, pohonil ve vzduchu a pak je znenadání nechal ležet.

Celé pozdní odpoledne jsme spolu stáli u výčepu a popíjeli jsme. Mluvili jsme o své práci. Tom už začínal být opilý a dělal si vtipy z psaní annoncí. Jeho zralejší názor mě tu

dobu trochu mátl. — „Já ti něco povím! Ta spousta návěští, o nichž nyní pracuješ, je velmi důležitá věc! Dej si na tom záležet! Jest velmi důležité, aby si americká hospodyně koupila mýdlo se značkou „Hvězda“ a nikoli mýdlo se značkou „Šíp“. A je tu ještě něco jiného — dcera toho člověka, co má tu továrnu na mýdlo, je velmi hezké děvče — a je to tak říkajíc tvá zaměstnavatelka! Viděl jsem ji jednou. Jest jí teď devatenáct let, ale brzy vychozí kolej a vydělá-li její otec hodně peněz, bude to mít veliký vliv na její život! Na úspěchu nebo neúspěchu tvých annoncí závisí snad i rozhodnutí muže, který se stane jejím manželem. V jistém tajemném smyslu bojuješ vlastně její bitvu. Jako nějaký rytíř starých časů zasvětils i ty její službě své kopí, chci říci svůj psací stroj. Když jsem dnes šel okolo tvého stolu a viděl tě, jak tam sedíš, škrabeš se za uchem a uvažuješ, máš-li napsat: „Kupujte prací mýdlo se značkou „Hvězda“, nebo máš-li se vyjádřit trochu vulgárněji a napsat: „Kupujte „Hvězdu“ — vyděláte!“ — nuže, jářku, mé srdce hlasitě bušilo pro tebe a pro to krásné děvče, jehož jsi nikdy neviděl a možná nikdy neuvidíš. Povídám ti, byl jsem dojat!“ Zaškytal a nahnul se dopředu, poklepal mi

laskavě na rameno. „Povím ti ještě něco, milý brachu,“ dodal s úsměvem. „Přemýšlel jsem o středověku a o mužích, ženách a dětech, kteří se kdysi vydávali na cestu do Svaté země pod ochranou Panny Marie. Nebyli ani tak dobře placeni jako ty. Povídám ti, my, co píšeme annonce, jsme až moc dobře placeni. Naše povolání by bylo záslušnější, kdybychom chodili bosi, v roztrhaných pláštích a opírali se o hůl. A ještě záslušnější by bylo, kdybychom nosili v rukou žebrácké misky — ne?“

Smál se při tom srdečně, ale náhle se zarazil. V jeho veselosti bylo vždycky trochu smutku.

Vyšli jsme z restaurace, on kráčel trochu nejistě, neboť to byl už jeho způsob. Ani když byl docela střízliv, nestál příliš pevně na nohách. Život nevyjádřil se v jeho těle s přílišnou určitostí. Jeho těžké tělo klátilo se nemožně sem a tam a co chvíle div nesrazilo nějakého chodce s chodníku.

Stáli jsme chvíli na rohu ulice La Salle a Lake Street a kolem nás se valily davy lidí, vracejících se domů, a nad hlavami nám hřměly vlaky po viaduktech. Vítr zdvihal cáry novin a vrhal nám je do tváří a mračna prachu

nám metl do očí. Smáli jsme se tomu, ale trochu nervosně.

Večer se nám ovšem teprve začínal. Chtěli jsme se nejprve projít a potom jít někam na večeři. Tom zmizel znovu v hospodě, z níž jsme právě vyšli, a za chvíli se vrátil s lahví whiskey v kapse.

„Je to svinský chlast, ta whiskey, ale tohle město je konec konců také svinské. Člověk by tu nemoh pít víno. Víno sluší veselým lidem a slunnému podnebí,“ pravil. Byl toho mínění, že opilství je nezbytné v takovém moderním průmyslovém městě, v jakém my žijeme. „Počkej,“ pravil, „a uvidíš, co se stane! Jednoho dne vezmou nám reformátoři whiskey a co potom? Zhrouťme se úplně, uvidíš! Budeme jako stařeny, které měly mnoho dětí. Ochabneme všichni na duchu a potom uvidíš, co se stane! V této ohavnosti nikdo neobstojí bez whiskey! Není možná, povídám! Budeme prázdní a zchlíplí jako staré pytle, uvidíš! Budeme jako stařeny, kterých nikdo nemiloval a které měly mnoho dětí...“

Prošli jsme mnoha ulicemi a dostali jsme se až k mostu přes řeku. Stmívalo se už, stáli jsme chvíli ve stínu, a budovy, vystavěné u samé řeky, většinou obchody a továrny, začaly

na sebe brát v tom komíhavém světle podivné podoby. Řeka běžela hlubokým korytem mezi domy, sem tam projel nahoru nebo dolů nějaký člun a po mostech v dálce jezdily vozy pouliční dráhy. Pohybovaly se jako chumáče hvězd proti temnému purpuru nebe.

Tom občas usrkl z láhve a někdy i mně nabídl hlt, častěji však na mě zapomněl a pil sám. Když utrhl láhev ode rtů, držel ji chvíli před sebou a něžně k ní hovořil: „Matičko, máš mě ustavičně na svých řadrech, vid' ? Nikdy se ti nezpronevřím, matičko !“

Pak se trochu rozzlobil: „Nuže, proč jsi mne pohodila právě zde ? Matky by měly pohazovat své děti na místech, kde lidé aspoň trochu žijí ! Tady však je jenom poušť kamení.“

Udělal opět hlt z láhve a nežli ji podal mně, přidržel si ji chvíli u obličeje. „Láhev whiskey má do sebe cosi ženského,“ prohlásil. „Pokud je v ní likér, člověk se s ní nerad loučí a podá-li ji příteli, je to, jako by ho zval ke své ženě. Slyšel jsem, že prý to kdesi dělají, kdesi ve východních krajinách — hm, je to velmi delikátní zvyk. Snad jsou tam lidé civilisovanější než my, a potom, víte — je to velmi možné — shledali snad, že ženy to mají také někdy rády, ne ?“

Chtěl jsem se zasmát, ale jaksi se mi to ne-
dařilo. Nyní, když píš o svém příteli, zdá se
mi, že přece jenom nevystihuji jeho pravé po-
doby. Možná, že přepínám ten smutný tón,
který je částí mého vypravování.

Neboť Tom nebyl příliš vtipný a podle mé-
ho vypravování by se mohlo zdát, že to byl
velmi vtipný člověk. Ztrávil jsem s ním mnoho
večerů a často býval zamlklý a v pravém slova
smyslu tupý a celé hodiny žvanil pořád do-
kola o jakési události v kanceláři. Byla to
dlouhá a zmatená historie. Byl prý s presiden-
tem společnosti v Detroit a navštívili prý spolu
jakéhosi inserenta. Následovala pak dlouhá
nudná zpráva o tom, co se mluvilo — samé
„povídá“ a „povídám“.

Nebo vypravoval nějaký příběh z vlastní
zkušenosti, dokud byl ještě novinářem. Seděl
prý jednou u psacího stolu v redakci kterýchsi
chicagských novin — zdá se mi, že to byla
„Tribuna“. — Byl jsem už zvyklý na jisté jeho
zvláštnosti. Jeho myšlenky puťovaly pořád
dokola a přinášely sebou znovu a znovu ně-
které příběhy, jež co chvíle vypravoval. — Tak
prý tenkrát do té redakce přišel jakýsi člověk,
nováček zpravodaj, s velmi důležitou novin-
kou, pravým to solokaprem. Nikdo mu nech-

těl věřit. Byl to ještě kluk. — Byl tam tedy jakýsi vrah, k vůli němuž bylo celé město na nohách, a ten kluk korespondent ho kdesi vyšáral a přivedl ho do redakce.

Nu a tak ten nebezpečný mordýř seděl teď u nás. Zpravodaj prý ho našel v kterémsi hospodě, šel rovnou k němu a povídá: „Udělal byste nejlip, kdybyste se hned udal. Dostanou vás nakonec tak jako tak a bude pro vás rozhodně lepší, půjdete-li dobrovolně.“

A ten nebezpečný mordýř se rozhodl, že půjde, a novinář šel s ním, ne však na policejní stanici, nýbrž do redakce těch novin. To byl úlovek! V okamžiku byla napsána zpráva a noviny šly do tiskárny. Mrtvá litera už už ožívala a zpravodaj běhal posvětnici od jednoho k druhému. Pořád ukazoval na vraha, mírného mužíčka s modrýma očima, který seděl na lavici a čekal. Zpravodaj byl takřka bez sebe, Tancoval po světnici a křičel: „Slyšíte, vždyť je to Murdock, tamhle sedí! Copak jste zpíto-měli? Povídám vám, že tamhle sedí Murdock!“

Konečně jeden z vydavatelů přešel lhostejně místností a promluvil na mužíčka s modrýma očima, a náhle se celý vzhled redakce změnil! „Můj Bože, vždyť je to pravda! Ne-

chťe všeho! Vyhodte první stránku! Můj Bože! Vždyť je to vskuťku Murdock! Co bychom to byli udělali! Málem bychom to byli pustili jenom tak! Můj Bože! Vždyť je to vskuťku Murdock!“

Tato příhoda z novinářské redakce utkvěla mému příteli v mysli a plovla tam jako na rybníce. Občas, tak asi za šest měsíců, vypravoval ten příběh znovu, a znovu vyličoval napjatost toho okamžiku v novinářské redakci. Velmi ho to vzrušovalo. Hle, celá redakce se kupí kolem malého modrookého Murdocka. Zabil svou ženu, jejího milence a tři děti a potom vyběhl na ulici a pro nic za nic zastřelil ještě dva lidi, kteří šli náhodou mimo. Teď tu seděl a klidně hovořil, zatím co všechna městská policie a korespondenti všech ostatních novin ho hledali. Tu seděl a trochu nervosně vypravoval svůj příběh. Nebyl dlouhý: „Udělal jsem to. Skutečně. Myslím, že jsem nevěděl, co dělám,“ pořád opakoval.

„Nu, budeme to musít trochu natáhnout.“

Korespondent, který ho přivedl, chodí pyšně po světnici. „To jsem udělal já! To jsem udělal já! Dokázal jsem, že jsem největším novinářem města!“ — Starší se mu smějí. — „Blázen! Vždyť je to bláznovo štěstí! Kdyby

to nebyl blázen, nebylo by se mu to jakživ podařilo! — Nu, hleďte, sebere se a jde rovnou k němu! — „Jste Murdock?“ — Prošel celé město, prolezl hospody a všude se ptal lidí: „Jste vy Murdock?“ — Bůh je dobrotitivý k bláznům a k opilcům!“

Přítel mi vypravoval tu historii desetkrát, dvanáctkrát, patnáctkrát, a nevěděl, že už zestarala. Když ličil scénu v redakci, udělal vždycky tutéž poznámku: „To je znamenité, ne? A je to všechno pravda! Já jsem byl přítom! Někdo by to měl napsat a dát to do nějakého časopisu.“

Díval jsem se na něho, když vypravoval ten příběh, pozoroval jsem ho upřeně, a jak jsem stárnul a ustavičně slýchal tu vražednickou historii a ještě některé jiné, jež mi také pravidelně vypravoval, aniž věděl, že jich už nevypravuje ponejprv, napadla mě jistá myšlenka: „Jeť to vypravěč, který nikdy neměl posluchačstva. Jeť to řeka zastavená hrází. Je plný příběhů, které v něm víří a kolotají. — Ne, není to zahrazená řeka, nýbrž řeka vylévající se z břehů.“

Jak jsem tak kráčel vedle něho a poslouchal znovu historii o korespondentovi a o mordýři, vzpomněl jsem si na potok za slavením

otcovým v jednom městečku v Ohio. Pole u chalupy bývalo na jaře zaplaveno a žlutá bahnitá voda tekla tam pořád bláznivě dokola. Vhodils do vody hůl a proud ji odnesl daleko, ale za chvíli přikroužila zase zpět na místo, kde jsi stál na malém vyčnívajícím pahorečku a díval ses na to.

Nejvíce mne zajímalo, že příběhy, kterých nevypravoval, či spíše, jichž neměl v mysli zcela hotových (a bylo jich dost) — takové příběhy nepůsobily dojmem, jako když něco běhá pořád dokola. Když v něm nějaký příběh nabyl své konečné podoby, vypravoval jej poťom znovu a znovu, avšak nezformované úlomky jenom z něho někdy vykoukly a zase se schovaly a už se neukázaly.

Byl jarní večer, i vyšli jsme si spolu na procházku do Jacksonova Parku. Svezli jsme se elektrikou a když jsme vystupovali, vůz se zastavil trochu zprudka a mým neohrabaným přítelem to hodilo na zem, takže se několikrát ovalil v pouličním prachu. Řidič, průvodčí a několik cestujících vystoupilo a shluklo se kolem něho. Však ne, neublížil si a nechtěl říci postrašenému konduktérovi ani své jméno ani svou adresu. — „Nic mi není, nebudu si stěžovat u společnosti! U všech čertů, člo-

věče, když vám nechci říci své jméno a svou adresu, nemáte přece práva vymáhali to na mně!"

Vzal na sebe vzezření uražené důstojnosti. — „Jenom si představte, že jsem třeba nějakým velikým mužem, který cestuje po různých zemích a v cizích krajinách, ale tak říkajíc inkognito! Dejme tomu, že jsem nějakým princem nebo takovým nějakým hodnostářem — dívejte se, jak jsem tlustý!" a ukázal na své ohromné kulaté břicho. — „Kdybych řekl, kdo jsem, byl by z toho skandál. Nestojím o to! Vidíte, u mně je to jiné než u vás, já už mám takových věcí až po krk! Přihodí-li se mi tedy, že tak chodím a studuji zvyky vaší rozkošné země a najednou se mi zachce vypadnout z vozu pouliční dráhy, je to má věc, když na žádného nespadnu!"

Odešli jsme a řidič, konduktér i cestující byli trochu zaraženi. — „Nemá všech pět pohromadě," slyšel jsem, jak si povídají mezi sebou.

Tim nárazem se však z mého přítele cosi vytrásl. Když jsme potom seděli na lavičce v parku, tu se zdálo, že jeden z těch úlomků, jeden z těch malých svílicích drobtů jeho osobní historie, jež z něho občas vyčuhovaly

a jež byly jeho hlavním půvabem, uvolnil se v něm tím otřesem a odpadl od něho jako zralé jablko padá větrem se stromu.

Začal vypravovat poněkud nejistě, jako by tápal po tmě chodbou cizího domu. — Stalo se totiž, že jsem ho nikdy neviděl se ženou a o ženách mluvil zřídka, a to jenom kousavě a s jakýmsi pohrdáním, nyní však začal mluvit o své zkušenosti se ženou.

Vypravoval o jednom dobrodružství z mládí, které se mu přihodilo po smrti jeho matky, když se mu otec po druhé oženil, vlastně už potom, co odešel z domova, aby se tam nevrátil.

Odedávna bylo mezi ním a otcem jakési nepřátelství, ale čím déle byl doma, tím to bylo určitější. Syn však toho nikdy nevyjádřil slovy a jeho odpor k otci byl pohrdáním za to, že se otec po druhé tak bídně oženil. Nová žena chodila po domě jako kus dřeva. Všude bylo pořád plno špíny, a děti — děti kdoví kterého muže, pletly se pořád pod nohama. Když se syn s otcem vrátili po práci domů a chtěli se najíst, bylo jídlo obyčejně špatně uvařeno.

Otec si neustále přál, aby ho Bůh nějak zázračně učinil methodistickým knězem, a jak syn dorůstal, bylo mu stále nesnadnější zdr-

žeti se jistých ostrých poznámek o tom, jak se u nich žije, neboť jednou se to musilo říci.

„Copak je to vlastně takový methodistický kněz?“

Syn byl pln mladistvé nesnášenlivosti. Jeho otec byl dělníkem a nikdy nechodil do školy. Myslí si snad, že ho Bůh může udělat z něčeho nic něčím jiným a to bez jakéhokoliv úsilí s jeho strany, pouze pro to nekonečné modlení? Jestliže si vskutku přál být methodistickým duchovním, proč se na to nepřipravil? On však běhal za ženskými a oženil se, a když mu první žena umřela, sotva se dočkal, až ji pochovají, a honem se oženil po druhé! A jakou ženu si vzal, takový kus dřeva!

Syn pohlédl přes stůl na svou macechu, která se ho bála. Jejich oči se poškály a její ruce se počaly třásti. „Chceš něco?“ ptala se s úzkostí. — „Ne,“ odpověděl a pustil se mlčky do jídla.

Jednou na jaře, když pracoval s otcem na poli, rozhodl se, že se vydá do světa. Sázeli s otcem kukuřici. Neměli zasazovače a proto otec naznačil řádky jenom obyčejnou tyčí a šel pak bosý podle řádků a spouštěl do nich zrní a syn šel s rýčem za ním. Zahrnul vždycky zrní hlinou a upleskal to místo hřbetem rýče,

aby nepřišly vrány a nevyhrabaly zrní, nežli bude moci vzkličít.

Pracovali celé dopoledne mlčky a když přišli v poledne na konec řádku, zastavili se a odpočívali. Otec poodešel do rohu k plotu.

Syn byl netrpělivý. Nejprve si sedl, ale potom zase vstal a chodil tam a sem. Chránil se pohlédnutí k plotu, kde jeho otec bezpochyby klečel a modlil se — dělal to každou chvíli. Po synovi lezl strach. Otec klečel a potichu se modlil a syn zase viděl chodidla jeho bosých nohou čouhati z nízkého křoví. Tom se zadrkotal. Zase viděl paty a podušky těch nohou, dvě masité podušky pod prsty. Byly černé, ale prostředek každé nohy byl bílý podivnou bělostí — nebylo to nepodobné bělosti rybiho břicha.

Čtenář pochopí, co se dalo v Tomově hlavě, jaká vzpomínka mu přišla na mysl.

Neřekl otci ani jeho ženě ani slova, pustil se přes pole domů, sbalil si hromádku svých hadrů a odešel, nedav nikomu s Bohem.

Macecha ho viděla odcházet, ale neřikala nic, a když zmizel v záhybu cesty, běžela přes pole k muži, který se pořád ještě modlil a nevěděl o ničem. Farmářka uviděla bosé nohy čouhati z křoví a běžela tam s jekotem. Když

muž vstal, dala se do hysterického pláče. — „Myslila jsem, že se stalo něco hrozného, oh, myslila jsem, že se stalo něco hrozného,“ vzlykala.

„Cože, co se stalo, co se stalo?“ ptal se muž, ale ona mu neodpověděla, nýbrž běžela k němu a vrhla se mu do náruči a oba se na tom čerstvě zoraném poli pod šedou oblohou objímali jako dva směšné pytle zrní. V tom okamžiku je uviděl syn, jenž se zastavil v malém chumáči stromů. Šel nejprve na kraj lesa a stál tam chvíli, a potom šel dále svou cestou. Nikdy jich od té doby neviděl ani o nich neslyšel.

O svém dobrodružství se ženou vypravoval mi Tom tak, jako já jsem vám vypravoval o jeho odchodu z domova, to jest zcela úryvkovitě. Právě jako ten příběh, který jsem se vám pokusil vypravovati — či správněji, o němž jsem chtěl ve vás vzbuditli aspoň nějaké ponětí, vypravoval mi též ono svoje dobrodružství trhanými větami, jež pronášel po chvílích dlouhého ticha. Když vypravoval, díval jsem se mlčky na něho a přiznávám se, že jsem si několikrát pomyslel, že je to největší muž, jakého jsem kdy poznal. Má schopnost vžívali se mlčky do věcí, kterou proniká do lidského

života hlouběji nežli kterýkoliv člověk, jehož kdy poznám, snad hlouběji nežli kterýkoliv člověk této doby," myslil jsem si a byl jsem hluboce pohnut.

Byl tedy nyní na cestě a putoval pomalu jižním Ohiem. Měl v úmyslu dostat se do některého města a začít se vzdělávat. Navštěvoval sice jako chlapec v zimě vesnickou školu, avšak nenašel na venkově věci, po nichž tolik toužil, totiž knih. — „Věděl jsem už tenkrát jako nyní cosi o důležitosti knih, to jest skutečných knih. Je na světě jenom několik takových knih a trvá to dlouho, nežli je nalezneme. Solva kdo ví, čím je člověku taková kniha, a jedním z důvodů, proč jsem se neoženil, je, že jsem nechtěl, aby nějaká žena vstoupila mezi mě a mezi hledání těch knih, jež mají vskutku co říci," vysvětloval. Trhal ustavičně nit svého vypravování malými poznámkami tohoto druhu.

Celé to léto pracoval na farmách, zdržel se po každé dva nebo tři týdny a pak šel dál, až v červnu se dostal na místo, ležící asi dvacet mil na západ od Cincinnati, a šel tam pracovat na farmu jednoho Němce, a tam se mu přihodilo to dobrodružství, o němž mi vypravoval toho večera na lavičce v parku.

Farma, na níž pracoval, patřila vysokému, solidnímu, padesátiletému Němci, který přišel do Ameriky před dvaceti lety a tvrdou prací si dobyl zámožnosti a mnoha pozemků. Před třemi lety se rozhodl, že udělá nejlíp, když se ožení, a napsal svému příteli do Německa, aby mu tam našel nějakou ženu. „Nemám rád těchhle amerických děvčat,“ psal, „a rád bych mladou ženu, ne starou.“ Vykládal, že americká děvčata myslí jenom na to, jak by muže podváděla a většinou prý se jim to daří. „Jenom by se to parádilo a jezdilo po světě nebo do města,“ psal farmář. Ani starší Američanky, jež jsou u něho za hospodyně, nejsou prý lepší. Žádná prý se ničeho nechytí, na farmě nepomůže, dobytka si nevšimne — zkrátka neudělá nic, co by se v Evropě od takové ženy čekalo. Vezme-li si člověk takovou hospodyně, udělá právě jen svou práci v domácnosti a to je vše.

Pak jde, sedne si do vrat a čte nebo šije. „Ať mně jdou všechny k čertu! Najdi mně v Německu řádné, silné a hezké děvče! Pošlu ti peníze, ať přijede sem a stane se mou ženou!“ — Dopis poslal jednomu svému příteli z mládí, malému obchodníčku v jednom německém městečku, a ten, promluviv si se ženou, roz-

hodl se, že mu pošle svou dceru, dívku čtyřia-
dvaceliletou. Měla se už před tím vdávat, ale
ženich jí na vojně onemocněl a umřel a její
otec usoudil, že už dost dlouho nosila smu-
tek. Kupec zavolal dceru do světnice, v níž
seděl se ženou, a pověděl jí o svém rozhod-
nutí, a ona dlouho seděla mlčky a dívala se
do podlahy. Má se dát do křiku? Zámožný
Američan, majitel velké farmy, není přece k za-
hození. — Dcera zdvihla ruku a začala si
spravovat své černé vlasy — byla jich veliká
spousta. Byla konec konců přece jenom že-
nou, a k tomu statnou a silnou ženou. Její
budoucí muž nepřijde zkrátka. — „Ano, půj-
du,“ pravila klidně, vstala a vyšla ze světnice.

V Americe se ukázala zcela řádnou ženou,
až na to, že se zdála muži poněkud příliš ml-
čenlivá. Hlavním účelem života ženina je sice
obstarávat práci v domě a v hospodářství,
krmit dobytek a opatrovat mužovy šaty, aby
si nemusel každou chvilku kupovat nové, přes
to však přicházejí chvíle, kdy se člověku chce
také něčeho jiného. Na poli při práci si far-
mář často pro sebe bručel: „Všecko má své
místo! Všecko má svůj čas a své místo! Člo-
věk sice pracuje, ale pak přijde čas, že se také
rád trochu pobaví. Někdy se člověku zachce

mít okolo sebe několik přátel, napít se piva, najíst se hodně těžkého jídla a pak si ztropit nějaký žert. Není třeba pouštět se příliš daleko, ale jsou-li ve společnosti nějaké ženské, někdo už některou polehtá a ona se zachichle. Nebo se udělá nějaká poznámka o nohách — to přece není nic zlého! — „Nohy jsou nohy. Na koních a na ženských nohách mnoho záleží!“ Všichni se tomu zasmějí. Užije se tak příjemného večera a člověk má aspoň trochu legrace.

První čas po příchodu své ženy farmář často při práci na poli uvažoval, co to s ní je. Pracovala bez ustání a dům byl v pořádku. O dobytek se starala tak, že si nepotřeboval stěžovat. A jaká to byla hospodyně! I piva uměla navařit po starodávném německém způsobu — a to je znamenitá věc!

Jediná závada byla v tom, že byla zamlklá, až příliš zamlklá! Když na ni člověk promluvil, odpovíděla velmi vlídně, ale sama se nikdy nedala do řeči a v noci ležela na lůžku bez hlesu. Němec byl zvědav, jak brzy na ní bude znát, že bude mít dítě. „Pak by bylo všecko jiné,“ pomyslí si. Zastavil se v práci a díval se na louku. Jeho dobytek se tam tiše pásal. „Vždyť i krávy — a krávy jsou přece tvorové

velmi klidní a velmi mlčenliví — a přece i krávy mají své chvíle. Někdy jako by vjel do krávy čert. Vedete ji po cestě nebo po ulici a najednou to na ni sedne z ničeho nic. Kdyby člověk nedal pozor, vrazila by hlavou do plotu, člověka by povalila — zkrátka provedla by kdoví co. Žene se za čímsi jako pomínutá, s jakýmsi zuřivým hladem. Ani kráva není vždycky lichá a trpělivá.“ Němci se zdálo, že je ošizen. Myslí na přítele v Německu, který mu poslal svou dceru: „Čerte, také jsi mi mohl poslat nějakou víc k světu!“

Když Tom přišel na farmu, byl červen a nastávaly žně. Němec měl pšenici na několika velikých lánech a sklizeň byla dobrá. Najal si už před tím na práci jiného muže, ale i Tom se mu ještě hodil. Bude ovšem musít spát na seně, ale Tomovi to bylo jedno. Šel hned do práce.

Kdokoliv znal Toma a viděl jeho ohromné a velmi neohrabané tělo, jistě si pomyslí, že Tom byl asi za mlada neobyčejným silákem. Uvažte, že Tom tenkrát ještě tolik nepřemýšlival jako později, ani se nenasedl celá léta u psacího stolu. Pracoval na poli s druhými dvěma a v poledne s nimi šel k obědu. On a žena toho Němce byli si asi hodně podobní,

Tom měl v hlavě plno věcí — nejvíce vzpomínek na své chlapectví — a mnoho přemýšlel o budoucnosti. Na farmě se pouze zastavil jda na západ, cestou si vydělával trochu peněz a měl schovaný každý krejcar, který si vydělal. Dosud nebyl v žádném americkém městě, úmyslně se vyhýbal takovým městům jako je Springfield, Dayton a Cincinnati, a držel se malých městeček a farem.

Za krátko si našetří něco peněz a potom půjde do velikých měst a bude studovat, číst knihy a zkrátka žít. Měl tenkrát jakousi ilusi o amerických městech. — „Město je velké shromáždění lidí, které omrzela samota a opuštěnost. Došli k poznání, že jenom společnou prací lze dosíci něčeho lepšího. Pracuje-li společně mnoho rukou, vzniká podivuhodné dilo. Pracuje-li společně mnoho mozků, myslí se správně. Pracuje-li společně mnoho podniků, lze utvářeti život ve výraz čehosi vznešenějšího.“

Dopouštím se jisté chyby, budím-li ve vás dojem, že Tom, tento hoch z ohijské farmy, měl takové určité myšlenky. Avšak tak nějak to cítil. Byla v něm jakási neurčitá naděje. Jsem si zcela jist, že už tehdy v něm bylo i něco jiného, co si vždycky potom zachoval, totiž jakási

takřka posvátná vnitřní cudnost. Bylo to jeho hlavním mužským půvabem, avšak bránilo mu to, aby kdy dosáhl onoho výbojného a sebou jistého mužství, jehož si my Američané, jak se zdá, tolik ceníme.

Nyní byl však zde, jakož i ona mlčenlivá žena, již bylo teď sedmadvacet let. Všichni tři mužové seděli u stolu a jedli a ona jim posluhovala. Obědvali ve veliké staromodní kuchyni a farmářka stála u kamen nebo chodila mlčky okolo nich, přinášeje jim nové jídlo, když byli s jedním hotovi.

Večer jídávali velmi pozdě a někdy už bylo tma, když sedali ke stolu, a tu jim farmářka přinesla na stůl lampu. Veliký křídlatý hmyz narážel prudce na závěs ve dveřích a okolo lampy poletovalo několik komárů. Když dojedli, zůstali sedět u stolu a popíjeli pivo a žena umývala mísy.

Nádeník, najatý na léto, byl pětatřicetiletý kostnatý člověk se svislým knírem. On a Němec spolu hovořili. „Je dobře,“ myslil si Němec, „když se ticho v domě někdy přeruší.“ — Mluvili o blížících se žních a o senoseči, která se právě skončila. Příští týden bude mít jedna kráva tele. Její čas je už takřka přede dveřmi. — Člověk s knírem se napil piva a

utřel si vousy hřbetem ruky, porostlé dlouhými černými chlupy.

Tom odtáhl svou židli ke zdi a seděl beze slova, a zatím co Němec byl zabrán do hovoru, díval se Tom na jeho ženu, jež se chvílemi obrátila od svého nádobí a pohlédla na něho.

Tom i ona cítili, že to cosi znamená, ale o ostatních dvou toho nelze říci. Škoda, že neuměla anglicky! I kdyby však byla uměla, nebyl by s ní mohl mluvit o věcech, jež měl na mysli. Neboť, hrome, co to vlastně bylo? Jistě nic takového, co by bylo lze vyjádřit slovy. — Sem tam na ni muž promluvil německy a ona mu tiše odpověděla a Němec mluvil potom s nádeníkem dále anglicky. Přineslo se nové pivo. Němec nabýval expansivnosti. Jak je člověku dobře, když si může popovídat! Nutil také Toma, aby pil. „Vy také těch řečí nenaděláte!“ řekl mu se smíchem.

Tom byl na farmě druhý týden, když se mu přihodilo jeho dobrodružství. Všechno v domě už šlo spát, ale Tom, nemoha usnout, tiše vstal, vzal si přikrývku a slezl dolů. Byla tichá, teplá noc bez měsíce a Tom šel na malé travnaté místo, sahající až ke stodole, rozprostřel

si přikrývku a sedl si na ni, opíraje se zády o zeď stodoly.

Nebylo to nic zvláštního, že nemohl spát. Byl mladý a silný. „Nevyspím-li se dnes, vyspím se zítra,“ myslil si. Ve vzduchu bylo cosi, co jako by hovořilo jenom k němu a co v něm budilo touhu takto bdít, sedět venku a dívat se na tmavé vzdálené stromy v ovocném sadě vedle stodoly, na hvězdy na nebi a na farmu, rýsující se neurčitě několik set stop odtud. Teď venku necítil už neklidu. Bylo to snad tím, že byl blízko čemusi, co se mu v té chvíli podobalo.

Zpozoroval najednou, že cosi je venku, že se to po tmě hýbe. Mezi dvorem a zahradou byl plot, vedle něhož rostlo křoví, a podél křoví se cosi ve tmě hýbalo.

Utekla snad kráva z chléva nebo pohybuje to snad vítr křovinami? Udělal pokus dobře známý venkovským klukům. Strčil do úst prst, vstal a natáhl prst před sebe. Vítr rychle osuší jednu stranu teplého vlhkého prstu a ochladí jej na té straně. Tak člověk pozná nejenom sílu větru, nýbrž i jeho směr. Nuže, vítr nebyl té noci tak silný, aby pohyboval křovinami — nebylo vůbec větru. Tom slezl s patra bosý a neudělal hluku, když šel sem — a teď tu už

chvíli tiše stál na příkrývce a opíral se zády o zeď stodoly.

Pohyb mezi křovinami se stával určitější, ale nebyly to křoviny, co se hýbalo. Hýbalo se to podél plotu, mezi ním a zahradou. Opodál plotu bylo místo kdysi ohražené, takže tam teď žádné křoví nerostlo, a ta mlčící a pohybující se věc přešla teď právě oním prázdným místem.

Byla to farmářka, žena toho Němce. Co to znamenalo? Toužila i ona přiblížit se něčemu, co je jí podobno, s čím by se mohla trochu porozumět? Myšlenky se míhaly Tomovou hlavou a jakási temná žádost se v něm zdvihla. Začal neurčitě doufat, že ta žena hledá jeho.

Později, když mi vypravoval o příhodách té noci, byl si zcela jist, že pocit, jenž se ho tehdy zmocnil, nebyla fysická žádost ženy. Jeho vlastní matka zemřela před několika lety a žena, s kterou se po druhé oženil jeho otec, zdála se mu pouhou věcí v domácnosti, ani ne příliš užitečnou, trochou kostí a přádenem vlasů, pouhým tělem, jež neumí ani toho, co se od lidského těla obyčejně očekává. — „Byl jsem k ženám vždycky nesnášenlivý jako ďábel. Jsem pořád takový, ale tenkrát jsem byl

jenom venkovský aristokratický balík. Pokládal jsem se za cosi zvláštního a na svou macechu, jakož i na všechny ženy, jež jsem kdy viděl nebo znal, na ženy několika sousedů, stejně chudých jako můj otec, a na několik venkovských děvčat — na všechny jsem pohlížel svrchu, jako na něco špinavého, co mohu pošlapat.

K ženě toho Němce jsem však necítil nic takového. Nevím proč. Snad proto, že měla ve zvyku mlčet, jako já jsem tehdy mlčival — teď jsem už tomu odvykl.“

Tom tedy stál a čekal. Žena farmářova šla pomalu podél plotu, zůstávajíc ve stínu křovin, a potom si namířila přes ono prázdné místo ke stodole.

Už kráčela zvolna podél zdi, rovnou k mladému muži, který stál v hlubokém stínu, zadržuje dech a čekaje, až přijde.

Později, když o tom přemýšlel, nemohl nikdy rozhodnouti, kráčela-li ve spánku nebo bděla-li, když se k němu blížila. Nemluvili tímž jazykem a nikdy se od té noci neviděli. Snad také nemohla usnout a vstala proto s postele od svého manžela a vyšla ze světnice, aniž si uvědomila, co vlastně dělá.“

Když však přišla až k místu, kde stál Tom,

uvědomila si náhle všechno a pojal ji strach. Tom vykročil proti ní a ona se zastavila. Jejich tváře byly si velmi blízko a jejich oči se roztáhly vzrušením. „Panenky se nám rozšířily,“ pravil, líče mi tuto chvíli. Zvláštní důraz kladl na oči. „Cosi se nám v nich třáslo. Jistě nepřeháním, když pravím, že jsem v té chvíli viděl všechno tak jasně, jako bychom spolu stáli v bílém denním světle. Snad se něco stalo s mýma očima? Je to možné. — Nemohl jsem na ni promluvit, nemohl jsem ji upokojit, nemohl jsem jí říci: „Nebojte se,“ nemohl jsem říci pranic. Mé oči musily mluvit za mne.“

Není pochyby, že cosi chtělo býti vyjádřeno. Ale ať je tomu jakkoli, té pamětihodné noci tam můj přítel stál a jeho tvář a tvář té ženy šly k sobě blíž a blíž. Pak se jejich rty setkaly a on ji vzal do náručí a chvíli ji držel.

To bylo všechno. Tak tam stáli, sedmadvacetiletá žena a devatenáctiletý hoch, a on byl venkovský hlupáček a měl strach. Tím se snad vysvětlí, že se nepříhodilo nic jiného.

Nevím, neklamu-li se, ale zdá se mi, že při vypravování této povídky mám jistou výhodu, které vy při čtení nemůžete mít. Slyšel jsem člověka, jenž tu povídku úryvkovitě vypravoval, a ten člověk sám zažil to, co se vám sna-

žím vyličití. Vyprávěči, kteří chodili za starých časů z místa na místo a vypravovali své podivuhodné příběhy, měli výhodu, již zajisté nemáme my, kteří jsme přišli do doby tištěného slova. Oni byli vyprávěči povídek a zároveň herci. Při vypravování měnili také hlas a dělali pohyby rukama. Často přesvědčovali pouhou silou vlastního přesvědčení. Všecko naše moderní povykování o stylu je jen úsilím o tutéž věc.

Já pak se nyní snažím vyjádřit dojem, který jsem měl oné noci v parku z vypravování mého přítele, dojem o spojení dvou lidí, jež nastalo v hlubokých stínech u jedné stodoly v Ohiu, o spojení dvou lidí, jež nebylo tělesné, neboť to bylo sice spojení jejich dvou těl, ale zároveň nebylo. Ta věc se musí cítit, nelze jí porozumět pomocí myšlenek.

Stáli tak tedy několik minut, pět minut možná, tisknouce se svými těly ke zdi a držíce se za ruce, pevně svírajíce ruku jeden druhému. Občas poodstoupil někdo z nich ode zdi a stál tváří v tvář proti druhému. Mohlo by se říci, že Evropa a Amerika stály si ve tmě u stodoly tváří v tvář. Dalo by se ledaco důvtipného vymyslet a ledaco říci, ale já jenom pravím, že stáli tak, jak jsem to vyličil, a podivné

je zvláště to, že byli oba tváří obráceni ke zdi — snad se instinktivně odvraceli od farmy — a jenom občas někdo z nich vykročil a postavil se na okamžik tváří v tvář druhému. Jejich rty se po prvním políbení už neseťkaly.

Zatím se však stala druhá věc. Němec se probudila začal volat ženu a potom se objevil ve dveřích s lucernou. Lucerna, kterou Němec přinesl, zachránila situaci pro jeho ženu i pro mého přítele. Udělala okolo něho světelný kruh, za nímž už neviděl pranic, ale neustále volal trhaným a ulekaným hlasem jméno své ženy. „Oh, Kateřino! Kde jsi? Oh, Kateřino!“ volal.

Můj přítel se ihned vzchopil. Vzal farmářovu ženu za ruku a běžel s ní velmi tiše ve stínu podél stodoly a potom přes prázdné místo mezi stodolou a plotem. Oba se míhali podél zdi jako dva matné stíny, a na místě, kde nebylo u plotu žádného křoví, přítel ji vzal, vysadil ji na druhou stranu a přešel za ní. Pak s ní proběhl sadem a přivedl ji na cestu před domem, načež jí položil ruce na ramena a zatřásl jí. Jako by pochopila, co po ní chce, ozvala se svému muži, a když se lucerna začala komíhat k nim, přítel uskočil do sadu.

Muž a žena odešli potom domů. Němec

rozčileně hovořil, ale žena mu odpovídala klidně jako jindy. Tom byl úplně zmaten. Všecko, co se mu té noci přihodilo, ho tehdy mátló a ani tenkrát, když mi to vypravoval, ještě všemu nerozuměl. Později si k tomu vymyslel jakési vysvětlení — všichni lidé to tak dělají — ale to už je jiná historie a teď není čas, abych vám ji vypravoval.

Věc je ta, že můj přítel měl v tom okamžiku pocit, že se té ženy plně zmocnil, a s tím poznáním přišlo mu také poznání, že její muž se jí nikdy nezmocní a nemůže se jí nikdy žádným způsobem zmocnit. Zavanulo na něho v té chvíli velikou něhou a měl jenom jedno přání, přání chránit onu ženu a žádným způsobem neučinit tvrdším živoť, který měla ještě před sebou.

Běžel tedy ke stodole, sebral houni a vylezl potichu na seno.

Nádeník s převislým knírem klidně spal a Tom si lehl vedle něho a zavřel oči. Jak Tom očekával, přišel Němec takřka ihned za ním a posvítíl si lucernou ne do tváře druhého nádeníka, nýbrž do tváře Tomovy. Pak odešel a Tom ležel dále beze spánku, šťastně se usmívaje. Byl tenkrát mlád a v jeho poměru k Němci bylo v té chvíli cosi hrdého a msti-

vého. — „Její muž sice věděl, ale zároveň nevěděl, že jsem mu vzal ženu,“ pravil mi, když mi za dlouho potom vypravoval tu událost. — „Nevím, proč mě to tenkrát činilo tak šťastným, vím jen, že mě to vsuktučinilo šťastným. Tenkrát jsem myslel, že jsem šťastný jenom proto, že se nám oběma podařilo uniknout, nyní však vím, že tomu nebylo tak.“

Není pochyby, že můj přítel to cítil správně. Druhý den ráno, když přišel do stádku, snídaní už stálo na stole, ale farmářky tu nebylo. Jídlo bylo na stole a káva stála na kamnech a všichni tři jedli mlčky. Tom a Němec vyšli potom současně z domu, jako by se byli smluvili, a zamířili oba ke stodole. Němec nic nevěděl — jeho žena nemohla v noci spát, i vstála a vyšla si na cestu před dům, zatím co oba nádeníci spali na seně. Neměl nikdy důvodu, aby ji z čehokoliv podezřívál, neboť to byla právě taková žena, jaké si vždycky přál, do města mu neběhala, peněz za šaty neutrácela, měla se ke každé práci a hádek nezačínala. Sám se divil, proč najednou pojal k svému mladému nádeníkovi tak prudký odpor.

Tom promluvil první: „Myslím, že odejdu. Zdá se mi, že by mi bylo lépe pryč,“ pravil. — Bylo zřejmo, že odejde-li právě v tento čas,

nebude Němec hotov se žněmi tak brzo, jak to měl vypočteno, přes to však nenamíтал nic proti tomu, aby Tom odešel, a to třeba hned. Tom měl smluveno, že bude dostávat plat týdně, ale Němec mu spočítal peníze jenom do minulé soboty a myslił, že se Tom dá ošidit. — „Jsem vám dlužen právě za týden, ne?“ tázal se. — Bylo by dobré, kdyby mu ten člověk dělal dva dny bez platu!

Ale Tom se nedal: „Za týden a za čtyři dny!“ odpověděl, schválně si přidáváje jeden den. „Nechcete-li mi zaplatit za ty čtyři dny, zůstanu tu do konce týdne!“

Němec šel domů a přinesl mu peníze a Tom se vydal na cestu.

Když ušel dvě nebo tři míle, zastavil se a zašel do lesa a zůstal tam až do večera, přemýšleje o tom, co se mu stalo.

Snad ani moc nepřemýšlel. Když mi vypravoval svou historii tu noc v chicagském parku, pravil mi, že celý den procházely jeho mysli jakési postavy a on že jenom seděl na pařezu a nechal je míjet. Měl nějaké tušení, že toho dne naň zavolal život a že už podruhé nezavolá?

Když seděl na tom pařezu, přišly prý k němu postavy jeho otce a jeho nebožky matky

a několika jiných lidí z té ohijské krajiny, kde ztrávil své dětství. Pohybovaly prý se a cosi prý mluvily. Čtenáři pochopí, proč myslím, že můj přítel je rozený povídkář, který však (nevím proč) nemůže jaksi dostat své příběhy ze sebe, možno-li se tak vyjádřit. To by také vysvětlilo den, který ztrávil v tom lese. On sám se domnívá, že byl v jakémsi polospánku. Celou noc před tím nespál, a ačkoli toho výslovně neřekl, přece je patrné, že v té věci, která se přihodila, bylo cosi tajemného.

O tom dni, který takto v lese proslil, vypravoval mi jednu zvláštní věc. Opět a opět prý se mu zjevovala v obraznosti postava ženy, již nikdy před tím ani potom neviděl v tělesné podobě. Tvrdil však, že to rozhodně nebyla postava ženy toho Němce.

Byla to postava ženská, ale nemohl prý by určití jejího stáří. — „Vzdalovala se ode mne a byla oblečena v modré šaty s černými tečkami. Byla štíhlá a pevná, avšak podivně zlomená. Právě to je to. Kráčela po pěšině uprostřed krajiny, již jsem nikdy neviděl, krajiny s velmi nízkými pahorky a beze stromů. Také trávy tam nebylo, jenom nízké keře, které jí sahaly po kolena. Vypadalo to jako v nějaké arktické krajině, kde léto trvá jenom několik

týdnů. Rukávy měla vyhrnuté až k ramenům, takže bylo vidět její útlé paže, pravou paži měla ohnutou a zakrývala si ji tvář. Její levá paže visela jí vedle těla jako zlomená, její nohy byly jako zlomené a celé její tělo bylo jaksi zlomené.

A vidíte, přece chodila stále a stále po té pěšině mezi nízkými křovinami, uprostřed holých pahorků. A kráčela přece pevně. Zdá se to nemožné a pošetilé, ale proseděl jsem celý den v lese na tom pařezu a kdykoliv jsem zavřel oči, uviděl jsem tu ženu, jak bez ustání kráčí a takřka spěchá okolo mne, a přece, vidíte, byla všechna jakoby zpřerážená!

LÁHVE S MLÉKEM

Bydlil jsem toho léta ve veliké světnici v nejhořejším patře starého domu v Severní čtvrti chicagské. Bylo to v srpnu a noc byla horká. Seděl jsem přes půlnoc u lampy — pot mi stékal crkoťem po zádech — a snažil jsem se vcítiti do života svých smyšlených lidí, kteří se stejně pokoušeli ožítí v povídce, o níž jsem pracoval.

Bylo to bezúčelné počínání.

Prožíval jsem zápas svých stínových lidí a oni se naopak dusili horkem mé světnice a zalykali se počasím, jež farmáři Středního Západu jmenují sice „dobrou pohodu pro dozrávání žita“ — avšak pro ty, kdož musí žít v Chicagu, je takové počasí pravým peklem. Ruku v ruce se svými stínovými lidmi prodíral jsem se, hmatáje rukama kolem sebe, lesem, v němž všechno listí na stromech bylo spáleno. Boty na nohách se nám vzňaly od žhavé půdy a shořely. Snažili jsme se proklestí si cestu do jakéhosi chladného krásného města. Je jisto, a vy to snadno pochopíte, že jsem neměl v hlavě všechno v pořádku.

Když jsem se vzdal zápasu a postavil se na nohy, židle v mé světnici jaly se okolo mě tancovat. I ony běžely bez cíle hořící krajinou

a snažily se doběhnout do jakéhosi báječného města. „Udělal bych lépe, kdybych se šel trochu projít nebo kdybych skočil do jezera a ochladil se,“ myslil jsem si.

Seběhl jsem dolů a vyšel jsem na ulici. V nižším poschodí bydlely dvě burleskní herečky, které se právě vrátily z večerního představení a lé chvíle seděly ve světnici a flachaly. Když jsem vyšel na ulici, cosi těžkého mi zafícelo okolo hlavy a rozbilo se na kamenné dlažbě. Bílá tekutina rozstříkla se mi po šatech a z osvětleného pokoje bylo slyšet hlas jedné herečky: „Holové peklo! Žijeme tu, na mou věru, jako zatracenci a k tomu máme ještě pracovat! Pes je na tom líp! Ani napít se člověk nemůže! V divadle jsem se div nezadusila, noc je takřka žhavá, a teď přijdu domů a mám za oknem půl láhve zkysaného mléka! To už je k nevydržení! Rozmlátím to všecko!“ křičela.

Šel jsem z domu východním směrem. Veliké zástupy mužů, žen i dětí vyšly ven, aby ztrávily noc na břehu jezera. Avšak i tu bylo dusné horko a vzduch byl těžký pocitem jakéhosi zápasu. Na několika stech jiter ploché země, která byla před tím bažinou, bojovaly asi dva miliony lidí o pokoj a klid spánku,

avšak nedostávalo se jim ho. Ohromně prázdné domy chicagské smetánky vypadaly v šeru za úzkým pruhem parku podél vody jako šedomodré stíny trčící k nebi.

„Bohu díky!“ pomyslí jsem si, „aspoň několik lidí může odtud do hor nebo k moři nebo do Evropy.“ V tom jsem klopýtl v polotmě o nohy jakési ženy, která ležela v trávě a snažila se usnout. Vedle ní leželo dítě a když se žena posadila, dalo se do pláče. Zamumlal jsem cosi na omluvu a ustoupil jsem stranou, ale v tom jsem kopl do láhve s mlékem, naplněné dopola, převrhl jsem ji a mléko se rozlilo po trávě. „Ach, je mi líto, odpusťte, prosím!“ vykřikl jsem. „Nic nevadí,“ odpověděla žena, „mléko bylo zkysané.“

Ten, jehož jsem pak potkal, byl vysoký muž s ohnutými rameny a s předčasně šedivými vlasy a byl zaměstnán sestavováním návěští v jedné návěštní kanceláři v Chicagu — sám jsem tam byl také kdysi zaměstnán — a když jsem ho potkal v tuto srpnovou noc, krácel právě rychlými nedočkavými kroky po břehu jezera a míjel utahané a mrzuté lidi.

S počátku mne neviděl a já jsem se podívil, jak je čilý, když všichni ostatní lidé se zdají napolo mrtví, avšak pouliční lampa, visící ved-

le u cesty, vrhla své světlo na mou tvář a on se zarazil: „Ach, ty jsi tu, pojd' sem ke mně!“ zvolal ostře. „Chci ti něco ukázat. Právě jsem šel k tobě. Vskutku, šel jsem,“ lhal a nutil mne ke spěchu.

Šli jsme do jeho bytu v ulici, jež šla na druhou stranu od jezera a od parku. Německé, polské, italské, židovské rodiny, vyzbrojené špinavými příkrývkami a všudypřítomnými láhvemi s mlékem zcela naplněnými, vyrukovaly ven, hodlajíce ztrávit noc pod širým nebem; avšak americké rodiny, které byly v davu, vzdaly se úsilí nalézt někde chladivé místo a ubíraly se tenkým praménkem po postranních stezkách, vracejíce se do horkých lůžek v neméně horkých domech.

Minula jedna hodina s půlnoci a byt mého přítele byl dusný a neuklizený. Vysvětloval, že jeho žena s dvěma dětmi odjela na návštěvu k matce, na farmu poblíž Springfieldu v Illinois.

Svlékli jsme kabáty a usedli jsme. Hubené tváře mého přítele planuly a oči se mu leskly. „Víte, hm, zkrátka“ — začal, přišel do rozpaků a zasmál se jako žáček, když neví kudy kam. „Nuže,“ začal znovu, „už dlouho jsem toužil napsat něco pořádného, něco jiného než ná-

věští. Možná, že je to bláznovství, ale nemohu si pomoci. Dávno jsem snil o tom, že napíši něco vzrušujícího a velkolepého. Myslím, že o takových věcech sní mnoho písařů návěští, ne? Nu a teď se podívej — nesměj se mi! Myslím, že se mi to podařilo.“

Vysvětloval, že napsal něco o Chicagu, hlavě a srdci celého Středního západu — tak se vyjádřil. Najednou se rozčilil. „Přijdou sem všelijací lidé z východu, z farem a z ledajakých takových děr, jako já jsem třeba přišel, a myslí si, že dokážou kdoví co, když Chicago přivedou do záhuby,“ prohlásil. „Myslil jsem, že bych jim to měl povědět,“ dodal rozchodiv se nervosně po pokoji.

Podal mi mnoho archů papírů, pokrytých spěšně naškrábanými slovy, ale já jsem se ohradil a požádal jsem ho, aby mi to přečetl nahlas. Učinil tak a četl, odvrátiv tvář na druhou stranu. Hlas se mu chvěl. Věc, kterou napsal, týkala se jakéhosi mystického města, jehož jsem nikdy neviděl. Nazýval je sice Chicagem, ale tímž dechem mluvil o širých ulicích, plnoucích barvami, o přízračných budovách, vržených proti nočnímu nebi, a o řece, plynoucí jako zlatý pruh do nekonečného Západu. Řekl jsem si, že to je asi to město, jež jsme

se já a lidé mé povídky marně snažili naléztí téhož večera, když se mi horkem zaločila hlava a musil jsem nechat práce. Lidé toho města, o němž psal, byli rozvážní, stateční a kráčeli v před k jakémusi duchovnímu vítězství, jež slibovalo už fysické vzezření města.

Nuže, jsem člověk, jemuž se podařilo pečlivým pěstěním jistých rysů povahy posílití její brutálnější stránku, avšak nedovedu přece zporážet ženy a děti, chci-li se dostat do vozu chicagské pouliční dráhy a stejně nedovedu říci autorovi do očí, že pokládám jeho práci za svinstvo.

„Podařilo se ti to, Edo. Jsi velkolepý. Ukul jsi skutečné veledilo. Věru, tvé věty zní zcela tak jako věty Henryho Menckena, jenž píše o Chicagu jako o literárním centru Ameriky, ty však žiješ v Chicagu a on tu nikdy nebyl. Jediná věc, v níž jsi myslím pochybil, jest jakási maličkost o dobytčích ohradách, ale to můžeš doplnit později“, dodal jsem a chystal jsem se k odchodu.

„Co je to?“ zeptal jsem se, pozdvihnuv se země půl tučtu archů papíru, jež ležely na podlaze vedle mé židle. Četl jsem dychtivě. A když jsem dočetl, začal se Ěda omlouvat, zakoktal se však a přešed světnici vytrhl mi pa-

píry z ruky a vyhodil je otevřeným oknem. „Byl bych raději, kdybys toho nebyl četl. Napsal jsem totiž o Chicagu původně něco jiného,“ vysvětloval. Byl zmaten.

„Viš, ono bylo večer tak dusno a já jsem měl psát v kanceláři ještě návěští na kondensované mléko, právě když jsem se už chtěl vytratit domů a začít pracovat zde o té druhé věci, tramway byla tak nacpaná a lidé tak páchlí, a když jsem se konečně dostal domů — žena je pryč — bylo tu jako na hnojišti. Zkrátka psaní mi nešlo a byl jsem mrzutý. Šel jsem se projít. Myslím, že mi něco v hlavě přeskočilo. Šel jsem potom domů a napsal jsem tu věc, kterou jsem právě vyhodil oknem.“

Rozveselil se opět. „Ale co ; teď je zas všechno v pořádku ! Vzpružil jsem se napsáním té hlouposti a mohl jsem pak napsat tu druhou věc, tu pravou, kterou jsem ti ukázal nejprve, tu věc o Chicagu.“

A tak jsem odešel domů a ulehl jsem, objevil tímto podivným způsobem nový druh spisování, druh, který — ať už k lepšímu nebo k horšímu — skutečně vyličuje život těchto městeček a měst — někdy prosou, někdy vzrušující barvitou písní. Byla to věc, kterou mohl Mr. Sandburg nebo Mr. Masters napsat ně-

kterého dusného večera po večerní procházce ulicí (dejme tomu) West Congress Street v Chicagu.

Edova věc, kterou jsem přečell, soustřeďovala se kolem zpola naplněné láhve zkaženého mléka, stojící za oknem v malném světle měsíčním. Toho srpnového večera svítil totiž s počátku měsíc, právě nastávající, úzký to kruh zlaťá na obloze. Mému příteli, písaři návěští, přihodilo se asi toto — představoval jsem si to všecko po naší rozmluvě, leže beze spánku v posteli.

Skutečně nevím, je-li to pravda nebo ne, že všichni pisatelé návěští a všichni novináři touží psát něco jiného, ale Ěda byl opravdu takový. Srpnový den, který předcházel onomu horkému večeru, byl pro něho velmi krušný. Po celý den si přál být doma ve svém tiším bytě a zabývat se literární prací, ale musil sedět v kanceláři a psát návěští. Pozdě odpoledne, když se už těšil, že má stůl pro ten den prázdný, přišel šéf a nařídil mu, aby napsal pro noviny stránkové návěští na kondensované mléko. „Naskytuje se nám možnost, že si získáme nové zákazníky, podaří-li se nám dát honem dohromady nějakou třaskavou reklamu,“ pravil. „Je mi líto, že to musím ulo-

žil vám, Edo, a to zrovna v lakový hromsky parný den, ale nedáme se! Dokažte nám, že je ve vás ještě staré jádro! Dejte se do toho z gruntu a stvořte něco švižného a nového, dříve než půjdete domů!”

Eda to zkusil. Odložil své myšlenky o krásném městě, o skvoucím městě v plánech, a dal se rovnou do toho. Přemýšlel o mléce, o mléce pro malé děti, budoucí to občany chicagské, o mléce, z něhož se vytvoří trochu smetany, klerou budou mít ráno v kávě písaři návěští, o sladkém čerstvém mléce, jež udržuje při zdraví a při síle jeho chicagské bratry a sestry. Ve skutečnosti toužil ovšem Eda po dlouhém studeném doušku nějakého nápoje s kapkou něčeho ostrého, ale snažil se přimět se k tomu, aby myslel, že touží po doušku mléka. Oddal se myšlenkám na mléko, na kondensované žluté mléko, mléko ještě teplé po kravách, jež choval Edův otec, když byl ještě Eda chlapcem — jeho myšlenky spustily člunek a on vyplul na moře mléka.

Z toho ze všeho povstala věc, již se právem může říci „originální návěští“. Moře mléka, na němž plul, proměnilo se v horu krabic na kondensované mléko, a z té představy čerpal svou ideu. Udělal zhruba náčrt pro obraz,

na němž bylo vidět širá rozkládající se zelená pole s bílými farmářskými domy. Na zelených pahorcích se pásly krávy a na jedné straně obrazu hnal bosý chlapec stádo jerseyských krav z líbezné pohádkové krajiny dolů po aleji do jakési nálevky, na jejímž užším konci stála krabice kondensovaného mléka. Nad obraz dal nápis: „Zdraví a svěžest celé země jsou kondensovány v jediné krabici Whitney-Wellsova kondensovaného mléka“. Šéf kanceláře prohlásil, že je to kapitální.

Apak šel Eda domů. Chtěl ihned začít psát o krásném městě a nešel proto ani na oběd, nýbrž jal se lovit v chladírně a našel tam jakési studené maso, z něhož si udělal sandwich. Nalil si také sklenici mléka, ale bylo zkyšané. „Oh, čert to vem!“ pravil, a vylil to do pomyjí.

Jak mi Eda později vysvětlil, sedl prý si potom a zkoušel hned začít psát svou věc, ale nemohl se do toho vpravit. Poslední hodina v kanceláři, cesta domů v horkém páchnoucím vzduchu a chuť zkyšaného mléka na jazyku rozladily mu nervy. Eda měl opravdu velmi citlivou, jemně vyváženou povahu, která nesnesla špíny.

Vyšel si na procházku a pokusil se pře-

mýšleli, ale myšlenky mu utíkaly. Ěda je nyní čtyřicetiletým mužem, ale toho večera vracely se jeho myšlenky zpět do jinošství, ztráveného v tomto městě, a nechtěly se hnout. Jako jiní hoši, kteří dorostli v Chicagu v muže, i Ěda přišel do města z farmy na pokraji prérijního městečka a jako všichni takoví hoši z farem a z městeček i on sem přišel pln neurčitých snů.

Co všechno chtěl v Chicagu dělat a čím vším tu chtěl být! A dovedete si představit, co vskutku udělal. Především se oženil a má teď být v Severní čtvrti. Abych podal skutečný obraz jeho života za těch dvanáct nebo patnáct let, jež uplynuly od té doby, co byl mlád, musil bych napsat celý román, a toho nemám v úmyslu.

Ať se stalo cokoli, v té chvíli se vrátil z procházky a seděl ve svém pokoji — bylo horko, ticho, a Ěda se nemohl nijak dostat k svému veledílu. Jak ticho bylo v bytě bez ženy a bez dětí! Jeho myšlenky prodlévaly v jeho mládí, ztráveném v tomto městě.

Vzpomínal na jednu noc svého jinošství, kdy si vyšel na procházku zrovna jako toho srpnového večera. Tenkrát nebyl ještě jeho život komplikován existencí jeho ženy a dětí

a Ěda žil sám ve svém pokoji; ale i tenkrát měl nervy jaksi v nepořádku. Ani onoho dávného večera neměl stání ve svém bytě a vyšel si proto na procházku. Bylo to v létě a Ěda šel podél řeky k místu, kde se nakládaly lodě, a potom zašel do hemžícího se parku, kde se procházela děvčata s mladými šviháky.

Osmělil se a promluvil na ženu, která seděla sama na lavičce. Dovolila mu usednout vedle a protože byla tma a ona mlčela, začal sám hovořit. Noc ho učinila sentimentálním.

„Lidé jsou tak nepřístupní! Tak rád bych se s někým důvěrně seznámil!“ pravil.

„Ale jdi! Co to žvaníš? Chceš si ze mne střílet?“ zeptala se ženšтина.

Ěda vyskočil a odešel. Přišel do dlouhé ulice, obšávané temnými zamlklými budovami, a pak se zastavil a rozhlížel se. Toužil uvěřit, že lidé v těch domech skutečně žijí intenzivním dychtivým životem, životem velikých snů, uvěřit, že jsou vskutku schopni velikých dobrodružství. „Dopravdy jsou ode mne odděleni jenom cihlovými zdmi,“ řekl si té noci.

Tenkrát ho ponejprv posedl námět o láhvích mléka. Zašel do krátké uličky, aby se podíval na zadní stranu domů, a také toho ve-

čera svítil měsíc. Jeho světlo padalo na dlouhou řadu zpola naplněných lahví s mlékem, stojících za okny.

V Edovi jako by něco onemocnělo, i pospíchal z uličky a vešel do hlavní třídy. Před ním kráčeli muž se ženou a zastavili se před vcho-dem do jednoho domu. Mysle, že jsou to milenci, ukryl se v průjezdě jiného domu, aby slyšel, co si povídají.

Ukázalo se však, že je to muž a žena a že se hádají. Eda slyšel hlas ženy, jež pravila: „Jen pojď se mnou domů! Nemysli, že se dám nabulíkovat! Praviš, že se ještě trochu projdeš, ale já to znám! Chceš zase ufouknout a probít hromadu peněz! Ráda bych věděla, jak by to dopadalo, kdybych si já také začala vyhazovat z kopejčka!“

To je historie toho, co se přihodilo kdysi Edovi, když byl ještě mlád a vyšel si jednou večer na procházku; a když dospěl v muže čtyřicetiletého a zase si vyšel ven a chtěl snít a přemýšlet o krásném městě, přihodilo se mu takřka totéž. Snad bylo jeho náladou vinno návěští na kondensované mléko a chuť zky-saného mléka, jež vyndal z chladírny — ale ať jest tomu jakkoliv, láhve s mlékem vracely se mu na mysl jako refrén nějaké písničky.

Láhve s mlékem jako by seděly za okny všech domů ve všech ulicích a posmívaly se mu, a když se obrátil, aby se podíval na lidi, potkal se se zástupy proudícími ze Západní a Severozápadní čtvrti do parku a k jezeru. V čele každého hloučku kráčela žena, nesoucí v ruce láhev s mlékem.

A tak se stalo, že Eda přišel domů toho srpnového večera mrzutý a rozladěný a v té rozmrzelosti psal o svém městě. Jako ona burleskní herečka v mém domě i on měl chuť něco rozmlátit, a ježto měl v mysli láhve s mlékem, dostal chuť rozmlátit láhve s mlékem. „Chtěl bych uchopit hrdlo láhve s mlékem. Zrovna se to hodí do ruky. Takovou věcí by bylo možno zabít muže nebo ženu,“ pomyslel si ve svém zoufalství.

Nuže, v té náladě napsal potom těch pět nebo šest archů, jež jsem přečetl, a pak se mu ulevilo. Pak teprve začal psát o přízračných budovách, vržených proti nebi rukama statečných a dobrodružných lidí, a o řece, jež plyne jako zlatý pruh a ztrácí se v nedozírném Západu.

Jak jste si už jistě domyslili, město, jež vylíčil ve svém veledíle, bylo bez života, kdežto město, jež zobrazil svérázným způsobem

v tom, co napsal o lahvích s mlékem, bylo nezapomenutelné. Trochu to člověka děsilo, ale bylo to něco a přes autorovo podráždění nebo snad právě pro ně zvučelo to jakýmsi jasným líbezným tónem. Těchto několik nedbale naškrabaných stránek byl pravý div. Provedl jsem hloupost, že jsem nestrčil ty papíry do kapsy. Když jsem toho večera vyšel z Edova bytu, hledal jsem je v tmavé uličce, ale byly už ztraceny v moři smetí, jež se sypalo přes okraje dlouhé řady cínových nádob, stojících pod schodištěm, které vedlo od zadních dveří hořejších bytů.

»ZVLÁŠTNÍ«

Z ohijského života.

„Zvláštní“, toto slovo bylo jedním z těch, jež doktor pronesl toho dne, když mluvil o ní. Ten doktor byl obrovský a náramně čistoňný člověk, a já jsem byl tehdy u něho ve službě. Zametal jsem mu v pracovně, žal jsem trávnick před jeho domem, opatroval jsem mu dva koně ve stáji a dělal jsem tak všelicos na dvoře a v kuchyni — nosil jsem na příklad dříví na topení a vodu do nádržky, která stála na slunci za keřem vinné révy, a někdy večer, když se doktor koupal, drhl jsem mu jeho široká záda, na těch místech, kam nemohl sám dosáhnouti.

Doktor měl jednu vášeň, kterou mě záhy nakazil, hrozně rád chytal ryby a ježto znal všechna dobrá místa na řece několik mil na západ od města a také místa v *Sandusky Bay* nějakých devatenáct nebo dvacet mil k severu, vycházeli jsme spolu často na dlouhé krásné dny.

Bylo pozdě odpoledne jednoho takového rybářského dne ke konci června a já a doktor jsme byli v člunu na zátocě, když tu přiběhl na břeh jakýsi sedlák a mávaje rukama křičel na doktora. Našli tělo malé Márinky Edgleyové, plovoucí v ústí řeky asi půl míle odtud, ale protože byla mrtva už několik dní a doktor

měl právě dobrý lov, a protože se nedalo už nic dělat, byla to hloupost, že ho volali. Pamatuji se, jak mumlal a bručel. Nevěděl tu chvíli ještě, co se vlastně přihodilo, ale ryby začaly právě tak skvosně brát a já jsem už zavezl na břeh hezkou bárku a celý večer krásného rybolovu jsme měli ještě před sebou. Ale víte, jak to chodí — jak si někdo kývne, doktor už aby běžel!

„Hrom do toho! Tak je to vždycky! Celé léto nebudeme mít takový nádherný večer — vítr je tak zrovna, jak má být, nebe se trochu pomráká — a tu vidíte, jaké mám štěstí! Doktor je hned za humnama a ten chlap to ví a tak, aby mi udělal radost, jde a srazí si prst (uvidíte!) nebo mu kluk spadne s vikýře nebo se jeho babě rozbolí zuby! Jistě se něco stalo některé z těch ženských! Jeho žena totiž má u sebe svou neprovdanou sestru, takovou zatracenou sentimentální starou pannu — přijde na ni migréna a ona je hned celá pryč a myslí, že už už umře! Ale kdež je smrti konec! Vždyť to známe! Jenom by chtěly, aby je doktor pořád obskakoval! A sotva přijde, a ony ho dostanou samotna do světnice, žvanily by mu celé hodiny o sobě — kdyby je nechal!“

Doktor svinoval, udici, neustále při tom

bruče a láleře, ale najednou v něm propukla jeho známá zvláštní veselost, kterou jsem u něho vidal, kdykoliv musil ve dne v noci pracovat a jezdit v zimě po hrbolatých zmrzlých polních cestách — i uchopil vesla a rázně vesloval k břehu. Když jsem mu chtěl vesla vzít, zakroutil hlavou. „Ne, chlapče — to prospívá postavě!“ — a podíval se dolů na své ohromné břicho. Zasmál se. „Musím dbát na figuru, nebo ztratím svou praksi u svobodných ženských!“

Pokud jde o tu věc na břehu — ležela tam Mária Edgleyova z našeho města, která se utopila na tom odlehlém místě, a její tělo bylo už několik dní ve vodě. Našli je mezi vrbami, jež rostly poblíž ústí hlubokého potoka, který se vléval do zátoky, a tam se zachytilo v kořenech těch vrb, a když jsme vystoupili na břeh, onen sedlák se synem a s nádeníkem je už vytáhli a položili je na několik prken ke stodole, postavené proti zátoce.

Viděl jsem tenkrát ponejprv mrtvého člověka a nikdy nezapomenu na ten okamžik, když jsem šel za doktorem doprostřed malé skupinky zamlklých lidí, kteří stáli okolo, a uviděl jsem na zemi mrtvé, vymoklé a naduřelé tělo ležící ženy.

Doktor byl zvyklý na takové věci, ale pro mě to bylo zcela nové a strašné. Vzpomínám si, že jsem se podíval jenom jednou a pak jsem utekl. Vrazil jsem do kůlny a opřel jsem se o jesle, z nichž jakýsi starý kůň žral seno. Teplý den venku zdál se mi náhle studený a chladný, ale v kůlně bylo hezky a teplo. Oh, jak milá je chlapci taková kůlna se svou bohatou, teplou a útulnou vůní čerstvého sena a se zvířecím životem, který je po tom všem rozprostřen jako na peřině! Když jsem byl u doktora, dávala mi v zimě doktorova žena na noc na postel velikou teplou houni, které jsme říkali „kožuchová“. Tak mi bylo v té kůlně toho dne, když jsme našli mrtvolu Márinky Edgleyové.

Pokud se týče mrtvoly — nuže, Márinka Edgleyová byla malá žena s malýma pevnýma rukama a když ji našli, svírala v jedné ruce ženský klobouk — byl veliký se širokými skývami a křiklavě pestrý a s vršku mu trčelo ohromné pštrosí péro, jaké je vídat za klobouky tlustých nestoudných ženštin při koňských závodech nebo na druhořadých výletních místech poblíž měst.

Utkvělo mi v mysli toto utahané pštrosí péro, jež ruka malé Márinky Edgleyové tak pev-

ně sevřela, když si pro ni přišla smrt, a jak jsem tak stál pod tou kůlnou a drkoťal zuby, viděl jsem znovu ten klobouk, jež jsem tak často vídával na hlavě Márinčiny sestry, tlusté a drzé Lili Edgleyové, jak chodívala vyzývavě ulicemi našeho města Bidwellu v Ohio.

A když jsem tak stál a třásl se chlapeckým strachem před smrtí, starý kůň prostrčil hlavu otvorem ve zdi stáje a začal drhnout svůj měkký teplý nos o mou tvář. Sedlák, na jehož půdě jsme byli, byl asi velmi laskavý k svým zvířatům. Starý kůň drhl svým nosem nahoru a dolů po mé tváři: „Máš ještě daleko do smrti, milý hochu, a až ti přijde čas, nebudeš se před ní tolik třást. Já jsem už starý a znám to. Smrt je dobrou útěchou pro ty, kdo jsou už hotovi s životem.“

Starý kůň jako by říkal něco takového a aspoň mne upokojil a vzal se mne strach a zimu.

Když jsme potom jeli večer s doktorem za soumraku domů a když už bylo všecko připraveno, aby byla Márinčina mrtvola dopravena do města k jejím příbuzným — teprve potom doktor začal o ní mluvit a užil o ní toho slova, jež jsem napsal jako nadpis k příběhu o Márince. Doktor řekl toho večera mnoho

věcí, na které si už nemohu vzpomenout, a jenom si vzpomínám, jak tiše přicházela noc a jak se šedá cesta ztrácela očím, a jak potom vyšel měsíc a cesta, která byla před tím šedá, stala se stříbrně bílou, a jen tam, kam padaly stíny stromů, černaly se na ní temné skvrny. Doktor byl dost rozumný, aby nemluvil s chlapcem povýšeně. Jak často se mnou důvěrně hovořil o svých dojmech z lidí a z událostí! V mysli toho starého tlustého doktora bylo mnoho věcí, o nichž sice nevěděli jeho pacienti, ale o nichž dobře věděl jeho čeledín.

Doktorův starý kůň vytrvale klusal a konal svou práci tak radostně, jako doktor vykonával svou, a doktor kouřil doutník. Mluvil o té mrtvé ženě Márince Edgleyové a jaké to bylo hezké děvče.

Pokud jde o její historii, nevypravoval jí úplně. Já jsem byl toho večera velmi vnímavý a má obraznost byla velmi čilá a doktor byl rozséváčem a rozséval símě do úrodné půdy. Byl jako člověk, který jde dlouhým širým polem, čerstvě zoraným rukou Smrti-Oráče, a jak šel, vrhal širokým rozmachem símě Márinčiny historie, vrhal je daleko široko po poli, po bohatém a úrodném poli chlapcovy vznícené obraznosti.

KAPITOLA PRVNÍ.

U Edgleyů v městečku Bidwell v Ohiu měli tři hochy a tři děvčata. Z děvčat Lillian a Kateřina byly dobře známy asi v tuctu měst podél trati mezi Clevelandem a Toledem. Pověst o nejstarší, Lillianě, šla velmi daleko. Byla dobře známa na ulicích sousedních měst Clydu, Norwalku, Fremontu, Tiffinu, ba i v Toledě a Clevelandě. Za letních večerů procházivala se vzhůru dolů po hlavní ulici našeho městečka a na hlavě mívala ohromný klobouk s bílým pštrosím perem, které jí padalo takřka až na rameno. Jako její sestra Kateřina, které se však nikdy nepodařilo tak na sebe upoutati pozornost v životě našeho městečka, byla i Lillian blondýnka se studenýma, vypoulenýma, modrýma očima. Mohli jste ji vidět každý pátek večer, jak se vydává na cestu za dobrodružstvím, z níž se vracívala až příští pondělí nebo úterý. Nebylo pochyby, že dobrodružství byla výnosná, neboť Edgleyové byli dělnická rodina a je takřka jisto, že její bratři nemohli kupovat Lillianě nekonečné množství nových šatů, jimiž bývala naparáděna.

Bylo léto a páteční večer a Lillian se objevila v hořejší hlavní třídě Bidwellské. Asi dva

lucty mužů a mladíků potulovaly se poblíž nádraží očekávající příjezd new-yorského centrálního vlaku, jedoucího na východ. Prohlíželi si drze Lillianu a ona si prohlížela je. Na západě, odkud měl vlak přijet, zapadalo slunce nad mladým obilím. Nebe se zažíhalo šere zlatou nádherou a čekající mužové zmlkli v tichém úžasu, jsouce zaraženi jak krásou večera tak vyzývavýma očima Lillianinýma.

Potom přijel vlak a kouzlo mlčení bylo zrušeno. Konduktér a brzdič vyskočili na perron a mávali rukama na Lillianu a strojvůdce vystrčil hlavu z lokomotivy.

Ve vlaku si našla Lillian prázdné sedadlo a jakmile se vlak rozjel a jízdné bylo vybráno, konduktér přišel a sedl si k ní. Když se vlak zastavil v příští stanici a konduktér musil po svých, přišel zase brzdič a opřel se o její sedadlo. Lidé mluvili polohlasem a jen občas bylo ticho ve voze přerušeno výbuchem smíchu. Ostatní bidwellské ženy, které jely na návštěvu k příbuzným do vzdálenějších měst, byly v rozpacích. Odvracely tváře a dívaly se z okna a jejich líce zčervenala.

Na nádražním perroně v Bidwellu, kde večerní soumrak houstl, muži a mladíci pořád ještě hovořili o Lillianě a o jejích dobrodruž-

stvích. „Může jet, kam se jí zachce, a nikdy neplatí ani cent jízdného,“ tvrdil vysoký vousatý muž, opřený o staniční dveře. Kupoval prasata a hovězí dobytek a musil jezdit každý týden do Clevelandu. Myšlenka na Lillianu, na ten maják milování, cestující volně po všech vlacích, plnila jeho srdce závislí a hněvem.

Celá rodina Edgleyova měla v Bidwellu otřesenou reputaci, ale kromě Márinky, nejmladší z děvčat, byli to vesměs lidé, kteří se uměli o sebe postarat. Jakub, nejstarší z chlapců, byl dlouhá léta barmanem u Charley Shuttera v Dolní ulici a najednou k všeobecnému překvapení koupil tu živnost sám. „Buď mu dal peníze Lillian nebo je ukradl Charleymu,“ říkali lidé, nicméně však, hodivše stranou mravní zásady, chodili pilně do baru pít. Neřest se sice v Bidwellu na venek odsuzovala, ale potají se na ni hledělo jako na známku mladistvé zdatnosti.

Frank a Will Edgleyové byli drožkáři a formany jako jejich otec Jan a musili těžce pracovat. Měli své vlastní povozy a u nikoho se neprosili o milost a když nebyli v práci, nevyhledávali společnosti druhých. V sobotu večer, když týdenní práce byla skončena a koně byli odrhnuti, nakrmení a opatření na

noc, oblékli se mužští Edgleyovi do černých šatů, vzali si bílé límce a černé tvrdé klobouky a šli se do města opít. Do desíti hodin dosáhli svého cíle a pořádku se domů.

Ve tmě pod javory ve Vinné nebo Ořechové ulici potkali obyčejně nějakého bidwellského občana, který také mířil domů, a strhla se rvačka. „U všech čertů, jděte mi s cesty,“ zařval Frank Edgley, „dolů s chodníku!“ A mezi oběma muži strhla se rvačka.

Jednou v červnu večer — svítil měsíc a hlasitý cvrkoť cvrčků ozýval se z dlouhé trávy na cestě mezi chodníky — bratři Edgleyové potkali Edu Pesche, mladého německého farmáře, který si vyšel na večerní procházku s Karolinou Dupee, dcerou bidwellského obchodníka se střížným zbožím, a začala bitka, kterou chlapci Edgleyové tak dlouho vyhledávali. Frank Edgley zahulákal a vrhl se s bratrem dopředu, ale Eda Pesch neutekl s chodníku na cestu a nenechal jich jít v triumfu domů. Bil se a bratři Edgleyové byli zle zbiti a když v pondělí ráno vyjeli se svými povozy, měli obličej zohavené a u očí modřiny. Celý týden jezdili vzhůru dolů malými uličkami i širokými třídami, skládající u domů led a uhlí a zboží před obchody, a ani nepozdvihli

očí a nepromluvili ani slova. Městečko z toho mělo radost a příručí běhali z krámu do krámu, dělajíce o nich poznámky tak hlasitě, aby je oba bratři slyšeli: „Viděli jste už Edgleyovy chlapce?“ ptali se jeden druhého. „Dostali, co jim patřilo! Eda Pesch jim dal co proto!“ Ti, kteří se snadno vzrušovali a kteří měli živější obraznost, mluvili o té rvačce, jako by byli bývali při tom a viděli každou ránu. — „Víte, oni se chvástají, ale namlátí jim každý, kdo se proti nim zastane svého práva,“ vykládal Walter Wills, útlý, nervosní mladík, který pracoval v krámě Alberta Twista. Příručí si nepřál nic tak horoucně, jako být takovým chlapíkem, jakým se ukázal Eda Pesch. Když šel večer domů z krámu a kráčel tichým soumrakem, představoval si, že proti němu jdou Edgleyové. „Já vám dám, vy trhani!“ mumlal a mával pěstmi do prázdna. Dychtivé napětí probíhalo mu svaly na zádech a na rukách, ale jeho večerní kuráž nedožila se ani dne. V úterý přijel Will k zadním dveřím krámu s vozem, naloženým soudky soli, a Walter si vyšel na ulici, aby se potěšil pohledem na rozbité pysky a modřiny pod očima. Will stál s rukama v kapsách a hleděl do země. Nastalo napjaté mlčení. Konečně promluvil příručí:

„Nikoho tu není a soudky jsou těžké,“ pravil srdečně, „mohl bych snad pomoci při skládání.“ Walter Will už sundával kabát a ochotně pomáhal při práci, kterou měl vykonat forman Will Edgley.

Povznesla-li se Mária Edgleyová ve svém dívčím věku výše nežli kdokoliv z rodiny Edgleyovy, padla za to potom mnohem níže. „Zahodila své štěstí,“ říkalo se o ní po městě a jistě se před tím netěšil nikdo z rodiny Edgleyovy tak všeobecným sympatiím jako ona. Lillian Edgleyová byla jaksi mimo zákon městského života a Kateřina byla jenom menším vydáním své sestry. Byla sklepnicí v hotelu Fownsby a takřka každý večer ji bylo vidět s nějakým cestujícím. I ona odjížděla večerním vlakem do sousedních měst, ale vracívala se do Bidwellu ještě téže noci nebo za svítání příštího dne. Nedařilo se jí tak jako Lillianě a nuda malého města ji vyčerpávala. V dvaadvaceti letech odešla do Clevelandu, kde byla zaměstnána jako modelka na šaty v jednom velikém závodě. Pak se pustila do světa jako herečka v burleskních hrách a v Bidwellu o ní už nebylo slyšet.

Pokud se týče Márinky Edgleyové, byla od svého dětství až do sedmnáctého roku vzorem

dobrého chování. Každý o ní mluvil. Byla na rozdíl od svých sester malá a snědá a na rozdíl od svých sester se oblékala prostě a vkusně. Už jako děvče budila ve škole pozornost svým prospěchem v učení. Lillian i Kateřina byly mizernými žačkami a celý čas házely očima po chlapcích a po učitelích, kdežto Márinka na nikoho ani nepohlédla, a jakmile bylo odpoledne po škole, šla domů k matce, vysoké utýrané ženě, která zřídka vycházela z domu.

Tom Means, který šel potom na vojnu a nabyt nedávno v armádě vysokého důstojenství pro svůj úspěch v cvičení rekrutů za Světové války, dostával v bidwellských školách hlavní ceny. Tom pilně studoval, aby dosáhl jednou postavení na Západě, a nepotuloval se večer po ulicích jako jiní mladíci. Zdržoval se doma a věnoval se svým studiím. Jeho otec byl advokátem a jeho matka byla vzdálenou příbuznou jedné ženy z Kentucky, která se provdala za jednoho anglického baroneta.

Syn si přál stát se vojákem a gentlemanem a založit si svůj život na pevné intelektuální basi, a díval se velmi s patra na duševní schopnosti svých kolegů. Když pak mu povstal sok v jednom z rodiny Edgleyovy, velmi ho to zlo-

bilo a uvádělo do rozpaků a celá třída měla z toho švandu. Den po dni a rok po roce trval souboj mezi ním a Márinkou Edgleyovou a takřka celé město bylo jaksi za jedno s děvčetem. V takových předmětech jako dějepis a anglická literatura Tom všechno před sebou porážel, ale ve výslovnosti, arithmetice a zeměpisu Márinka nad ním hračkou vítězila. Sedávala ve své lavici jako malý jezevčík před pastí plnou krys. Sotva otázka byla dána nebo sotva byl napsán na tabuli arithmetický úkol — už vyskočila jako jezevčík, ruku do výšky, a její citlivá ústa se zachvívala. Luskajíc prsty volala: „Já to vím!“ a celá třída věřila, že to vskutku ví. Když odpověděla na otázku nebo když šla k tabuli rozřešit úlohu, dorůstající děti v řadách lavic se usmívaly a Tom Means hleděl zokna. Márinka se vracela na své místo napolo triumfujíc a napolo se hanbíc za své vítězství.

V krajině na západ od Bidwellu a ve všech končinách v tu stranu roste hodně malin a jahod a v červnu, když je školní rok u konce, všichni mladí mužové, hoši a děvčata a většina žen z městečka jdou sbírat bobule. Hned po snídani jdou lidé v hloučcích do polí. Něco k obědu si nesou v koších a nejdou domů před západem slunce.

Márinka se vyznamenávala při sbírání jahod stejně jako ve škole. Nevycházela ani nevyjížděla do poli s ostatními děvčaty, ani se nepřidávala ke skupinám, když se v poledne obědvalo, ale každý myslel, že to dělá k vůli své rodině. „Dovedu si pomyslet, jak jí je, kdybych já pocházela z takové rodiny jako ona, také bych nechtěla, aby si mne lidé všímali,“ povídala tesařova žena, klusajíc mezi druhými v silničním prachu.

Na jahodovém poli, které patřilo farmáři Petru Shortovi, bylo asi třicet ženských, mladých mužů a vytáhlých, neohrabaných výrostků, a všichni lezli po zemi a trhali rudé vonící jahody. Před nimi, tvoříc si řadu sama pro sebe, trhala Márinka, sama, nemajíc se žádným spolku. Její ruce ponořovaly se do úponků a zase se vynořovaly, jako se veverčí chvost objevuje a ztrácí mezi stromy, když jde me lesem. Ostatní sběrači postupovali zvolna, občas se zastavovali a jedli jahody a hovořili, a když někdo popolezl trochu z řady, zastavil se a čekal, sedě na kyčlích.

Sběračům se platilo podle toho, kolik mírek za den nasbírali, avšak, jak sami často říkali, „peníze nejsou všechno“. Sbíráni jahod bylo jaksi společenskou funkcí, a nač by se

také tito sběrači, vesměs to ženy, synové a dcery zámožných řemeslníků, dřeli pro několik mizerných tolarů!

Chápali, že s Márinkou Edgleyovou je to jiné. Každý věděl, že nedostává s matkou takřka žádných peněz, ani od otce, Johna Edgleye, ani od bratří Jakuba, Franka a Willa, ani od sester Lilliany a Kateřiny, které utratí všecko za šaty. Chtěla-li se Márinka slušně oblékat, musila si vydělávat o prázdninách, když nemusila do školy. Bylo známo, že se chce stát učitelkou, a proto bylo třeba, aby se pěkně oblékala a aby projevovala všude pílí a zručností.

Pracovala tedy neúnavně a krabice jahod, naplňované jejími stále hbitými prsty, rostly v hory. Petr Short šel se synem mezi řadami, sbíral plné košíky a nakládal je na vůz, aby je odvezl do města. Pohlédl na Márinku s pýchou v očích a ostatní loudové se stali terčem jeho posměchu. „Oh, vy klepny a vy staří halamové, nestojíte věru za mnoho! Copak se nestydíte? Ty, Sylvestře, a vy ostatní — hleďte, tady to děvče nasbírá dvakrát tolik co vy a je jí proti vám pouhý drobeček, mohli byste ji odnést domů v kapse.“

V létě svého sedmnáctého roku klesla

Márinka se svého vysokého místa, jež zaují-
mala v městečku. Potkaly ji toho roku dvě těž-
ké a dramatické události. V dubnu jí umřela
matka a potom dokončila střední školu v mě-
stě, ale prospěchem byla až za Tomem Mean-
sem. Poněvadž Tomův otec zasedal už dlou-
há léta v školní dozorčí radě, lidé v městečku
kroutili hlavou nad rozhodnutím, které sta-
vělo Toma před Márinku, a v lidských očích
odnesla si cenu Márinka. Když se objevila
na poli a když si lidé připomněli nedávnou
smrt její matky, byly i ženy ochotny zapome-
nout a odpustit jí, že pochází z rodiny Edgley-
ovy. Pokud se týče Márinky, zdálo se jí v té
chvili, že se jí už nemůže přihodit nic, co by
stálo za řeč.

A přece ji právě tehdy stihlo něco, čeho by
se byl nikdo nenadál. Nejedna žena řekla po-
tom svému muži: „Inu, krev se na konec pře-
ce ukázala.“

Muž jménem Jerome Hadley první na Má-
rinku vyzrál. Přišel toho roku na pole Petra
Shorta „jen tak z legrace,“ jak sám pravil, a
vyzrál na ni. Byl střelcem baseballové devítky
v Bidwellu a byl zaměstnán při dráze jako
poštovní úředník. Když se vrátil z objíždky,
měl po každé několik dní prázdnou, a protože

město bylo v té době opuštěno, zašel si za sběrači na pole. Když uviděl Márinku, jak trhá sama, mrkl na ostatní mládence, šel k ní a kleknuv na kolena, začal trhat takřka tak rychle jako ona. „Počkejme, děvčátko,“ pravil, „jsem poštovním úředníkem a mám ruce vy-cvičeny tříděním dopisů, mé prsty se umějí po-hybovat hezky rychle. Uvidíme, stačíš-li mi!“

Celou hodinu lezli tak Jerome a Márinka mezi řádky a pak se stala věc, jež pobouřila celé městečko. Děvče, které nikdy s nikým nemluvalo, začalo najednou hovořit s Jeromem a ostatní sběrači se na sebe obraceli plni ú-divu. Nesbíralo už jako o závod, nýbrž chodilo sem a tam, zastavovalo se a nejkrásnější ja-hody strkalo do úst. „Sněžte to!“ pravilo smě-le Jeromovi, podávajíc mu přes celý řádek ve-likou červenou jahodu, a plnou hrst jahod mu vysypalo do košíku. „Nevyděláte si za den ani pětasedmdesát centů, nepospíšíte-li si,“ pravila a usmála se plaše.

V poledne vyšla pravda na jevo. Unavení sběrači šli nejprve k pumpě u domu Shortova a potom si sedli pod stromy v blízkém sadě a odpočívali po obědě.

S Márinkou se jistě cosi stalo, každý to cítil. Tvrdilo se později, že se za toho červno-

vého poledne klidně a střízlivě rozhodla, že bude jako její sestry a že půjde na ulici.

Sběrači pojídali jak obyčejně svou přesnídávku v hloučcích, ženy a děvčata seděly pod jedním stromem a mužové a hoši pod druhým. Žena Petra Shorta vynesla jim horké kávy a cínové kališky se naplňovaly. Sem tam padl nějaký vtip a děvčata se zachichlala.

Přes to, že Márinčino chování k Jeromovi bylo zcela neočekávané, nebylo to přece nic víc než nevinné škádlení, zcela obvyklé u svobodných děvčat, a nikdo netušil, že z toho pojde něco vážného. Při sbírání jahod vždycky se mladí lidé škádlívali. Ale bývala to jenom hra, která mījela jako mraky na červnovém nebi. Večer, když si mladí mužové smyli špínu a oblékli se do svátečních šatů, bylo to už něco jiného. To už muselo děvče o sebe jinak dbát! Vyšlo-li si večer s mladým mužem na procházku mezi stromy nebo po polních cestách — to už se mohlo něco přihodit!

Ale na poli, když kolem dokola bylo plno starších žen, bylo by bývalo nepochopením celého ducha jahodové saisony, kdyby si byl někdo něco pomyslíl o mladém muži a o děvčeti, kteří si pomáhají trhat a smějí se při tom a zardívají.

A bylo zřejmo, že Máriačka toho nepochopila. Když bylo po tom, nikdo nekáral Jeroma, aspoň nikdo z hochů. Když sběrači obědvali, seděla Máriačka kousek od nich. Byl to už její zvyk — ale Jerry ležel ve vysoké trávě na pokraji sadu a také kousek od nich. Do hloučků pod stromy vjelo najednou jakési napětí. Máriačka nešla s ostatními k pumpě, když ustala v práci, nýbrž sedla si zády ke stromu a její ruka, v níž držela sandwich, byla začerněná od hlíny, chvěla se a sandwich jí jednou vy-
padl na zem.

Najednou vstala, pověsila košík s jídlem do vidlice na stromě a potom s vyzývavým pohledem v očích přešla plot a šla po cestě okolo kůlny Petra Shorta. Cesta běžela dolů po louce, pak napříč přes most a podél vlnícího se žita k lesu.

Máriačka šla kousek po cestě a potom se zastavila a ohlédla se a ostatní sběrači dívali se za ní vyjeveně a nechápali, co se děje. Potom se zdvihl Jerome Hadley. Stydl se, lezl nemotorně přes plot a šel pryč, ani se neohlédnuv.

Všichni byli přesvědčeni, že to bylo smlouveno. Děvčata a ženy vstaly a dívaly se za nimi, zatím co Máriačka a Jerome vyšli z aleje

a zmizeli v lese. Starší ženy vrtěly hlavami. „To, to,“ povídaly si, zatím co se výrostci a mladí mužové poplácávali po zádech a nafukovali se směšně jako holubi.

Bylo to neuvěřitelné. Ještě než zmizeli s očima, co byli pod stromy, položil Jerome ruku Márince kolem pasu a Márinka mu sklonila hlavu na rameno. Vypadalo to, jako by Márinka Edgleyová, s kterou zacházeli takřka jako se sobě rovnou (všechny starší ženy v tom byly zajedno), chtěla jim vmetnouti něco ošklivého rovnou do tváře.

Jerome a Márinka zůstali v lese dvě hodiny a pak se spolu vrátili na pole, kde ostatní pracovali. Márinčina líce byla bledá a zdálo se, že děvče plakalo. Sbírala sama jako před tím a po několika okamžicích rozpačitého mlčení oblékl si Jerome kabát a šel po cestě k městu. Márinka měla toho odpoledne malou hromádku jahod, neboť dvakrát nebo třikrát jí plná krabice vypadla z ruky. Rozsypané jahody svítily rudě proti hnědé a černé hlíně.

Od toho dne nikdo nespátril Márinky na jahodách a Jerome Hadley měl se čím chlubit. Když přišel večer mezi kamarády, široce se rozpovídal o svém dobrodružství.

„Přece mi nebudete zazlívát, že jsem použil

příležitosti, když se mi naskytla," pravil se smíchem.

Popisoval podrobně, co se dalo v lese, zatím co ostatní mladíci stáli okolo něho a záviděli mu. Jak vypravoval, cítil pýchu i stud pro všeobecnou pozornost, jaké se těšila jeho událost. „Šlo to lehko," pravil. „Tahle Márinka Edgleyová je nejkroťší holka, jaká kdy u nás žila. Člověk nemusí ani říkat o to, co chce. Tak je to snadné!"

KAPITOLA DRUHÁ.

Když se tak Márinka z čista jasna vrhla proti zdi venkovské konvence a šla do lesa s Jeromem, žila potom při domě a vykonávala práci, kterou dříve vykonávala v domácnosti Edgleyů její matka. Prala, vařila a stlala postele. Bylo pro ni cosi příjemného v myšlence, že vykonává hrubou práci, a dále prala a žehlila šaty, jimiž se měly parádit Lillian a Kateřina, i těžké svršky otce a bratří, a cítila při tom jakési zadostučinění. „Unavím se tím a mohu pak spát a nemusím na nic myslet," říkala si. Jak tak stávala nad neckami s prádlem a mezi postelemi, pořísněnými těžkým spánkem bra-

líř, kteří snad přišli večer domů opili, nebo když stála v kuchyni nad rozzhavenou plotnou, myslívala ustavičně na svou nebožku matku. „Co by si asi o mně pomyslíla,“ ptala se sama sebe a hned dodávala: „Kdyby nebyla umřela, nebylo by se to stalo. Kdybych měla někoho, ke komu bych mohla jít a pohovořit si s ním, bylo by všecko jiné.“

Ve dne, když mužští byli pryč se svými povozy a když Lillian odjela z města, měla Márinka celý dům pro sebe. Bylo to dvoupatrové stavení stojící na polích skoro na konci města a bylo kdysi natřeno žlutě. Ale voda stékající se střech spláchla barvu a boční stěny staré budovy byly plny skvrn a čmouh. Dům stál na pahorku a země se prudce svažovala hned od kuchyňských dveří. Pod pahorkem tekł potok a za potokem bylo pole, které se několi-krát za rok proměňovalo v bažinu. U potoka rostly vrby a olše a často odpoledne, když nebylo nikoho vidět, Márinka vycházela potichu do dveří u kuchyně, dívajíc se opatrně, nejde-li nikdo po cestě mimo dům, a když nikoho neviděla, sešla dolů po pahorku a vplížila se mezi vonící vrby a olše. „Jsem tu zcela ztracena a nikdo mne tu neuvidí ani ne- nalezne,“ myslila si a to pomyšlení ji silně u-

klidňovalo. Její tváře byly zardělé a žhoucí a ona na ně tiskla chladné a zelené listí vrb. Když jel po cestě vůz, nebo když někdo šel po chodníku vedle cesty, schoulila se do chumáčku a zavřela oči. Zdálo se jí, že zvuky zaznívají ve veliké dálce, a připadalo jí, že jaksi unikla životu. Jak bylo teplo a útulno pod tmavozelenými stíny těch vrb! Sukovitě a spletené údy stromů podobaly se lidským pažím, avšak na rozdíl od paží muže, s nímž v lese ležela, nesvíraly jí děsivou křečovitou silou. Celé hodiny ležela tiše pod těmi stíny a nic ji tam nepoděsilo a její zbičovaný duch začal se pozdravovati. „Udělala jsem se vyvrhelem mezi lidmi, ale nejsem vyvrhelem zde,“ říkala si.

Když uslyšely Lillian a Kateřina Edgleyovy o události s Jeromem Hadleyem při sbírání jahod, zuřily a vztekaly se, a když byly jednou večer doma a Mária dělala cosi v kuchyni, začaly o tom mluvit. Lillian byla velmi pohněvaná a chystala se říci Márince, „co si o tom myslí“. — „Co ji to napadlo, že šla s tím chlapem?“ tázala se. „Dělá se mi zle, když si na to pomyslím, takové kvítko jako ten Jerome Hadley! Chtěla-li se už do toho dát, co ji přimělo, že šla právě s tím chlapem?“

V rodině Edgleyově se vždycky rozumělo,

že Mária je z jiného těsta, a starý John Edgley i mladí Edgleyové vždycky chovali k Márince jakousi drsnou úctu. Nekleli na ni, jako někdy kleli na Lillianu a Kateřinu, a považovali ji potají za spojovací článek mezi sebou a vznešenější oblastí městského života. Matka Edgleyová byla sice dost úctyhodná, ale byla už stará a strhaná a nevycházela z domu a tudíž jenom v Márince zdvihala rodina hlavu. Oba bratři byli pyšní na sestru pro její rekordy v městské škole. Sami byli jenom dělníky a nikdy nedoufali být něčím jiným, ale mysleli si, že sestra ukázala městu, že i Edgleyové mohou je porazit jejich vlastní zbraní. Jest chytřejší než kdokoliv z nich. Hleď, jak přinutila celé město, aby si jí vážilo!"

Také Lillianu mluvila před událostí s Jeromem Hadleyem ustavičně o své sestře. Měla mnoho přátel v Norwalku, ve Fremontě, v Clydeu a v ostatních městech, do nichž dojížděla. Mužští ji měli rádi, protože, jak často říkali, to byla žena, které se mohlo věřit. Člověk s ní mohl mluvit a říci jí, co chtěl, a ona držela hubu, takže s ní bylo člověku velmi volně a nenuceně. Mezi jejími tajnými spojenci byli předáci církví, advokáti, majitelé kvetoucích závodů, hlavy úctyhodných rodin. Lillianu o-

všem navštěvovali tajně a ona jakoby chápala jejich přání, aby to zůstalo v tajnosti, a šetřila jich. „Nemusíš dělat u mně okolků, vždyť vím, že musíš být opatrný,“ říkala.

Jednoho letního večera měla umluvenou schůzku v jednom městě, jež častěji navštěvovala. Muž, s kterým měla ztrávit večer, čekal až do tmy, najal potom povoz ve veřejné stáji a jel na smluvené místo. Stáhli si záclony a vyjeli do tmy a do samoty polních cest. Jak večer pokračoval a zanícenost chvíle míjela, zmocnil se toho člověka náhlý pocit volnosti: „Je dobře, když člověk neblázní s nějakým děvčetem nebo s ženou jiného muže. S Lillianou není aspoň člověk přistižen a nemá nepříjemností,“ myslil si.

Kuň šel pomalu vpřed a sešel časem s cesty a párek vjel do polí. Seděli tak v bryčce celé hodiny a hovořili. Muži hovořili s Lillianou, jak by nebyli mohli mluvit se žádnou jinou ženou, kterou kdy poznali. Byla bystrá a měla jisté vlohy a mužští s ní často mluvili o svých věcech, tážíce se jí o radu. — „Nu co myslíš, Lili, kdybys byla mnou, kupovala bys nebo prodávala?“ ptal se jeden z nich.

Přišla řeč i na jiné a důvěrnější věci. „Viš, Lili, vycházíme s mou ženou docela dobře. Jde

to mezi námi jakž takž, ale nejsme tím, čemu se říká „milenci“, svěřoval se na příklad Lillianin dočasný důvěrník. „Hubuje na mě, když příliš kouřím nebo když nechci jít do kostela. A potom, víš, máme trápení s dětmi. Nejstarší dcera mi běhá za mladým Harrym Garvnerem a marně se táže sám sebe: stojí za něco? Nemohu se na ničem rozhodnouti. Ty ho občas vídáváš, Lili, co o něm soudíš?“

Po mnoha takových rozmluvách stala se Lillian závislou na své sestře Márince, která jí v tísní poskytovala látku k rozhovoru. „Došla vás chápu. Já mám totiž se sestrou Márinkou.“ Vysvětlovala více než stokrát, že Márinka je jiná nežli ostatní Edgleyové. „Je chytrá,“ vysvětlovala. „Povídám vám, že je to nejchytrější děvče, jež kdy chodilo do bidwellských škol.“

Když se Lillian tak často Márinkou chlubila a ukazovala na jejím příkladu, čím se mohou stát Edgleyové, byla teď ovšem velmi dotčena, když slyšela o tom, co se stalo při sbírání jahod. Několik týdnů neříkala nic, až jednou v červnu večer, když byla s Márinkou sama doma, začala o tom mluvit. Chtěla být mateřská, přímá a laskavá, při tom však pevná, ale jak promluvila, hlas se jí zatřásl a začala

se zlobit. „Slyším, Márinko, žeš provedla hloupost s jakýmsi mužským,“ začala Lillian, když spolu seděly v průjezdě. Byl dusný večer, tma, blížila se bouře a dlouho po slovech Lillianiných bylo ticho, a potom Márinka položila hlavu do dlaní a nahnuvši se do předu začala potichu plakat. Její tělo sebou škubalo tam a sem a chvílemi propuklo tichem zlomené zaštkání. — „Poslouchej, Márinko,“ dodala Lillian ostře, spěchajíc se svými levitami, dokud sama nepropukne v pláč, — „poslouchej, Márinko, to jsi zatraceně zblblá. To jsem si o tobě nemyslíla. Nenadála jsem se, že na konec zblbneš!“

Pokoušejíc se ovládnouti svou vlastní lítost a skrýti ji, Lillian se zlobila víc a víc. Její hlas se ustavičně třásl a aby nad ním nabyla moci, vešla dovnitř. Když přišla za chvíli zase ven, Márinka pořád ještě seděla na židli pod průjezdem s hlavou v dlaních. V Lillianě se hnul soucit. — „Nu, nu, netrap se pro to tolik, děvče! Jsem přece jenom starý osel! Nic si z toho nedělej, co jsem ti řekla! Vždyť jsme ti s Kateřinou nedaly právě nejlepší příklad!“ dodala měkce.

Lillian si sedla vedle Márinky a položila jí ruku na koleno, a když ucítila, jak se dívka po

celém těle třese, probudil se v ní silný mateřský cit. „Povídám, dítě, ono vleze člověku leccos do hlavy! Vždyť to znám! Děvče si myslí, že najde muže, jak se patří. Blouzní o mužích, jakých ve skutečnosti není. Chtělo by být pocitivé a zároveň by chtělo okusit čehosi jiného. Myslím, že si dovedu představit, co se s tebou dělo, ale věř mi, dítě, nestojí to za nic. Mně můžeš věřit, vím, co povídám. Užila jsem už dost mužských a mohu už o něčem mluvit!“

Lillian dnes ponejprv mluvila se sestrou jako s kamarádkou a chtějíc jí dávat rady nepovážila, že to, co teď řekne, ublíží Márince víc než její hněv před chvilkou. „Často jsem se divila mamince,“ řekla ve vzpomínkách. „Byla vždycky mrzutá a zamlklá. Neříkala nic, ani když jsme šli s Kateřinou na ulici, a mlčela i tenkrát, když jsem byla ještě žábou a už jsem se začala tahat s mužským. Vzpomínám si, jak jsem ponejprv jela do Fremontu s mužským a zůstala tam přes noc. Styděla jsem se potom přijít domů, „Bude doma peklo,“ myslila jsem si, ale maminka mi neřekla ani slova a s Kateřinou bylo totéž. Také jí nikdy nic neřekla. Myslím, že byla jako my ostatní — sázela všechno na tebe.“

„K čertu s tátou a s klukama!“ pokračo-

vala Lillian ostře. „Jsou to jenom chlapi a myslí jenom na to, jak by se nachlastali kořalky, a když se nalejou, chrápou jako psi. Nejsou o nic lepší než ostatní, jenomže si o sobě tolik nemyslí.“

„Lillian se zase začala zlobit. „Byla jsem na tě tak pyšná a teď nevím, co si počít. Co jsem se tebou navychloukala — a Kateřina též! Je mi zle, když na to pomyslím — ty, Edgleyova, a tak chytrá, a spustíš se s takovým, jako je ten Jerome Hadley. Sázím krk, že ti nedal ani krejcaru a ani ti neslíbil, že si tě vezme.“

Márinka vstala se židle, třesouc se po celém těle, jako by jí bylo zima, a Lillian vstala také a stála vedle ní. Starší sestra dostala se konečně k jádru toho, co chtěla říci. — „Snad s tebou něco není? — Chci říct — nebudeš mít děcko?“ — Márinka stála u dveří, opírajíc se o veřeje, a déšť, k němuž se už dlouho chystalo, se spustil. „Ne, Lilliano,“ odpověděla a vztáhla k ní ruku jako dítě, které prosí o smilování. Její tvář byla úplně bílá a jak se rozsvítilo bleskem, Lilliana to zpozorovala. Zdálo se, jako by ta bílá tvář vyskočila ze lmy proti ní. „Nemluv už o tom, Lillian, pěkně tě prosím! Já už to neudělám!“ slibovala.

Lillian však byla rozhodnuta. Když Márinka utekla dovnitř a stoupala po schodech do své komůrky, šla Lillian za ní a stojíc dole pod schody dopověděla, co ještě měla na srdci. — „Nechci, abys to ještě udělala, Márinko,“ pravila, „a nechci, abys to ještě dělala! Budu ráda, když někdo z Edgleyů půjde rovnou, chceš-li už však jít křivo, nebuď hloupá! Nezačínej si s takovýma, jako je ten Jerome Hadley, kteří tě odbudou jen sladkou řečí! Chceš-li se už toho zaměstnání chopit, přijď napřed ke mně! Já tě svedu s mužským, kteří mají peníze, a zařídím to tak, abys s tím neměla nepříjemností. Chceš-li už jít na ulici jako já a Kateřina, přijď nejprve ke mně!“

Jaktěživa neuzavřela Márinka přátelství s druhou ženou, ačkoli o tom často snila. Když ještě chodila do školy, vídávala jiná děvčata, jak jdou večer domů. Loudala se pomalu, vedouce se za ruce, a co si toho měla povídat! Když přišla k nároží, kde se jejich cesty dělily, nemohla se rozejít. „Dnes pojď ty se mnou kousek a zítra půjdu já s tebou,“ pravilo jedno z děvčat.

Márinka spěchávala domů sama a záviděla jim v srdci, a když vyšla ze školy a ještě více po oné události při sbírání jahod (Lillian vždycky

o tom mluvila jako o příčině všeho trápení) — stával se jí tento sen o možném přátelství s nějakou jinou ženou stále žádoucnější.

V létě posledního roku jejího života přistěhovala se do jednoho domu v její ulici mladá dívka. Její otec měl práci na železnici a Bidwell byl na konci jeho úseku. Železničář byl zřídka kdy doma, žena mu umřela před několika měsíci a dcera Madlenka byla churavá a nechodívala do města s ostatními děvčaty. Odpoledne a večer sedávala ve vratech otcova domu a když Mária musila jít někdy nakupovat, často ji tam viděla sedět. Nová obyvatelka bidwellská byla vysoká a útlá a vypadala jako po nemoci. Její tváře byly bledé a pořád se zdála unavená. Byla minulého roku na operaci a jakási součást jejího vnitřního ústrojí jí byla odňata, a její bledost a její unavené vzezření dojímalý Máriačino srdce. „Vypadá, jako by toužila po kamarádce,“ pomyslíla si a vzbudila se v ní naděje.

Když umřela železničářovi žena, šla k němu za hospodyní sestra. Byla to malá zavalitá žena s tvrdýma šedýma očima a s energickou čelistí a sedávala někdy venku se svou neteří. Tu Mária spěchávala okolo a ani se neohlédla, když však Madlenka byla sama

venku, šla pomalu mimo, pohlížejíc plaše na bledou tvář a shroucenou postavu v houpací židli. Jednou se na ni usmála a druhá se usmála také. Mária chvilku zaváhala. „Je horko,“ pravila nahnuvši se přes živý plot, ale než se mohl hovor rozvinout, polekala se a utíkala pryč.

Když bylo toho večera po práci a mužští Edgleyovi odešli do města, Mária si vyšla na ulici. Lillian byla také z domu a chodník vzhůru podél ulice byl opuštěný. Edgleyův dům byl poslední v té ulici a od něho k městu na téže straně ulice bylo nejprve prázdné pole, potom kůlna, které se dříve užívalo za kovárnu, ale která byla nyní opuštěná, a za ní stál dům, do něhož se nastěhovala rodina té nové dívky.

Když nastal toho večera měkký letní soumrak, šla Mária kousek vzhůru po ulici a zastavila se u opuštěné kůlny. Dívka v houpací židli mezi vraty ji tam uviděla a zdálo se, že chápe Mářinčin strach před tetou. Vstala, otevřela dveře a nakoukla do domu, nedívali se někdo, a potom šla po cihlovém chodníku k brance a dolů po ulici naproti Mářince, chvílemi se ohlížejíc, unikla-li vskutku nepovšimnuta. Před kůlnou na kraji chodníku ležel

veliký kámen a Mária nutila dívku, aby si sedla vedle ní a odpočinula si.

Mária byla zardělá vzrušením. „VÍ-li pak? Ví-li pak to o mně?“ myslila si.

„Viděla jsem, že byste se ráda se mnou spřátelila, a tak jsem si myslila, že půjdu a pohovoříme si,“ pravilo děvče. Bylo plno neurčitě zvědavosti. „Slyšela jsem cosi o vás, ale vím, že to není pravda.“

Márince zabušilo srdce a ruce se jí začaly třást. „To jsem se do čehosi pustila!“ pomyslila si. Napadlo ji, aby vyskočila a utekla odtud, aby unikla z postavení, které si přivodila svou touhou po družnosti, a už už vstávala s kamene, ale pak si zas sedla. Z ničeho nic se rozzlobila a když promluvila, její hlas byl pevný a plný hněvu. „Vím, co chcete říci,“ pravila drsně, „mluvíte o té hloupé povídačce o mně a o Jeromovi Hadleym, jak jsme byli spolu v lese?“ Děvče přikývlo. „Nevěřím tomu,“ pravilo. „Ale má teta to slyšela od kteréśi ženy.“

Nyní, když se Madlenka směle zmínila o věci, která učinila Márinku psancem, cítila se Mária znenadání volnou, smělou a schopnou utkat se s čímkoliv, co by z toho mohlo vzejít, a sama byla plna úžasu nad svou od-

vahou. Toužila nyní zvítěziti a vyjíti ze své bídy s vlajícími prapory. Začala mluvit a lhát tak směle, jako by byla druhou Lillianou. „Aspoň vidíte, co toho lidé napovídají,“ pravila hbitě. Jako když sluneční paprsek pronikne náhle zamračeným dnem, vyvstala jí v duši lež, kterou bylo lze změnit událost s Jeromem Hadleyem. — „Šla jsem vsuktku do lesa s Jeromem Hadleyem — a co je víc? Snad mi neuvěříte, když vám povím, jak to vlastně bylo,“ dodala.

Márinka začala klást základy své lži. „Řekl mi, že je v nesnázích a že by se mnou rád mluvil, někde daleko, kde by nás nikdo neslyšel, na nějakém skrytém místě,“ vysvětlovala. „Odpověděla jsem mu, je-li tomu vsuktku tak, aby se mnou šel v poledne do lesa. Byla to má myšlenka, abychom spolu odešli tou cestou. Když mi říkal, že je v nesnázích, jeho oči hleděly tak smutně, že jsem zapomněla na dobrou pověst a na všechno. Řekla jsem hned, že půjdu, a to jsem pak měla za to. Myslím, že děvče to vždycky draho zaplatí, když chce prokázat muži dobrodiní.“

Márinka se snažila, aby se zdála a mluvila jako moudrá žena, tak, jak by asi Lillian byla mluvila za těch okolností. „Mám chuť prozra-

dili vám, o čem mi Jerome Hadley hovořil celý ten čas, co jsme tam spolu byli — v tom lese totiž — ale ne, nepovím to!“ prohlásila. „On o mně sice potom nadělal lži, poněvadž jsem nechtěla udělat, co po mně chtěl, ale já dodr-
žím slovo. Nebudu vám nikoho jmenovat, ale řeknu vám jen tolik — kdybych chtěla, mohla bych Jerome Hadleye za to, co o něm vím, přivést do vězení.“

Márinka pozorovala, jaký účinek ta slova mají na její přítelkyni. Madlenčin život byl vždycky velmi nudný a tohoto večera jí bylo, jako by seděla v divadle. Bylo to ještě něco lepšího. Bylo to, jako by seděla v divadle, jehož hlavní herečka by byla její přítelkyní, a kde by seděla mezi cizinci a cítila se nad ně povýšenou, protože ví, že hrdina v sametovém oděvu a s mečem zvonícím po boku je člověk jako ona. „Oh, vypravujte mi všechno, co můžete, tak ráda bych věděla, jak to bylo!“

„Trápila ho ženská,“ odpověděla Márinka. „Zítra nebo pozítří zví možná celé město, co dnes vím jenom já.“ Nahnula se do předu a dotkla se Madlenčiny paže. Lež, kterou říkala, činila ji veselou a svobodnou. Bylo jí, jako když se v podmračném dni náhle prodere slunce skrze mraky — celý život se jí

náhle vyjasnil a plál a její obrazotvornost vymrštila se o kus do předu. S počátku si vymýšlela jen příběh na svou záchranu, ale potom už pokračovala z pouhé radosti, jen aby viděla, co se dá vytěžit z povídačky, která jí přišla na jazyk náhle a neočekávaně. Už tenkrát, když chodila ještě do školy, pracovala její mysl hbitě a vášnivě. „Tak poslouchejte,“ pravila tajemně, „ale neříkejte to nikomu! Jerome Hadley chtěl zabít jednoho člověka zde v městě, protože byl zamilován do jeho ženy. Koupil jed a chtěl ho dát té ženě. Je to vdaná žena a velmi bohatá. Její muž je význačnou osobností v Bidwellu. Jerome chtěl dát jed té ženě a ona ho měla vysypat mužovi do kávy, a až by muž umřel, měla si vzítí Jeroma. Já jsem to však překazila. Zabránila jsem vraždě. Chápete už teď, proč jsem šla s tím člověkem do lesa?“

Horečné vzrušení, které se zmocnilo Márinky, přešlo i na její družku. Táhlo je k sobě stále blíž a najednou ovinula Madlenka ruku Mariánce kolem pasu. „Představte si tu opovážlivost,“ pravila Mariánka, „ten člověk chtěl, abych donesla ten prášek té ženě, a nabízel mi za to i peníze. Povídal, že ta žena je bohatá a že mi za to dá tisíc dolarů, ale já

jsem se mu vysmála. Stane-li se něco tomu člověku, povím to na vás a oběsí vás jako vraha! — to jsem mu odpověděla.“

Mariánka popisovala scénu, která se udála v tom hlubokém tmavém lese s člověkem, který se chystal vraždit. Vypravovala, že spolu zápasili více než dvě hodiny a že ji ten člověk chtěl zabít. Byla by ho za to dala hned zatknout, ale to by bylo znamenalo, že musí prozradit i travičské spiknutí, a ona už dala své slovo, že ho zachrání a že to na něho neřekne, polepší-li se. Teprve za dlouho, když ten člověk viděl, že ji nelze k ničemu pohnouti a že se nechce ani zúčastnit vraždy ani dovolit, aby se provedla bez ní, trochu se upokojil. Ale když už vycházeli z lesa, skočil na ni znovu a chtěl ji uškrtnout. Několik sběračů na poli, s nimiž pracovala celé dopoledne, vidělo ten zápas.

„Potom šli a vykládali o mně lži,“ pravila Mária s důrazem. „Viděli, jak spolu zápasíme, a potom šli a vykládali, že se Jerome se mnou miloval. Bylo tam jedno děvče, a to bylo samo do Jeroma zamilováno a žárlilo na nás, když nás vidělo spolu, a potom začalo rozšiřovat ty povídačky. Rozběhlo se to po celém městě a já mám teď takovou hanbu, že se sotva odvážím vystrčit hlavu.“

Márinka vstala a měla vzezření bezmocné ztrápenosti. „Nuže,“ pravila, „slíbila jsem mu, že neprozradím jméno muže, kterého chtěl zabít, a také neprozradím. Řekla jsem vám už beztoho příliš mnoho, ale dala jste mi slovo, že budete mlčet. Musí to zůstat tajemstvím mezi námi.“ Rozběhla se po chodníku k Edgleyovu domu, ale pak se obrátila a běžela nazpátek za cizím děvčetem, které už zatím došlo takřka až ke své brance. „Ani slova!“ šeptala jí dramaticky. „Povíte-li něco, pamatujte si, že byste mohla přivést člověka na šibenici!“

KAPITOLA TŘETÍ.

Márince Edgleyové nastal nový život. Od oné události při sbírání jahod až do její rozmluvy s Madlenkou Welliverovou jí bylo, jako by byla mrtvá. Jak tak chodívala po domě a konala svou denní práci, často se zastavila a stála bez hnutí na schodech nebo v kuchyni u kamen. Zdálo se jí, když tak tiše stála, že se kolem ní žene smršť, a třásla se strachem po celém těle. Přicházelo to na ni, i když sedávala pod olšemi u potoka. V takových chvílích jí kmeny vrb a vůně olší sice utěšovaly, ale ne-

utěšily jí docela. Co si ještě chybělo. Stromy byly příliš neosobní, příliš jisty sebou.

V takových chvílích si Márinka připadala jako zapečetěná v nějaké skleněné nádobě. Se všech stran k ní přicházelo světlo a zvuk života, který šel kolem, ale ona sama jako by nežila. Dýchala sice, přijímala potravu, spala a probouzela se, ale to, po čem v životě nejvíce toužila, zdálo se kdesi daleko a pro ni ztraceno. Bylo tomu do jisté míry vskutku tak, a to od té doby, co se stala vědomou sebe samé.

Vzpomínala si na lidské tváře a výrazy těch tváří, jež se na nich náhle zjevovaly, když šla kolem nich po ulici. Zvláště starci bývali k ní vždycky velmi laskavi. Zastavovali se a dávali se s ní do řeči. „Hola, děvčátko!“ volávali na ni. Oči se k vůli ní pozdvíhovaly, rty se usmívaly, laskavá slova byla pronášena, a v těch chvílích se jí zdálo, že se jí otvírá jakýsi malinký pramének z velikého proudu lidského života. Proud plynul kamsi dál a dál, na druhou stranu zdi, až za železnou horu — už ho nevidět ani neslyšet — ale několik kapek živé vody ji přece pokropilo a obmylo. V jejím vlastním nitru se dalo cosi tajemného a nebylo docela nemožno pochopit to. Aspoň do jisté míry.

Po rozmluvě s Lillianou myslila omráčená dívka ve žlutém domě mnoho o životě. Její mysl od přirozenosti pohyblivá a čilá nemohla zůstatí passivní, a poněvadž se na ten čas neodvažovala přemýšletí mnoho o sobě a o své budoucnosti, myslila aspoň abstraktně.

Dopustila se čehosi — a jak to bylo přirozené a přece jak zvláštní! Sbírala tenkrát jahody, bylo ráno, slunce svítilo a v řadách za ní se smáli a tlachali výrostci, děvčata i zralé ženy. Její prsty si hleděly velmi pilně práce, ale přece slyšela, jak jakási žena vykládá o zařazování ovoce. „Třešně spotřebují moc cukru,“ povídala. Hlas kteréśi mladé dívky vypravoval nekonečnou historii o jednom chlapci a o jednom děvčeti. Pak přišla historie jedné jízdy na voze sena a ustavičně se opakovalo „povídá“ a „povídám“.

A pak přišel ten člověk a jda po řádcích a přišed až k ní klekl si vedle ní na kolena. Byl to člověk městský a přišel znenadání a zcela neočekávaně. Nikdo se k ní dosud nepřiblížil takovým způsobem. Oh, lidé k ní bývali vlídní! Usmívali se a kývali na ni, ale pak šli svou cestou.

Márinka neviděla, jak Jerome Hadley pofouchle zamrkal na ostatní sběrače, a domní-

vala se, že k ní přišel docela prostě a z náklonnosti. Snad byl tak sám jako ona. Nějakou dobu pracovali vedle sebe mlčky a potom se začal škádlivý rozhovor. Márinka byla sama sebou překvapena, vidouc, že nezůstává v rozhovoru pozadu a že dovede odpovídat mužskému. Smála se mu, protože jeho prsty byly sice obratné, ale přece nenaplnil jahodových krabic tak brzy jako ona.

A potom se tón rozmluvy znenadání změnil. Ten člověk se stával stále smělejší a jeho smělost Márinku rozněcovala. Jaké to řeči vedl! „Chtěl bych vás držet v náruči. Chtěl bych vás mít někde o samotě, kde bych vás mohl líbat. Chtěl bych být s vámi sám někde v lese.“ Ostatní sběračky, které byly v té chvíli kus za nimi, děvčata i ženy, jistě už také slyšely podobné řeči z mužských úst. Lišily se od ní právě tím, že už slyšely takové řeči a že na ně odpovídaly stejným způsobem. Právě odpovídáním na takové řeči dostává žena milence, vdává se a spojuje se s proudem života. Žena slyší takové řeči a cosi se v ní pohne, jako se to v té chvíli pohnulo v Márince. Otevřela se jako květ, aby do sebe přijala život. Zakusila potom divných a krásných věcí a její zkušenost stala se zkušeností všeho živoucí-

ho, stromů, květin, trávy a většiny ostatních žen. Così se v ní pozdvihlo a rozpuklo se. Žeď života byla prolomena. Stala se živoucí bytostí, přijímajíc život a vydávajíc ho, se vším životem spojená.

Když ta slova byla onoho jitra pronesena, Mária pracovala dál, ale její prsty trhaly už jahody jenom automaticky a kladly je do košů pomalu a váhavě. Obrátila se k tomu člověku a zasmála se. Jak to bylo podivuhodné, že se tak dovedla ovládat!

Její mysl byla ve víru. Jakou to měla divnou mysl! Vždycky tomu bylo tak — její mysl vířila, pádila šíleně, nedala se ovládat. Její prsty se však pohybovaly zvolna. Trhala jahody a kladla je do koše toho člověka, a čas od času mu podala velikou červenou jahodu, aby ji snědl, a věděla při tom, že ostatní sběrači se na ně dívají. Poslouchali, divili se, a ona dostávala zlost. „Co chtějí? Co je jim po tom?“

Její myšlenky se obrátily jiným směrem. „Jaké to asi je, když muž drží děvče v náruči a fískne své rty na její rty? Okusily toho přece všechny ženy, které doopravdy žily. Okusila toho její matka a všechny vdané ženy, které tu trhají jahody, i mnoho děvčat, často hodně

mladších než ona.“ Představovala si něžné a přece pevné paže, silné paže, které ji drží v těsném objetí, a pohružovala se do mlhavého a omamujícího světa neznámých pocitů. Uchvátil ji proud života, do něhož si vždycky přála vplynouti, a unášel ji s sebou. Celý svět pojednou planul barvami. Jak rudé byly jahody v krabicích a zeleň keřů — jaká to byla dychtivá zeleň! Barvy vytryskovaly a splývaly dohromady a proud života se valil přes ně, valil se přes ni.

Jaký to byl pro Márinku strašný den! Později už nedovedla soustřediti na to své myšlenky a ani se toho neodvažovala. To, co zažila potom s tím člověkem v lese, bylo zcela brutální — bylo tam na ní spácháno čiré násilí. Svolila — ovšem — ale nikoli k tomu, co se potom stalo. Proč s ním jenom chodila do toho lesa? Šla tam sama, zajisté, a svým chováním ho vyzvala, ba takřka donutila, aby šel za ní, avšak nenadála se, že se doopravdy něco stane.

Byla tím sama vinna, vším byla sama vinna. Zdvihla se uprostřed sběračů, na něž měla zlost, a chtěla se jim pomstít. Věděli příliš mnoho, a přece ne dosli, a ona je nenáviděla pro to, co vědí, pro jejich chytrost. Zdvihla se u-

prostřed nich a odešla od nich, ohlížejíc se a očekávajíc ho.

Co vlastně očekávala? Očekávala něco, co nelze vyjádřit slovy. Nevěděla nic o básnících a o jejich úsili, nevěděla nic o věcech, o něž se pokoušejí po celý život, nic o věcech, jež se lidé snaží namalovat na plátna a vložit do písní. Byla obyčejnou ohijskou ženou, z rodiny Edgleyů, dcerou formanovou, sestrou nevěstky Lilliany Edgleyové. Mária se těšila, že vkročí do nového světa, do života, těšila se, že se vykoupě v jeho živých vodách. Očekávala cosi vroucího, útulného, útěšného, bezpečného. Čísi ruce měly se vynořit z temnoty a chopit se jejích rukou, potřísněných rudostí jahod a žlutou hlínou polí. Čekala, že ji obejmě jakési teplé místo a že se potom rozpukne jako květ, že vyrazí do výše a napojí vzduch svou vůní.

Co se to s ní tehdy vlastně dělo, jaký byl její vztah k životu? Mária si kladla tisíckrát tu otázku, kladla si ji tak dlouho, až už tím byla utýrána a nemohla se už dále ptát. Zнала přece svou matku, myslila si aspoň, že ji znala, a neznala-li jí ona, neznal jí nikdo z celé rodiny. Což se o to nikdo jiný nestaral? Její matka také se setkala s mužem, který ji držel v ná-

ručí, stala se matkou jeho synů a dcer, a synové i dcery šli potom svou cestou a vedli hrubý život. Přímou, brutálně, násilnicky jako živočichové se vrhali za tím, o čem mysleli, že si nutno z života urvat. A její matka stála při tom stranou. Jak dávno už tomu, co doopravdy zemřela! Potom už z ní zůstalo na živu jenom tělo, jež pracovalo, stlalo postele, vařilo a spávalo s mužem.

Taková byla ve skutečnosti její matka a nebyla jiná. Byla-li jiná, proč nikdy nepromluvila, proč jí nikdy nepřešlo přes rty jediné slovo? Márinka pracovala s matkou den ode dne, čas mijel a stala se pannou, mladou a útlou, a matka jí ani jednou nepolíbila, ani jednou jí nevzala do náruči. Neměla pro ni ani slova. Nebylo pravda, co říkala Lillian, že matka na ni spoléhala. Mlčela-li, když Kateřina a potom Lillian šly na ulici, bylo to proto, že už byla dávno mrtvá. Mrtví už nedbají o nic. Mrtví jsou mrtvi!

Márinka se ptala sebe samé, nevyšinula-li se i ona nějak ze života, neumřela-li už i ona. „Je to možné,“ myslila si, „snad jsem nikdy ani nežila a myslila-li jsem, že žiji, byl to jenom úskok mého myšlení.“

„Jsem prý bystrá,“ myslila si dále Márin-

ka. Lillian to říkala, bratři to říkali, celé město to říkalo. Jak nenáviděla tu svou bystrost!

Druzí se tím pyšnili a byli tomu rádi. Celé město se jí pyšnilo a pozdravovalo ji. Jenom proto, že byla bystrá, že mysllla hbitěji a rychleji než druzí — jenom proto se na ni učitelky usmívaly, jenom proto se s ní dávali starci na ulici do řeči.

Jednou ji potkal jakýsi stařec na chodníku před krámem, vzal ji za ruku, zavedl ji dovnitř a koupil jí balík cukroví. Ten člověk byl kupcem v Bidwellu a měl dceru učitelkou, ale Márinka ho nikdy před tím neviděla ani o něm neslyšela a vůbec ho neznala. Přišel k ní z nicoty, vynořil se najednou z proudu života. Slyšel o Márince, o její pružné a čilé mysli a o tom, jak vyniká ve škole nad všechny ostatní děti a že je při každé zkoušce první. Její obraznost si pak dlouho pohrávala s tímto starochem.

V té době chodila Márinka každou neděli ráno do presbyteriánské nedělní školy, protože se v jejich rodině udržovala tradice, že matka byla kdysi presbyteriánkou. Ostatní děti nikdy nechodily, jenom ona tam nějaký čas chodila a zdálo se, že si všichni přejí, aby chodila. Vzpomínala si na lidi, o nichž učitelé v nedělní škole vždycky hovořili. Hovořili na

příklad o ohromném silném starci, jehož jméno bylo Abraham a který kráčel ve stopách Hospodinových. Byl to jistě velikánský, silný a dobrý stařec. Jeho dětí bylo na počet jako písku v moři — což to nebylo znamením síly? Tolik dětí! Děti z celého světa nemohlo by býti víc! Muž, který ji vzal za ruku a vedl ji do krámu a koupil jí cukroví, byl mu asi podobný. Měl také asi mnoho polí a byl otcem nesčíslných dětí a vydržel jezdit celý den na rychlém koni a nikdy se nedal připravit o svůj majetek. Možná, že ji považoval za jedno ze svých nesčíslných dětí.

Nebylo pochyby, že to byl mocný muž. Vypadal tak a měl ji rád. „Vezmi si ode mne to cukroví, neboť má dcera říká, že jsi ve škole ze všech děvčat nejbystřejší,“ pravil. Pamatuje si, že ve dveřích toho krámu stál jiný člověk, a jak utíkala pryč, svírajíc v drobné pěsti kornout cukroví, obrátil se ten mohutný stařec k tomu druhému a cosi mu povídal. „Jinak jsou to hovada, jenom ona ne, ale ostatní jsou hovada.“ Později se domyslí, co tím míní. Měl na mysli její rodinu, rodinu Edgleyovu.

Co věci si navymýšlela cestou ze školy a do školy, neboť chodívala vždycky sama! Měla vždycky spoustu času na vymýšlení — když

odpoledne pomáhala matce v domácnosti a za dlouhých zimních večerů, když chodívala časně spát a nemohla dlouho usnout! Onen stařec v krámě obdivoval její hbitý mozek — a proto jí odpustil, že je Edgleyova, že je jedním z těch hovad. Její myšlenky obíhaly v kruzích, kolem a kolem. Už jako dítě se cítila od čehosi odloučenou, oddělenou od života jakousi zdí. Namáhala se uniknout sama ze sebe, ven do života.

Ale nyní už byla ženou, která okusila života a vyzkoušela ho, a teď stála zamlklá a zamýšlená na schodišti Edgleyova domu nebo v kuchyni u kamen a vši silou se namáhala vytrhnouti se z těch myšlenek. V kteréši jiné ulici a v kterémsi jiném domě bouchly dveře. Její sluch byl neobyčejně citlivý a zdálo se jí, že slyší každý zvuk v městě, způsobený kterýmkoli mužem, ženou nebo dítětem. Myšlenky jí začínaly znova kroužit a marně se snažila vyraziti sama ze sebe, ze svých myšlenek a citů. V kteréši jiné ulici, v kterémsi jiném domě vykonává také jakási žena domácí práci, právě tak jako ona, také stele postele, umývá nádobí, vaří oběd. Právě přešla z jedné světnice do druhé a bouchla za sebou dveřmi. „Hle,“ pomyslila si Mária, „tam

je také lidská bytost, která cítí, myslí, jí, spí, sní a chodí po domě jako já."

Nezáleželo na tom, co to bylo za ženu. Bylo jí jedno, je-li Edgleyova nebo ne. Márinčiným myšlenkám vyhovovala kterákoliv žena. Toužila jenom po lidech, kteří žijí, doopravdy žijí. Také muži chodí po ulicích a mají své myšlenky a děvčata se smějí nahlas! Slyšela jednou ve škole, jak jedno děvče — nikdo s ním nemluvil a nikdo si ho nevšímal — najednou vybuchlo v hlasitý smích. Čemu se smálo?

Jakou krutou přízeň prokazovalo město Márince, když ji oddělovalo od druhých a nazývalo ji „bystrou"! Dbali o ni, protože byla bystrá. Ano, byla bystrá! Její duch pracoval čile a dovedl obsáhnouti mnoho věcí. Avšak byla jednou z Edgleyových, z těch „hovad", jak pravil vousatý muž v krámě.

Ale proč to, proč by měl být každý Edgley hovado? Vždyť Edgleyové taky spí, jedí, mají sny, chodí. A Lillian povídala, že mužští Edgleyovi jsou jako jiní mužští, jenomže si o sobě tolik nemyslí.

Márinka přemýšlela, jak si dobýtí místa ve světě ostatních lidí, neboť toužila zúčastnit se života, mít nějaký podíl na životě, nechtěla být ničím zvláštním, nechtěla být obzvláště

„bystrá“, aby ji lidé poklepávali po hlavě a usmívali se na ni, protože je bystrá.

Co to vlastně je „bystrost“? Uměla sice rozluštit ve škole hbitě a vtipně každou úlohu, ale jak ji rozluštila, už na ni zapomněla. Už jí nebyla ničím! Jakýsi egyptský kupec chtěl přepravit přes poušť zboží a měl 370 liber čaje a právě tolik liber sušeného ovoce a koření. O té věci sestrojili jakousi úlohu. Šlo myslím o to, naložit to zboží na velbloudy, ale jak daleko? Výsledkem Márinčina hbitého myšlení bylo jakési číslo, dvanáct nebo osmnáct, na něž přišla o chvíli dříve než druzí. Byla v tom jistá dovednost, jež spočívala v tom, že se všechno ostatní pustilo z mysli a myšlenky se soustředily na jednu věc — a to byla ta celá „bystrost“!

Ale co jí bylo po velbloudech? Bylo by to mělo jakýsi smysl, kdyby byla mohla nahlédnouti do mysli a do duše tohoto člověka, je- muž patřilo všechno to zboží a který je měl dopravit tak daleko, kdyby mu mohla porozumět, kdyby mohla komukoliv porozumět, kdyby byl někdo mohl porozumět jí!

Márinka stála v kuchyni, zabrána v takové myšlenky, stála tiše a napjatě, a minulo třeba deset minut i půl hodiny. Jednou jí vypadla

mísa zruky a rozbila se na podlaze, a Mária se náhle probudila a bylo jí, jakoby se vracela do Edgleyova domu po dlouhé cestě, která ji vedla daleko přes hory, řeky a moře, bylo jí, jako by se vracela na místo, jež si přála opustiti navždy.

„A po celý ten čas,“ říkala si, „život se valil dál, druzí lidé žili, smáli se a dokonávali.“

Až konečně tou lží, kterou řekla Madlence Welliverové, vkročila Mária do nového světa, do světa nekonečné volnosti. Tou lží a vyslovením té lži shledala, že nemůže-li žít ve světě okolo sebe, může si stvořit jiný svět. Byla-li odříznuta zdí, byla-li vyloučena z účasti na životě tohoto ohnijského města, jestliže ji město nenávidělo a štítilo se jí, mohla z něho vyjít. Lidé si jí nechtěli doopravdy všimnout, nechtěli ji rozumět a nechtěli jí dovolit, aby nahlédla do jejich duší.

Lež, kterou vyslovila, byla základním kamenem, jedním z prvních základních kamenů. Zbývalo ještě postavit věž, vysokou věž, na níž by mohla stát, s jejíhož cimbuří by mohla pohlížet dolů na svět, který si stvořila sama svým duchem. Je-li její duch vskutku tím, zač ho prohlašovala Lillian, její učitelka a všichni

oslaťní, nuže, užije ho jako nástroje, jímž bude stavět kámen za kamenem svou věž!

V Edgleyově domě měla Máriačka vlastní světničku, malou světničku v zadní části domu, a ta světnička měla okno, obrácené na pole, jež se po každé na jaře a na podzim proměňovalo v bažinu. V zimě se na ní udělal někdy led a přišli tam chlapci a bruslili. Toho večera, když Máriačka řekla Madlence Welliverové tu velikou lež, když úplně převrátila to, co se vskutku v tom lese s ní a s Jeromem Hadleyem stalo, utíkala domů a vyběhla do své světničky a přitáhnuvši si židli k oknu, sedla si u něho. Co to učinila! Setkání v lese s Jeromem Hadleyem bylo strašné, nemohla si na to ani pomyslit, neodvažovala se na to ani pomyslit, a samým úsilím, aby na to nemyslíla, pozbyla takřka rozumu.

Ale teď tomu byl konec. Celá ta věc se ve skutečnosti vůbec nepříhodovala. Příhodovala se jenom ta druhá věc, nebo cosi podobného, cosi, o čem nikdo neví. Doopravdy se udál pokus o vraždu. Máriačka seděla u okna a smutně se usmívala. „Trochu jsem to přepjala,“ pomyslíla si. „Ovšem, přepjala jsem to, ale jaký by to mělo smysl povídati to tak, jak se to ve skutečnosti přihodilo? Nemo-

hla bych to nijak vysvětlit, nerozumím tomu sama.“

Do všechny ty týdny, které uplynuly od toho dne v lese, Mária byla trápena pocitem, že je poskvrněná, fysicky poskvrněná. Při práci v domácnosti nosívala kalikové šaty, měla několikery a dvakrát nebo třikrát za den se převlékala, špinavé šaty však nemohla nechat viset v šatníku, až se bude prát — musila je vybrat ihned a pověsit na šňůru na dvoře. Vítr, který je províval, působil na ni osvěžujícím dojmem.

U Edgleyů neměli koupelny ani nádržky na koupání. Málokdo v městě měl tenkrát takové přepychové zařízení. V prádelně vedle kuchyně stály necky na praní a kdo se chtěl koupat, vykoupal se v nich. K té ceremonii však nedocházelo u Edgleyů příliš často a když už k ní došlo, necky se naplnily vodou ze studny a postavily se na slunce, aby se voda ohřála. Pak se odnesly do kůlničky. Kandidát čistoty šel do kůlničky a zavřel za sebou dvěře. V zimě se ta ceremonie odbývala v kuchyni a v poslední chvíli přicházela matka Edgleyová a vytila do studené vody v neckách kotel vařící vody. V létě toho ovšem nebylo potřeba. Kdo se chtěl koupat, svlékl si šaty a rozházel je ko-

lem dokola po hranicích dříví a pak nastalo veliké cákání.

Toho léta koupala se Mária každé odpoledne, ale neroztahovala se s vodou na slunci. Jak jí dělala dobře studená voda! Nebylo-li nikoho doma, naplnila si často necky ještě jednou a než šla spát, vlezla ještě do nich. Její drobné tělo, snědé a silné, pohružovalo se do studené vody a ona vzala silné mýdlo a drhla si nohy, prsy i šíji, kam se přitiskly polibky Jeroma Hadleye. Šíji a prsy byla by si nejraději vůbec odrhla, aby jich nebylo.

Její tělo bylo silné a tuhé. Všichni Edgleyové byli silní, i matka. Byli všichni velmi hřmotní, až na Mária, ale v ní jako by se síla celé rodiny soustřeďovala. Nikdy necítila fyzické únavy a když přišel čas jejího intenzivního přemýšlení a ona v noci málo spávala, její tělo jako by sílilo víc a víc. Její prsy vyrostly a celá její postava se poněkud změnila. Stala se méně chlapeckou. Z Mária stávala se žena.

Po oné lži bylo Máriačino tělo pouhým stromem, rostoucím v lese, jímž se prodírala. Bylo to něco, čím se projevoval život, byl to dům, v němž žila, dům, v němž život rozkvětal přes nepřátelství celého města. „Nejsem mrtva jako ti, kteří umírají, zatím co jejich těla

ještě živoří," myslila si Mária, a ta myšlenka ji velmi utěšovala.

Seděla po tmě u okna své světničky a přemýšlela. Jerome Hadley se pokusil o vraždu. Jak často se asi daly takové pokusy v životě jiných mužů a žen a jak často se asi zdařily! Ducha v těle zabíjejí. Hoši a děvčata dorůstají a mají hlavy plny všelijakých myšlenek a často dobrých myšlenek! V Bidwellu i v jiných městech chodí do škol a do nedělních kursů. Mluví se tam slova, slyší se tam mnoho krásných slov, ale v nich samých, v jejich vlastních křehkých domečcích všecek život málátní a zkomírá. Dívají se ven a vidí muže a ženy, vousaté muže a vlídné a silné ženy. Jak mnoho je jich však mrtvo! Jak mnohé domy jsou jenom pustými místy, v nichž straší! Jejich vlastní město není takové, jak si je představovali, a přijde den a oni poznají pravdu. Není to místo hřejivé a přátelské důvěrnosti. Lidé cítí pudově nejistotu života, nesnadnost dosáhnouti pravdy, a nemohou se proto sblížit. Nejsou pokorní před tváří velikého tajemství. Tajemství to si řeší lžemi, vzdalující se pravdy. Cítí se potřeba velikého hluku. Všecko se musí přehlušit. Cítí se potřeba hluku a shonu, dunění děl, rachotu bubnů a třesku

mnoha slov. Jest třeba ubíli ducha. „Jací jsou lidé lháři!“ pomyslila si Mária, ztěžka dýchajíc. Zdálo se jí, že před ní stojí lidé z celého města, a že ona je takřka jejich soudcem, a její vlastní lež, kterou chtěla porazit lež všeobecnou, zdála se jí nyní malá a bělostně nevinná.

Mária v sobě cítila jakousi velmi útlou a křehkou věc, kterou v ní lidé chtějí zabít, to je jisto. Lidstvo je posedlé vášní zabít tu křehkou věc v člověku. Všichni mužové i ženy se o to pokoušejí. Nejprve muž nebo žena zabíjejí tu věc v sobě samých a potom se pokoušejí zabít ji také v druhých. Mužové i ženy se bojí nechat tu věc na živu.

Mária seděla u okna a po tmě ve své světničce a přicházely jí myšlenky, o jakých se jí před tím ani nesnilo, a noc zdála se jí živá jako žádná noc před tím. Tu noc bohové se vydali do kraje. Dům Edgleyův bylo chatrné stavení ze dřeva, zdi byly tenké, a Mária seděla v matném a komíhavém světle a dívala se na pole, jež se několikrát za rok proměňovalo v bažinu, do níž se dobytek zabořoval po kolena. Věděla, že její město je jenom tečkou na obrovské mapě její země. Nebylo třeba cestovat, aby to člověk poznal. Což neuměla ve škole zeměpis nejlíp z celé třídy?

Jenom v její zemi žilo nějakých šedesát, osmdesát nebo 100 millionů lidí — kdopak si pamatuje přesný počet, vždyť se to mění každý rok. Když její země byla ještě neobydlená, potulovaly se po pláních milliony bisonů. Připadala si teď jako jalovice, která si našla přístřeší v tomto městě, v tomto dřevěném domě, žlutě natřeném, jenže pole pod stavením je nyní suché a roste tam dlouhá tráva. Zůstaly tam jenom malé kalužiny, v nichž se zdržují žáby a nahlas kvákají, zatím co cvrčkové zpívají ve vysoké trávě. Její život je posvěcen, dům, ve kterém žije, světnice v níž sedí, staly se jí chrámem a věží. Její lež probudila v ní novou sílu a stavěl se teď nový chrám, v němž měla žít.

Její myslí táhly myšlenky jako obrovská mračna na šerém nočním nebi. Do očí se jí draly slzy a hrdlo se jí svíralo. Položila hlavu na okenní pražec a začala se otrásat křečovitým vzlykotem.

Věděla, že je to tím, že byla dost statečná a dost bystrá, aby řekla lež, aby v sobě obnovila pohádku života. Základní kámen k novému chrámu byl položen.

Márinka neměla jasnosti ve svých myšlenkách — a nepokoušela se o ni. Cítila však svou pravdu a znala ji v nitru. Slova, jež slý-

chala ve škole a čtla v školních knihách i v jiných knihách, vypůjčených od učitelek, slova pronášená příležitostně a bez citu mladými ženami tenkých rtů a plochých prsů, které byly učitelkami na nedělní škole, slova, která se jí tehdy zdála ničím, najednou jí zazvučela v myslí velmi silně. Zdálo se jí, že jí je opakuje s mohutným spádem jakási síla mimo ni, jako když armáda pochoduje v statečném rytmu po cestách této země. Nikoli, ta slova byla jako déšť, padající na střechu nad její hlavou, na střechu domu, jímž byla ona sama. Po celý život žila v tom domě a déšť jí padal na střechu a ona si toho nevšímala, a slova, která kdysi slyšela a na něž si nyní vzpomínala, byla jako dešťové krupěje, ropotající na střechu. Zůstávala po nich jemná vůně. „Kámen, jež stavitelé odvrhli, stal se kamenem úhelným.“

Jak tyto myšlenky táhly Márinčinou hlavou, její útlá ramena se otřásala vzlykotem, ale ona byla šťastna, podivně šťastna a jako by v ní něco zpívalo. Byla to píseň, jež stále někde na světě zpívá, píseň života, píseň, kterou zpívají cvrčci v trávě a kterou žáby chraptivě kvákají. Linula se ven z její světničky, ven ze tmy do noci, do dnů, do dalekých zemí — byla to stará píseň a sladká.

Márinka pořád myslila na stavby a stavitelé. „Kámen, ježž stavitelé odvrhli, stal se kamenem úhelným.“ Kdosi to řekl a jiní už kdysi cítili, co ona teď pociťuje — už jiní cítili, co jí nelze vyjádřit slovy, avšak oni se pokusili vyjádřiti to slovy. Není sama na světě. Stezka, kterou kráčí, není tak neobvyklá, už jiní po ní šli a mnozí po ní jdou. Zatím co sedí u tohoto okna, zabývajíc se těmi podivnými myšlenkami, sedí mnoho mužů a žen u jiných oken a mají podobné myšlenky. Ve světě, v němž mnoho mužů a žen zabilo onu živou věc ve svém nitru, je stezka zavržených pravou stezkou a jak mnoho lidí už po ní přešlo! Stromy podél cesty jsou poznamenány. Ti, kteří chtěli ukázat jiným cestu, zavěsili na ně znamení. „Kámen, ježž stavitelé odvrhli, stal se kamenem úhelným.“

Lillian pravila: „Lidé jsou zlí,“ a je zřejmo, že i Lillian zabila onu věc ve svém nitru, nechala ji zabít. Dopustila nějakému Jeromovi Hadleymu, aby ji zabil, a život ji potom pomalu stále víc omrzoval, začala ho nenávidět a nakonec ho odvrhla. A její matce se přihodilo totéž. To byla příčina, proč žila v ustavičném mlčení — jako chodící smrt. „Mrtví povstávají, aby bili mrtvé.“

Povídačka, kterou Mária vypravovala Madlence Welliverové, nebyla lží — byla to živoucí pravda. Ten člověk se pokusil zabít a bylo by se mu to málem podařilo. Mária prošla údolím stínu smrti. Nyní to věděla. Sestra Lillian k ní přistoupila ve chvíli, kdy kráčela se Smrtí a toužila po Životě. „Chceš-li jít na ulici, svedu tě s mužskými, kteří mají peníze,“ pravila Lillian. To bylo vše, co z té věci pochopila.

Mária se rozhodla, že přece jenom se nebude snažit státi se přítelkyní Madlenky Welliverové. Bude ji navštěvovat a bude s ní mluvit, ale prozatím zůstane sama pro sebe. Ona živoucí věc v jejím nitru byla poraněna a je jí třeba času, aby se zotavila. Ze všech citů, které jí zmítaly toho večera, očišťující ji vnitřně, jako se pokoušela očistit se koupáním zevně, nejzřetelnější byl jeden cit: „Projdu tím sama, to bude nejlepší,“ šeptala si uprostřed vzlyků, sedíc u okna s hlavou v dlaních a naslouchajíc sladké písni cvrčků, ozývajících se v temnotě polí.

KAPITOLA ČTVRTÁ.

„Byl tu jeden člověk. Celé týdny ležel u nás na smrt nemocen, a celý ten čas jsem se ne-

odvážila usnout. Bděla jsem u něho ve dne v noci. Jak často jsem se v noci plížila tamhle tím polem, uprostřed čiré noci, a dívala jsem se napjatě do tmy, je-li pořád ještě na stopě."

Bylo to počátkem léta a Mária seděla s Madlenkou Welliverovou pod stromem na poli za Edgleyovým stavením a pokračovala v budování své fantastické věže. Od té rozmluvy před kovárnou se Madlence podařilo, že mohla dvakrát nebo třikrát týdně odejít k Edgleyovu domu, aniž ji teta zpozorovala. Ve své vášnivé oddanosti k malé snědé ženě, která zažila tolik romantických dobrodružství, byla ochotna podstoupit všecko, i hněv otce vy hospodyně s železnými čelistmi.

K Edgleyovu domu přicházela vždycky večer, a Mária dobře chápala, že je to nutno, a ještě lépe to snad chápala Lillian Edgley. Den po schůzce u kovárny projevil Madlenčin otec své mínění o Edgleyových. Welliverova rodina seděla večer u večeře. „Madlenko," začal, dívaje se vážně na dceru, „nechci, abys si co začínala s těma Edgleyovými, co bydlí tu v naší ulici.“ Železničář klnul náhodě, která ho přivedla do téže ulice, kde bydlí taková čeládka. Jeden z jeho bratrů, který je ú-

ředníkem na dráze, vypravoval prý mu historii Edgleyových. „Je to taková chamrad“, prohlásil hněvivě. „Bůh ví, proč tu smějí zůstat. Měli by je namazat kolomazi a polom je vyhnat z města. Na mou věru, žít s nimi v jedné ulici je jako žít mezi hovady.“

Železničář se díval přísně na svou dceru. Pro něho to byla mladá žena a panna, a její cesta živolem je velmi nebezpečná. Množství dobrodruhů číhá na takové dívky v tmavých ulicích a jiné ženy, jako jsou ty Edgleyovy, jim pomáhají vlákat tyto nevinné panny do jejich drápů. Byl by rád řekl své dceři mnoho věcí, ale nezmohl se na mnoho. Mezi mužskými mohl mluvit o takových ženštinách, jako jsou sestry Edgleyovy, docela otevřeně. Vždyť jsou to pouhé věci — nic víc. Abychom řekli pravdu, v mládí takřka všichni mužové chodí k takovým ženám, zajdou aspoň s druhýma do domu, v němž bydlí takové ženy. Má-li člověk jít na takové místo, musí se před tím trochu napít. Stávalo se to. Sešlo se několik mladíků a šli od putyky k putyce a pili. „Zajdeme si tamhle dolů!“ navrhl někdo z nich. Loukali se po ulici dva a dva. Mluvili málo a všichni se trochu styděli za své poslání. Potom přišli k domu, který stál v tmavé špinavé uličce,

a jeden z mladíků, ten nejsmělejší, zatloukl na dveře. Tlustá ženština s hrubou tváří jim přišla otevřít a oni vstoupili do jakési místnosti, postavili se dokola a vypadali hloupě. „Hej, holky, je tu společnost!“ zakřičela tlustá ženština a vešlo několik ženských a stouply si kolem mladíků. Ženské vypadaly ztýraně a omrzele.

John Welliver býval také na takových místech. Tenkrát byl však ještě mladým dělníkem. Později dospěl v muže a setkal se s dobrou ženou a oženil se s ní a pokusil se zapomenouti na ostatní ženy, což se mu vsuktu podařilo. Přes to všechno, co jsem řekl o mužích, žije mnoho mužů po svatbě řádně. Musejí vydělávat na živobytí, děti jim dorůstají a není času na takové hlouposti. Mezi kamarády železničáři mluvil Welliver často o takových ženách, za jaké pokládal všechny tři sestry Edgleyovy. „Jsem toho názoru,“ říkal, „že je dobře míti taková místa, aby řádné ženy měly pokoj, ale mělo by to být někde o samotě a řádné ženy by neměly o těch běhnách vůbec vědět.“

Teď, když se začalo mluvit o těch ženských Edgleyových, přišel železničář před dcerou a před sestrou hospodyní do rozpaků. Měl oči

upřeny do talíře před sebou a jenom pokradmu pohlédl na svou dceru. Jak byla její tvář bílá a čistá! „Měl jsem raději držet hubu!“ pomyslí si, ale vědomí, že je nutno mluvit, vedlo ho dále. „Madlenka by si mohla ve své nevědomosti něco s těmi Edgleyovými začít,“ pomyslí si. „Nuže,“ pravil, „jsou v té rodině tři ženské a všechny jsou stejné. Jedna je zaměstnána v hotelu, kde přijímá cestující, a nejstarší nedělá vůbec nic. A pak je tam ještě jedna, nejmladší, o které si všichni mysleli, že z ní bude zcela řádná dívka, protože ve škole vynikala a byla prý velmi bystrá. Kde kdo myslel, že bude jiná než její sestry, ale není, vidíš to. Přede všemi, při sbírání jahod, šla do lesa s mužským.“

„Vím o tom a říkala jsem už o tom Madlence,“ řekla ostře železničářova sestra. „Není třeba o tom dále mluvit.“

Madlenka Welliverová naslouchala slovům otcovým s planoucími tvářemi, a ještě když mluvil, umiňovala si, že vyhledá Márinku opět a to co nejdřív. Co se přistěhovali do Bidwellu, nevyšla večer z domu, ale teď se náhle cítila silnou a zcela zdravou. Když bylo po večeři a stmívalo se víc a víc, vstala ze své židle přede dveřmi a zavolala dovnitř na svou

tetu : „Je mi velice dobře, tetičko, už dávno mi tak nebylo, půjdu trochu na procházku ! Víte, že mi doktor říkal, že mám co nejvíc chodit, a ve dne nemohu, protože je tuze horko. Půjdu kousek k městu !“

Madlenka šla kousek po chodníku k obchodnické čtvrti města, ale potom přešla přes ulici a vrátivši se na opačnou stranu, kradla se po chodníku, jdouc v trávě na kraji záhonů. Jaké to bylo dobrodružství ! Bylo jí, jako by se byla dostala do světa plného podivných událostí. Povídky Márinky Edgleyovy se pro ni staly zlatými jablky života, a byla by se odvažila všeho, aby jich mohla okusit. „Co je to za ženu !“ myslila si, plížíc se tmou, a zdvihala a kladla nohy v trávě jako kočka, která musí jít vodou. Myslila na Márinčino dobrodružství v lese s Jeromem Hadleyem. Jak je otec hloupý, jak hloupí jsou všichni lidé v městě ! „Tak je to asi všude,“ myslila si mlhavě, „lidé myslí, že vědí, co se děje, a zatím nevědí nic !“ Představovala si Márinku Edgleyovu, tuťó útlou dívku, jak je sama v lese s mužem, se zlým násilnickým mužem, který se chystá vraždit. Muž drží v ruce malý balíček s bílým práškem. Stačí ho nasypat několik zrněk do šálku kávy a je veľa po lidském životě. Člověk, kte-

rý před chvilkou chodil po ulicích a hovořil s druhými lidmi, je bílým neživým kusem hmoty. Madlenka byla několikrát za svého života takřka na prahu smrti. Dovedla si představit celý ten výjev: příbytek bohatého člověka s měkkými koberci, utkanými z drahocenných látek přivezených z orientu. Kroku na těch kobercích není vůbec slyšet. Nohy se měkce boří do sametových látek a tiše hovořící sluhové chodí tam a sem. Vstoupí muž a usedne k snídani. Do Bidwellu nepřicházeli tenkrát ještě lupiči, ale Madlenka četla mnoho lidových románů a několikrát byla v divadle ve Fort Wayne.

V tom domě je dále žena, manželka toho muže, a chce ho otrávit. Je štíhlá a mrštná. V její postavě je cosi hadího. Madlenka si ji představovala, jak leží na hedvábných poduškách u toho stolu, k němuž usedl její muž, aby posnídal. V krbu hoří oheň. Ruka té ženy se vysunula a vysypala do šálku s kávou malou špetku bílého prášku. Táž bílá ruka se potom pozdvihla a pohladila muže po tváři. Žena potom zavřela oči a ulehla naznak na hedvábné podušky. Podlý čin byl vykonán, ale žena nebyla vzrušena. Nebyla ani zvědavá, jakým způsobem smrt přijde. Zívala a čekala.

Její muž vypil kávu a povstav chodil po světnici, ale v tom jeho tváře náhle zbledly. Bylo to velmi znatelné, poněvadž to byl člověk s rudou tváří a s měkkými šedivými vlasy — silná vladařská postava muže, který je vůdcem ostatním mužům. Madlenka si ho představovala jako presidenta velké železniční společnosti. Nikdy neviděla takového presidenta, ale její otec často mluvil o presidentu NicklePlatu a popisoval ho jako velikého hezkého chlapíka.

Jakou divnou a hroznou věcí je vášeň! Odhodlává se k takovým nepředstavitelným činům! — Žena na hedvábných poduškách, mrštná hadí žena odvrátila se od svého manžela, od vladaře nad lidmi, od muže silného a mocného, který všecko před sebou poráží, a věnovala svou nedovolenou, avšak mohutnou a podmaňující vášeň poštovnímu úředníku při dráze.

Madlenka viděla jednou Jerome Hadleye. Když Welliverové přišli do Bidwellu, naložil jednou Madlenku s otcem a s tetou jeden statekár a povozil je po městě. Hledali dům, v němž by mohli bydlet, a jak tak jeli, žena statekářova, která seděla vzadu s Madlenkou a s tetou, ukázala jim Jerome Hadleye, který šel právě po

ulici, a vypravovala jim šepťem o tom, jak šel do lesa s Mářinkou Edgleyovou. Madlenka byla toho dne churavá a neposlouchala. Rozbolela jí hlava z jízdy vlakem z Fort Waynu do Bidwellu.

Na Jeroma se však přece podívala. Měl svislá ramena, bleděšedé oči a vlasy barvy písku a měchovitě kalhoty. A k vůli tomu člověku odhodlala se žena železničního presidenta spáchat vraždu! Jakou nevysvětlitelnou, jakou divnou věcí je láska! Lidská mysl nestačí sledovat zatáčky a zákruty jejích cest.

Výjev, vytvořený v mysli Madlenky Welliverové, se dokončoval. Silný muž v bohatě vyčalounované komnatě položil si ruku na hrdlo a zavrával. Potácel se sem a tam a chytal se lenochů židlí. Nehluční sluhové vyšli vesměs ze světnice. Když muž spadl na podlahu a v pádu narazil hlavou na roh stolu, takže jeho krev tekla po hedvábných kobercích, jeho žena se trochu natočila na poduškách a zasmála se uštěpačně. Bylo to strašné. Ani trochu dost málo se jí to netklo a zdlouhavý krutý úsměv zjevil se jí na tváři a zůstal tam. Pak bylo slyšet hluk běžících nohou. Bylo slyšet sluhu, a běželi, běželi zoufale. Žena si opět lehla naznak a zívla. „Bylo by dobře,

kdybych se dala do křiku a potom omdlela,“ pomyslíla si a obojí hned učinila, a to s tvářností unavené herečky, která opakuje před představením dobřeznámou roli. Bylo to všechno z lásky, všechno pro tu podivnou a tajemnou věc, již se říká vášeň. Udělala to všechno k vůli Jeromovi Hadleymu, aby s ním mohla volně kráčet nedovolenými cestami lásky.

Madlenka Welliverová šla po špičkách přes trávník k druhému konci Duane Street, a ohlížela se nazpět na dům, do něhož se nedávno nastěhovala. Ve Fort Wayne nepoznala nic takového. Jaká strašná věc se mohla přihodit v Bidwellu, nebýt Márinky Edgleyovy! Scéna v domě bohatého muže se rozplynula a na místo ní objevila se jiná. Viděla Márinku stojící v lese s Jeromem Hadleyem. Jak se změnil. Stál mrštný, napjatý, odhodlaný, v ruce držel balíček s jedem a hrozil, hrozil a domlouval. V druhé ruce držel peníze, veliký balík bankovek. Natahoval ruku s bankovkami a domlouval Márince Edgleyové a potom se rozzlobil a zase hrozil.

Před ním stála malá žena s bílou tváří, ulekaná sice, ale rovněž strašně odhodlaná. Její rty vyslovovaly slovo „nikdy“. A v tom ten člověk zahodil peníze do křoví a skočil na ni. Je-

ho ruka tiskla jí hrdlo, vražedná ruka roz-
zuřeného poštovního úředníka. Tiskl ji krutě.
Márinka padla k zemi.

Jerome Hadley se neodvážil uškrtnout ji do-
cela. Příliš mnoho lidí je vidělo, jak jdou spolu
do lesa. Stál nad ní, až se vzpamatovala, a pak
začal znovu domlouvat a hrozit, ale ona stála
pořád pevně, kroutila hlavou a říkala: „Ni-
kdy!“ — „Zabijte mne, chcete-li,“ pravila, „ale
já nechci mít podílu na této vraždě. Po mé
dobré pověsti je věta, jsem vyvrhelem mezi
lidmi, ale nezúčastním se té vraždy, a spáchá-
te-li ji vskutku, prozradím to na vás!“

Záříjový večer, kdy Márinka pronesla ty
podivné věty o cizím muži a o tajemné noční
temnotě, které jsem napsal na začátku této
kapitoly, onen záříjový večer byl teplý a jasný.
Jasně se třpytily hvězdy na nebi, a na poli za
Edgleyovým stavením vyschly všechny kaluži-
ny. Od toho večera, kdy se Madlenka po-
nejprv setkala s Márinkou, stala se s Mad-
lenkou veliká změna. Márinka ji vyvedla až
na cimbuří své fantastické věže a obě dívky
sedávaly spolu velmi často pod stromem na
poli anebo na podlaze u otevřeného okna
v komůrce Márinčině. Na pole se šlo kuchyň-
skými dveřmi a podél potoka, kde rostly olše

a vrby, a přes kameny v řečišti k drátěnému plotu. Jak byly samy v noci na tom poli a jak daleko od života v městě! Drožky a těch několik automobilů, které tehdy v Bidwellu byly, jezdily po vzdálených cestách, na obloze nad městem hořela tichá světla a tichá světla vznášela se nad myšlenkami obou dívek.

Ve vzdálené ulici, vedoucí dolů k městským vodárnám, potulovalo se po chodníku několik mladíků. Zpívali jakousi písničku. „Poslouchej, Márinko!“ pravila Madlenka. Hlasy zanikly, ale jiný zvuk k nim dolehl. Šel kolem Jerry Haden, mrzák chodící o berle, který rovnal večerní noviny, a jeho berla narážela na chodník s ostrým cvakavým zvukem. Jak spěchal! „Cvak! cvak!“ bylo slyšet berlu.

To byl čas i místo k vytvoření fantastické historie. V Madlence probouzela se touha vyjít z života, vládnouti životu. Jednoho večera vystoupila i ona, sama a bez pomoci, na věž fantázie a vypravovala Márince o jednom mladém muži z Fort Wayne, který si ji chtěl vzít. „Byl synem presidenta železniční společnosti,“ pravila. Věc nebyla nijak důležitá a mluvila o ní jenom, aby ukázala, co jsou mužští zač. Chodil prý k nim do domu dlouhý čas a takřka každý večer, a když nepřišel, poslal

aspoň květiny a cukroví. Madlenka však o něho nestála. Bylo na něm cosi, co ji zlobilo. Domýšlel se totiž, že pochází z lepší krve než Welliverové. Byl to ovšem nesmysl. Madlenčin otec znal dobře jeho otce, který nebyl ničím víc nežli dělníkem na dráze. Jeho domýšlivost na konec dopálila Madlenku, takže mu řekla, ať k nim už nechodí.

Madlenka už několikrát vypravovala Márince o tomto smyšleném mladém muži, jehož odmítla pro jeho pýchu, a toho zářijového večera chtělo se jí mluvit o něčem jiném. Už po dva nebo po tři večery chtěla začít vypravovat o čemsi, co měla na srdci, ale pořád jí to jaksi nechtělo se rtů. Trásl se v ní cosi jako plaché ptáče, které polapila a držela nyní v ruce, zatím co pohlížela soumrakem na Márinku. „Neudělá to! Nikdy ji nepřiměju, aby to udělala!“ myslila si.

Když byla ještě ve Fort Wayne, před svým odchodem do Bidwellu, octla se Madlenka, která právě graduovala na střední škole, na samém pokraji lásky a stála nějakou dobu v samém poli Kupidových šípů. Blízko domu, kde tehdy Welliverovi bydleli, byl obchod, patřící švižnému a bystrému človíčkovi asi pětáctyřicetiletému, jemuž umřela žena. Mad-

lenka často chodívala do krámu nakupovat pro Welliverovu domácnost, a když jednou večer přišla do krámu, kupec Hunt už právě zamykal. Odemkl však znovu dveře a vpustil ji dovnitř. „Nezazlíte mi, když už nerozsvím,“ pravil. Vysvětloval, že se kupci ve Fort Wayne smluvili, že po sedmé hodině nebudou prodávat. „Kdybych teď rozsvítil, a lidé nás tu uviděli, přišli by také a chtěli by, abych je obsloužil.“

Madlenka stála v polosvětle u pultu, zatím co kupec balil její zboží. Vzadu v krámě matně hořela lampa, pověšená na skobě ve zdi, a její měkké žluté světlo padalo na Madlenčiny vlasy a na její bílou usmívající se tvář, zatím co kupec kufil cosi ve tmě za pultem a chvílemi zdvihl oči k ní. Jak byla její dlouhá bílá tvář v tom světle krásná! Byl rozrušen a balení mu trvalo příliš dlouho. „Se ženou jsem nebyl tuze šťasten, ale dokud jsem žil s matkou, bylo mi docela dobře,“ pomyslí si. Nechal Madlenku vyjít, zamkl dveře a šel pak s ní po ulici, nesa jí balíčky. „Mám s vámi stejnou cestu,“ pravil neurčitě. Začal vypravovat o svém dětství v jednom ohijském městě a v tom, jak se oženil ve věku dvaceti tří let a jak přišel do Fort Waynu, kde otec jeho žený měl krám,

který je nyní jeho. Mluvil s Madlenkou jako s někým, kdo zná všechny podrobnosti jeho života. „Teď však má žena i její otec jsou mrtvi a krám je můj — nepřišel jsem zkrátka,“ pravil. „Nevím dosud, proč jsem vlastně opustil matku. Vážil jsem si jí nejvíc ze všech lidí, ale oženil jsem se, odešel jsem od ní a opustil jsem ji a nechal jsem ji samu, až umřela,“ vypravoval. Přišli na roh a on položil balíčky Madlence do náručí. „Připomněla jste mi matku, jste jí podobna,“ pravil z ničeho nic a odkvapil.

Madlenka si zvykla chodit do krámu právě ve chvíli, když se zavíralo, a když nepřišla, kupce byl všecek popletený. Zavřel krám a poodešel k nejbližšímu rohu, zastavil se pod stříškou železářského obchodu, který už byl taky zavřen, a díval se dolů po ulici, kde Madlenka bydlela. Pak vyndal z kapsy těžké stříbrné hodinky a pohlédl na ně. „Ó já!“ zvolal a dal se jinou ulicí k svému pensionu, cestou se však několikrát zastavil a ohlížel se.

Bylo to v červnu a Welliverové bydlili v Bidwellu už čtyři měsíce. Poslední rok ve Fort Wayne Madlenka ustavičně churavěla a vídala se proto s kupcem velmi zřídka, nyní však přišel od něho dopis. Dopis byl psán z Clevelandu. „Jsem tu na schůzi našeho klubu,“

psal kupec, „a setkal jsem se tu s mužem, který je vdovec jako já. Bydlíme v hotelu ve společném pokoji. Cestou domů bych se chtěl s vámi setkat a rád bych vzal svého přítele s sebou. Mohla byste přivést s sebou nějakou dívku a ztrávili bychom večer pohromadě. Je-li vám to možno, vezměte si kočár a přijedte pro nás příští pátek večer k pětasedmdesátému vlaku. Povož ovšem zaplatím a potom si zajdeme někam ven. Musím vám říci něco velmi důležitého. Napište mi, souhlasíte-li.“

Madlenka seděla na poli vedle Mářinky a myslila na ten dopis. Je třeba ihned odpovědět. Viděla v duchu malého kupce s jiskrnými očima, jak stojí před Mářinkou, před touto hrdinkou lesní události s Jeromem Hadleyem, před ženou, která už prožila román, o němž Madlenka jenom sní. Odpoledne slyšela na poště, jak si dva mladíci povídali, že se bude tancovat na místě zvaném Dewdrop. Mělo to být právě v pátek večer a Madlenka měla smělý nápad — jít do veřejné konírny a poplati se, dostala-li by povoz. To místo bylo dvacet mil vzdáleno a stálo na pobřeží zálivu *Sandusky Bay*. „Pojedeme tam,“ pomyslila si a zamluvila kočár a koně, ale nyní, když stála před Mářinkou, myšlenka na malého kupce

a jeho přítele ji lekala. Měšťan vdovec Hunt má lysou hlavu a šedý knír. Jaký je asi jeho přítel? Madlenka se chvěla strachem po celém těle a když chtěla promluvit a říci Márince o svém plánu, slova jí nechtěla ven. „Nikdy toho neudělá, nikdy ji nepřimějí k tomu, aby to udělala,“ pomyslila si opět.

„Byl tu jeden člověk. Celé týdny ležel u nás na smrt nemocen a po celý ten čas jsem se neodvážila usnout.“

Márinka Edgleyová stavěla vysoko svou fantastickou věž. Když několikrát naslouchala Madlenčině příběhu o smyšleném synu presidenta železnic, který si ji chtěl vzít, jala se vymýšlet i ona svého romantického milence. Hrnuly se jí na mysl knihy, které četla, jakož i vzpomínky na dětská vypravování o lásce a o romantických dobrodružstvích. „Byl tu jeden člověk. Bylo mu teprve čtyřiaadvacet let, ale jaký život už měl za sebou!“ pravila roztržitě. Zdálo se, jako by byla pohroužena v myšlenky a dlouhou dobu mlčela. Najednou vyskočila a běžela k dvěma velikým javorům, které stály na malém pahorku uprostřed pole. Madlenka také vstala a její tělo se chvělo novým strachem. Na kupce prozatím zapomněla. Márinka se vrátila a usedla znovu do trávy.

„Zdálo se mi, že vidím kohosi číhat tam za tím stromem,“ pravila. „Víš, musím být opatrná. Na mé opatrnosti závisí život člověka.“

Varovala potom ještě Madlenku, že nesmí prozradit její tajemství, ať se přihodí cokoli, neboť prý o tom ještě s nikým nemluvila, načež se jala vypravovat svou povídku. Jednou za tmavé noci, — přšelo a stromy se klátily ve větru — Márinka vstala z lůžka a otevřela okno a vyhlédla do bouřlivé noci. Podnes by nemohla říci, co ji k tomu přimělo. Nikdy před tím se toho neodvážila. Má-li však říci pravdu, zdálo se jí, že ji z venku volá jakýsi hlas a že jí poroučí, aby tak učinila. Rozevřela tedy okno a stoupla si k němu, dívajíc se ven. Jak vítr ječel a vyl! Jako by se furie proháněly nocí. Dům se zachvíval v základech a veliké stromy se ohýbaly takřka až k zemi. Chvillemi se zablesklo a celá krajina se jí zjevila jako vedne. — „Bylo vidět každý lístek na stromě.“ — Márince se zdálo, že se blíží konec světa, ale je podivno, že se ani trochu nebála. Nedo-vede ani povědět, jak jí tu noc bylo. Nuže, nemohlaspat. Ze tmy venku jako by ji něco volalo. — „Všecko to se přihodilo více než přede dvěma roky, byla jsem tenkrát zcela mladé děvče a chodila jsem ještě do školy,“ vysvětlovala.

Té noci, když bouře tak zuřila, spatřila Mária v zašlehnutí blesku člověka, který zoufale utíkal přes pole, na němž sedí teď s Madlenkou tak pokojně. Už z okna své světničky viděla, že je velmi bledý a že jeho tvář je strhána a vysílena dlouhým útekem. Asi dvanáct kroků za ním se hnál jiný muž, černý obr s kyjem v ruce. V tom okamžiku věděla Mária všechno. Poznání jí vstoupilo do mysli a osvítilo ji, jako blesk osvítil pole venku. Černý obr s kyjem chtěl zabít toho druhého, toho s tou bílou tváří, který běžel přes pole. Věděla, že jí bude před očima spáchána vražda. Bylo nemožno, aby prchající muž unikl. Černoch se blížil každým krokem. Zablesklo se po druhé a bílý muž klopýtl a upadl. Mária zdvihla ruce a vykřikla. Štydí se pořád za to, co se stalo potom, ale nač to zapírat — v tu chvíli omdlela!

Jaká to byla noc! Ještě teď, když si na to Mária vzpomíná, třese se strachem. Její otec uslyšel výkřik a přiběhl do její světničky. Vzpamatovala se, usedla, a několika rychlými slovy pověděla otci, co viděla.

Potom vyběhli s otcem z domu. Byli oba jen v nočním oděvu a v kůlně za domem nahmatal otec sekeru. Byla to jediná zbraň, která byla na tom místě po ruce.

A teď byli ve tmě. Neblýskalo se už, ale spustil se déšť. Lilo. Lilo jako z konve a vítr hučel v stromech, takže se zdálo, že řvou a volají nasebe jako přátelé, kteří zabloudili v tmavé rokle.

Všecko hučelo kolem dokola, ale ani Márinka, ani její otec se nebáli. Byli snad příliš rozrušení, aby si uvědomovali strach. Márinka nedovede povědět, jak jí bylo. Slovy nelze popsat, jak jí bylo.

Utíkala s otcem dolů s pahorku, přeskočila potok, klopýtla několikrát, upadla a zase vstala a utíkala dál. Tak přiběhli až k plotu, kterým je pole ohraženo. Neví už ani, jak se přes něj dostali. Bylo jim divné, jak se to pole, přes něž tolikrát ve dne přešli (Márinka si na něm jako dítě hrávala takřka bez ustání a myslila, že na něm zná každé stéblo trávy, každou kalužinku, každý pahrbeček) teď najednou změnilo. Vypadalo to, jako by byla vyběhla s otcem na nějakou širokou pláň bez jediného stromu. Zdálo se jim, že už běží celé hodiny, a pořád byli na tom poli. Když potom Márinka přemýšlela o tom, co zkusila té noci, chápala už, jak lidé píší pohádky. Kdo ví, snad to pole bylo gumové a jak po něm utíkali, natahovalo se víc a víc.

Nebylo vidět stromů ani stavení — nic. Nějaký čas se drželi s otcem pohromadě, běžíce zoufale do prázdna před sebou, vrážejíce do tmy jako do zdi.

Pak ji však otec najednou ztratil, tma ho pohltila.

Aleřvaní strašných hlasů neustávalo. Kde-si v dálce bylo slyšet hučení stromů, jako by na sebe volaly. I stébla trávy jako by cosi hovořila, podivným uděšeným šepotem, slyšíš?

Bylo to strašné. Chvillemi zaslechla Mářinka otcův hlas. Bylo slyšet, jak klne. „Hrom a peklo!“ křičel znovu a znovu. Vítr protahoval jeho slova hlubokým mručením.

Pak se ozval jiný strašný hlas — byl to asi hlas černého obra, už už se rozpřahujícího k ráně, Mářinka nerozuměla, co to řval. Bylo to asi v nějakém cizím jazyku — taková míchanina slov.

Mářinka ustala v běhu. Byla už příliš unavena, aby mohla běžet dále, i usedla na zem vedle malé tůně. Vlasy jí spadly do tváře. Ale strachu neměla. To, co se tu dalo, bylo příliš vážné, aby člověk mýslil na strach. Bylo to jako v přítomnosti Boží — a tu přece člověk nemůže mít strach. Jak by mohl? Stéblo trávy nemá strachu, když vychází slunce. Tak nějak

bylo i Márince, cítila se zcela malou a nepatrnou uprostřed širé noci — takořka ničím.

Jak byla promoklá! Šaty se na ni lepily. Hlasy však kolem ní ozývaly se stále a bouře zuřila. Seděla s nohama v kalužině a věci jako by letěly kolem ní a temné postavy jako by pádily kolem, vyjíce, klnouce a mluvíce podivná slova. Nepochybovala, když na to po čase myslila, že se černý obr s jejím otcem přehnali aspoň desetkrát kolem ní a že byli tak blízko, že by byla mohla vztáhnouti jenom ruku a dotknouti se jich.

Jak dlouho potom seděla v té tmě? Toho se nikdy nedověděla a její otec na tom byl stejně. Nikdy potom nedovedl říci, i kdyby mu bylo šlo o život, jak dlouho tehdy běhal tmou, snaže se udeřiti kohosi sekerou. Jednou vrazil do stromu. I ucouvl a zařal sekeru do stromu. Někdy ve dne ukáže Márinka Madlence strom s velikou jizvou. Otec zařal sekeru tak hluboko do těla stromu, že mu dalo velkou práci, nežli ji vytrhl, a přes své rozčilení musil se tomu tenkrát zasmát, když si pomyslí, jak to bylo hloupé.

A Márinka seděla s nohama v kalužině, vlasy se jí lepily k nahým ramenům, hlavu měla v dlaních a rozpomínala se na cosi, snažíc se

zachytiti nějaké srozumitelné slovo v podivném řvaní hlasů. Nač myslila? Neví.

A tu se jí dotkla čísi ruka, bílá silná ruka. Vyrostla takřka ze tmy, jako by se vynořila ze země. Jednou věcí je si Mária jista: kdyby byla na světě tisíc let, nikdy nebude vědět, proč nevykřikla, proč neomdlela, nevyskočila a neutíkala pryč jako šílená, vrážejíc hlavou do všeho, co by jí přišlo do cesty.

„Láska je divná věc,“ pravila Madlence Welliverové, když tak obě seděly na tom poli toho teplého večera plného hvězd. Hlas se jí chvěl. „Věděla jsem hned, že ke mně přišel muž, jemuž budu věrna do smrti,“ pravila na vysvětlenou.

To prý byl začátek nejpodivnější a nejvzrušenější doby z celého Márinčina života. Nikdy prý si nepomyslela, že by o tom mohla s někým mluvit, dokud by neměla po svatbě a dokud by se všechna nebezpečí, jež dosud hrozí muži, kterého miluje, nerozplynula jako mračna.

Té hrozné noci, když bouře stále ještě zuřila, vsunula se náhle do Márinčiny ruky ruka kohosi jiného, a naráz ji uklidnila. Bylo příliš tma, aby bylo vidět tvář a tělo muže, jemuž ruka patřila, ale Mária Bůh ví proč hned věděla, že je dobrý a krásný. Milovala toho člověka

tu chvíli a s celou duší. Řekl jí potom, že jemu se vedlo stejně. I jemu padl na duši veliký klid, když našel její ruku uprostřed řvoucí tmy.

Odplížili se potom s toho pole a vstoupili do Edgleyova domu, a když přišli do její světničky, nerozsvítili lampy, nýbrž sedli si na zem, držíce se za ruce, a tiše hovořili. Teprve za dlouho, snad za celou hodinu, vrátil se domů Márinčin otec. Dostal prý se s onoho pole a bloudil potom po polních cestách a najednou za sebou uslyšel plíživé kroky. Byl to černý obr, který pronásledoval nebohého muže, a jest velký div, že nezabil Johna Edgleye. Forman se totiž dal na útěk a dostal se do malého háje a tam ztratil svého pronásledovatele. Potom si zul střevíce a bosky našel snáze cestu domů. To, že černý obr pronásledoval toho nebohého muže, ukázalo se na konec k dobrému. Seděl teď v Márinčině světničce a byl volný, ponejprv za více než dvě léta byl volný.

Byl však velmi vážně poraněn, neboť černý obr namířil mu ve své zuřivosti na hlavu a byl by ho jistě zabil, kdyby rána byla dopadla, jak se patří. Kyj ho však nezasáhl plně a jenom mu zkrvavil lebku, a jak tak seděl po tmě na podlaze v Márinčině pokoji a držel ji za ruku, vypravuje jí svůj příběh, krev ustavičně kap!

kapl na podlahu. Mária mýslila nejprve, že jí to padá voda z vlasů. Bylo z toho vidět, jaký je to člověk, že se ničeho nebojí a snáší všechno bez reptání. Potom onemocněl a ležel celé týdny v horečce a Mária se ani nehнула z jeho pokoje a ošetřovala ho tak, že nabýval pozvolna zdraví a síly, a nikdo v Bidwellu se nikdy nedověděl o jeho pobytu v jejich domě. Z města odešel zase v noci, a byla tenkrát taková tma, že si nebylo vidět ani na ruce před očima.

Příběhu toho muže nezná nikdo kromě ní, a vypravuje-li ho Mária Madlence, je to jenom proto, že chce, aby aspoň jedna její přítelkyně věděla všechno. Ani její otec, který mu přece zachránil život, nezná jeho příběhu.

Mária si zakryla rukama tvář a nahnula se do předu a dlouho tak seděla mlčky. Cvrčci v trávě neumlkali a v které si vzdálené ulici slyšela Madlenka lidské kroky. Do jakého to přišla světa, když opustila Fort Wayne a přistěhovala se do Bidwellu! Indiana byla docela jiná nežli Ohio! I vzduch byl jiný. Dýchala z hluboka a hleděla kolem sebe do měkké tmy. Kdyby byla bývala sama, nebyla by vydržela na tom místě, kde se staly takové podivuhodné věci, o jakých právě slyšela. Jak bylo tu chvíli na poli ticho! Vztáhla ruku a dotkla se měkce

Márinčiných šatů a její myšlenky byly matné a rozplývaly se do jakéhosi jiného světa. Dříve chodívala do divadla, čtla knihy, poslouchala všední historky ostatních lidí — jaký to byl život bez událostí, nežli poznala Márinku! Jednou zažil její otec srážku vlaků a čirým zázrakem vyvázl bez pohromy, a kdykoliv se sešla u Welliverů společnost, vždycky vypravoval o té srážce, jak se vagony nahrnuly na hromadu a jak on, kráčeje ve tmě a v dešti po střechách, byl najednou odmrštěn a letěl hlavou dolů a jenom čirou náhodou dopadl na pole doprostřed hustého křoví a nic se mu nestalo, jenom se trochu pošramotil. Madlenka se domnívala, že jeho vypravování je napínavé — jak byla hloupá! Jak teď pohrdala takovými chabými a všedními historkami! Jaká změna se stala v jejím životě, když poznala Márinku Edgleyovu!

„Nesmíš to nikomu říct! Slib mi při všem na světě, že toho nikomu neřekneš!“ Márinčina ruka uchvátila ruku Madlenčinu a obě dívky seděly mlčky, v napětí, zachvívající se jakýmsi silným vzrušením, jež jako by probíhalo i suchou travou na poli a větvemi vzdálených stromů, ba i hvězdy na nebi se jím zachvívaly. Márince se zdálo, že hvězdy chtějí

promluvit. Přicházely s nebe níž a níž, až byly docela blízko. „Měj se na pozoru!“ jako by jí říkaly. Kdyby byla žila za starých časů v Judsku a kdyby byla mohla jít do večeradla, kde Ježíš seděl u poslední večeře se svými učedníky, nebyla by cítila větší pokoru a vděčnost za to, že může být právě ona ze všech lidí na tom místě, kde je tu chvíli.

„Byl princem ve své zemi,“ pravila Márinka, přerušujíc náhle ticho, jež se stalo tak napjatým, až Madlenka myslila, že ještě chvíli a bude musít vykřiknout. „Jeho země však je daleko odtud.“ Jeho královský otec ustanovil, že se princ musí oženit s princeznou ze sousedního království, a téhož dne se měla jeho sestra provdati za bratra jeho snoubenky. Ani on ani jeho sestra neviděli nikdy těch, které si měli vzít. Viš, u princů a princezen je už takový zvyk. Tak tomu vždycky bývá, má-li se princ oženit nebo princezna vdát.

„Nepřemýšlel o tom a byl ochotný k sňatku, ale pak mu jednou v noci cosi napadlo a zmocnila se ho nepřemožitelná touha spatřit ženu, která se měla stát jeho choť, a muže, který se měl stát manželem jeho sestry. Nu a tak jednou v noci šel a plížil se podle vysoké zdi až k oknu ve věži, a tím oknem spatřil tu ženu a toho

muže. Jak byli oškliví — bylo to strašné! Až po něm přeběhl mráz. Chvilí myslel, že se pustí kamene ve zdi, kterého se držel, a že sletí a rozbije se na padrť o skálu pod věží. Myslel, že umře hrůzou — a nebyl by si z toho moc dělal.

A pak si vzpomněl na svou sestru, krásnou princeznu. Ať se děje cokoli, ta musí být zachráněna od takového sňatku!

A tak princ šel domů a postavil se otci a udál se strašlivý výjev, při němž otec přísahal, že svatba se bude slavit.

Sousední král je mocný a jeho království je velmi rozsáhlé, a sňatek by učinil syna, který by se z něho narodil, nejmocnějším králem světa. Princ a král stáli ve svém zámku naproti sobě a hleděli si do očí. Nikdo nechtěl povolit ani o píd.

„Jednou věcí si byl princ jist: neožení-li se on s tou princeznou, nebude se musit ani sestra vdávat za ošklivého prince. Odejde-li však, mezi oběma starými králi dojde k válce. To bylo jisto.

Princ promluvil první, ačkoli dopřál králi, svému otci, dosti času. „Neudělám to!“ prohlásil a stál na svém. Král zuřil. „Vydědím tě!“ křičel a pak poručil synovi, aby odešel a nechodil mu na oči, dokud nesvolí k svatbě.

Král se však nenadál, že ho princ vezme za slovo. Neboť hle, princ ihned opustil zámek a vydal se do světa.

„Ubožák, měl tenkrát ruce měkké jako žena,“ pravila Mária. Neboť za celý svůj dosavadní život ani nehnul prstem a nevěděl, co je to práce. Ani když se oblékal, nezapínal si sám knoflíky, princové si nezapínají.

A tak princ uprchl a dostal se po neuvěřitelných svízelných do přístavu, kde obdržel místo plavčíka na lodi, která právě se chystala do cizích zemí. Kapitán té lodi ani ostatní plavčíci nevěděli, že je to královský syn, a nevěděli také nic o velkém pozdvížení v zemi ani o jezdcích, ženoucích se divoce krajinou a hledajících ztraceného prince.

A tak princ odešel z domu a stal se námořníkem a starý král tak zuřil na svém zámku, že nechtěl nikoho ani vidět. Uzavřel se v jedné komnatě a tam jen klnul a klnul.

A jednoho dne si k sobě zavolal černého obra, který byl od narození jeho otrokem, a který byl nejsilnější, nejhbitější a nejchytřejší z královských služebníků. „Projdi zemi i moře,“ poroučel král. „Jdi do cizích zemí a projdi všemi národy. A nechoď mi na oči, dokud nenajdeš mého syna a nepřivedeš ho zpět, aby se

oženil s tou, kterou jsem mu určil za chof. Najdeš-li ho a nebude-li chtít s tebou, sraz ho k zemi, budeš-li musít, ale nezabíjej ho! Omrač ho a přiveď ho ke mně! A neukazuj se mi, dokud nevykonáš, co ti poroučím! Král hodil hrst zlata k černochovým nohám. To bylo na dráhu a aby si mohl koupit jídlo v hospodě," vysvětlovala Mária.

A zatím královský syn se plavil dál a dál po neznámých mořích. Plul kolem ledovců, ostrovů a pevnin a viděl ohromné velryby a v noci slýchal rev divokých šelem na neznámém pobřeží.

Princ však neměl strachu, copak si myslíš! A byl čím dál silnější a ruce mu ztwardly, takže vykonal více práce a rychleji nežli kterýkoliv plavčík. Téměř denně volal si ho kapitán stranou: „Poslouchejte,“ pravil mu, „vy jste můj nejstatečnější a nejlepší plavčík. Čím vás odměním?“

Ale princ nežádal odměny. Byl tak rád, že unikl té ošklivé královské dceři. Jak byla šeredná! Zuby jí trčely z úst jako kly a celá byla pokryta vráskami a hrozně hubená.

A loď plula a plula, až narazila na skálu, trčící z mořského dna, a rozštípla se ve dvě. Utopili se všichni kromě prince.

Princ plaval a plaval, až připlaval k ostrovu, na kterém byla hora, ale lidí tam nebylo, a ta hora byla plná zlata. Po dlouhém čase plula kolem loď a vzala ho s sebou, ale on neřekl nic o zlaté hoře. Plul a plul, až připlul do Ameriky, a jal se vydělávat peníze, aby si mohl koupit loď a plouti pro zlato a potom se vrátit do vlasti a býti tak bohat, aby se mohl oženit, s kým bude chtít. Pracoval a pracoval a ukládal peníze, ale v tom mu černý obr přišel na stopu. Pokoušel se uniknouti mu, pořád se mu pokoušel uniknouti. Utíkal před ním i tehdy, když ho Mária našla polomrtva na tom poli.

Stalo se to tak, že jel vlakem, který projíždí Bidwellem právě o půl noci a nezastavuje se, jenom vyhodí pytel s poštou. Princ tedy jel tím vlakem a černocho také, a jak vlak letěl Bidwellem v té strašné bouři, princ otevřel dveře a vyskočil a černocho za ním. A potom běželi a běželi.

Takřka zázrakem se nikomu nic při skoku z vlaku nestalo, a potom se octli na poli, kde je Mária uviděla.

„Nevím, jak se to stalo, že jsem tu noc nespala,“ pravila Mária znovu. Vstala a šla k domovu. „Jsme zasnoubeni. Šel si jen vy-

dělat, aby si mohl koupit loď a plouti pro zlatoto. Pak si přijde pro mne," pravila tonem naprosté jistoty.

Obě dívky přišly k drátěnému plotu, přelezly jej a dostaly se na Edgleyův dvůr. Byla už skoro půlnoc a Madlenka Welliverová nikdy se dosud nezdržela tak dlouho venku. Otec a teta seděli u stolu a čekali na ni a byli už velmi netrpělivi a ulekáni. „Nepřijde-li za chvíli, půjdu na policii, aby po ní pátrala. Bojím se, že se stalo něco strašného.“

Madlenka však nemyslí na otce a na uvítanou, jaká ji doma čeká. Byla zaujata jinými a trudnějšími myšlenkami. Přišla požádat Márinku, aby jela s ní a s dvěma kupci na taneční zábavu do Dewdropu, a teď to byla holá nemožnost. Je-li někdo milován princem, je-li někdo tajně zasnouben princem, nikdy nepůjde mezi lidi ve společnosti kupců, a kromě Márinky neznala Madlenka v městě žádnou dívku, kterou by mohla požádat, aby s ní jela na výlet, a věděla, že sama jet nemůže. Bude musít od celé věci upustit. V hrdle ji svíralo, když si pomyslí, čím pro ni ta vyjížďka mohla být. Přítomnost kupce Hunta působila na ni ve Fort Wayne tak, jako přítomnost žádného jiného muže. Byl už ovšem starší, ale když se

na ni podíval, měl v očích cosi, z čeho jí vždycky bývalo uvnitř jaksi divně. Psal, že jí má něco říci. Teď to nebude řečeno nikdy.

Obě dívky obešly ve tmě Edgleyův dům a přišly k brance v průčelní zdi, a tu Madlenka projevila zármutek, který v ní zápasil o výraz. Márinka byla udivena a snažila se ji potěšit. „Co ti je? Co ti je?“ ptala se plna úzkosti. Prošedši brankou ovinula ruku okolo ramen Madlenky Welliverové a dlouhou chvíli se obě postavy kolébaly tam a sem, až se Márince podařilo zavést Madlenku na lavičku a sednouti si vedle ní. Madlenka vypravovala o výletě, a jak se na něj těšila — mluvila o něm jako o věci, která patří minulosti, jako o marném snu, který se rozplynul. „Neodvážuji se požádati tě, abys jela se mnou,“ pravila.

O deset minut později šla Madlenka domů a Márinka zůstala tiše sedět na lavičce, pohřížena do vlastních myšlenek. Na povídku o princi už dávno zapomněla a myslila jenom na město, jak jí ublížilo, a že se na ni asi vrhne znovu, jakmile se naskytne příležitost. Oba kupci však jsou odjinud a nic o ní nevědí. Myslila na dlouhou jízdu k pobřeží zátoky *Sandusky bay*. Madlenka jí trochu naznačila, jaký význam má pro ni ten výlet. Márinčiny myšlen-

ky vířily. „Nemohu býti sama s mužem, nebudu mít k tomu sílu.“ — Madlenka pravila, že pojedou v kočáře, a tu jí může posloužit její povídka o princí. Vymluví se, že kvůli princí nemůže zůstat sama s cizím kupcem, a Madlenka bude musít zůstat s ní.

Márinka vstala a stála nerozhodně před vraty Edgleyova domu, dívajíc se za Madlenkou, jak prochází průjezdem. Ramena jí sklesla. „Nuže, dobrá, pojedu s tebou. Zaříd to všecko. A nikomu neříkej, že s tebou pojedu,“ řekla, a než se Madlenka Welliverová vzpařovala ze svého překvapení a z radostného zachvění, které jí proběhlo celým tělem, Márinka otevřela dveře a zmizela ve tmě.

KAPITOLA PÁTÁ.

Dewdrop, kde se měla konati taneční zábava, na kterou chtěly jet Madlenka s Márinkou, bylo za dnů Márinky Edgleyovy a je bezpochyby dosud místo dosti chmurné. Hlavní trať z východu na západ přibližuje se tu takřka k samému vodnímu okraji, ale jenom se ho dotkne a hned se zas uhýbá do vnitrozemí, a na úzkém pruhu země mezi traťí a zátokou

stálo několik ohromných lednic. Na západ od lednic stály jiné čtyři budovy, ne tak ohromné, ale stejně chmurné a nevzhledné. Za lednicemi se břeh zátoky trochu stácel, takže ony čtyři chatrče stály trochu dál od dráhy, a deset měsíců v roce byly neobydleny a civěly na moře okny bez záclon, jež se podobaly velikým mrtvým očím.

Chatrče vystavěla společnost pro sekání ledu, jejíž sídlo bylo v Clevelandu, a bydlili v nich dělníci po dobu ledování, a hořejší poschodí, do nichž se vstupovalo zevními schodišti, byla obehnána kolem dokola ztrouchnivělými balkony. Po balkonech se chodilo do malých nocleháren, v nichž stály pryčny, pokryté slamou.

Ještě dále na západ byla vlastní ves Dewdrop, skládající se z osmi nebo z deseti nenařezaných dřevěných chatrčí, a lidé, kteří v nich bydlili, byli napolo rybáři a napolo farmáři a na břehu před každou chatrčí, daleko na písku, kam bouře nedosáhla, byla v zimních měsících vytažena rybářská lodice s náčiním.

Po celé léto zůstával Dewdrop zamlklým ospalým místem a v dálce nad vodou bylo vidět kouř z továrních komínů v rostoucím továrním městě Sandusky, rozloženém u paty

zálivu — mračno kouře, jež se líně táhlo po obzoru, rváno a rozháněno větrem. Za letních dnů spouštělo několik rybářů čluny na vodu, zatím co si jejich děti hrály v písku na kraji moře. Vnitřní farmařská krajina — černá země, pokrytá místy několikrát do roka stojatou vodou — nebyla nejúrodnější, a cesta do Dewdropu z Fremontu, Bellevue, Clydu, Tiffinu a Bidwellu byla často zatopená.

Ale v červnu za dnů Márinky Edgleyové přicházely tou cestou na pobřeží celé společnosti a ozýval se tam vřiskot městských dětí, ženský smích a drsné hlasy mužů. Zůstali tam přes den až do večera a potom odcházeli, nechávající na břehu množství prázdných plechových krabic, rezavého kuchyňského náčiní a kusy papíru — a to všecko se tam válelo a hnilo pod stromy a v křovinách kus od břehu.

Horké měsíce červenec a srpen přinesly s sebou trochu života. Přišla letní střída ledařů, kteří brali led z lednic a nakládali jej na vozy. Přicházeli ráno a odcházeli večer, a protože to byli pokojní dělníci s rodinami, nerušili nijak klidu toho místa. V poledne usedali do stínu některé lednice a pojídali něco k obědu a hovořili při tom o takových problé-

mech, jako na příklad, je-li pro dělníka lepší, když platí nájemné, nebo když si postaví svůj dům, zadluží se tím a splácí dluh ve lhůtách.

Potom přišel večer a na pobřeží vycházelo dobrodružné děvče, dcera nějakého rybáře. Zásluhou větru a deště bylo pobřeží vřdycky velmi čisté. Zimní bouře vyplavily na břeh velké pařezy a štípy, ale voda a vítr je rozdrobily a nadechly na ně jemných barev. Staré kořeny, trčící z pařezů, napřahovaly se za měsíčných nocí k nebi jako čísi hubené ruce a když přišla bouře, hýbaly se ve větru tam a sem a hrudí děvčete probíhalo mrazení hrůzy. Tisklo se tělem ke zdi jedné lednice a naslouchalo. Daleko za vodou bylo vidět spousty světél velikého města Sandusky a za zády jí blikalo několik slabých světýlek její vesnice. Několik trampů seskočilo toho odpoledne s nákladního vlaku a teď řádili v prázdných dělnických domcích. Vysazovali dveře z veřejí a házeli je dolů s balkonů a za chvíli vzplane veliký požár a po celou noc budou rybářské rodiny slyšet řev a klení. Dobrodružné děvče dalo se do běhu podél pobřeží, ale dobrodruzi je už s cesty uviděli. Zapálili oheň a jeden z pobudů vzal hořící klacek a mrštil jím děvčeti nad hlavu. „Králíku, uteč!“

zakřičel a hořící dřevo udělalo veliký oblouk ve vzduchu a spadlo, syčíc, do vody.

To byla předehra k příchodu zimy a k času hrůzy. V třesku měsíci lednu, když celá zátoka byla pokryta tlustým ledem, vystoupil z vlaku, který se zastavil vedle lednic, tlustý muž v těžkém kožichu, a z předního vozu naházeli do hlubokého sněhu pod traťi veliké množství krabic, sudů a beden. Měl sem přijít městský svět, pobourat zimní ticho Dewdropu, a muž v kožichu a jeho pomocníci přišli postavit jeviště pro to divadlo. Státisíce tun ledu bude vysekáno a naloženo do pilin ve velikých lednicích a celé týdny bude se toto tiché zapadlé místo hýbat životem. Mlčení bude přerušováno křikem, kletbami, úryvky pijáckých písní, rvačky se strhnou a pořeče krev.

Tlustý muž přebrodil se sněhem k čtyřem prázdným chatrčím a začal se rozhlížeti kolem. Z malého chumáčku domorodých chalup vystupovaly k zimnímu nebi tenké praménky kouře. „Kdo bydlí tamhle v těch chlívkách?“ zeptal se jednoho ze svých pomocníků. Měl investováno v Dewdropu mnoho peněz, ale sám sem přijížděl jenom jednou za rok a zdržel se jenom několik dní. Prošel velikou jídelnu a vystoupil do hořejšího patra, kde dělníci

spali, a potichu při tom klnul. Množství jeho majetku bylo za rok zničeno. Okna byla rozbitá a dveře vytrhány z veřejí a tlustý muž vzal papír a tužku a začal psát číslice. „Budu do toho letos musít strčit zase tři sta dollarů,“ uvažoval. Myšlenka na tolik vyhozených peněz vehnala mu zardění do tváře a jeho oči zabloudily zase k nuzným chatrčím na pobřeží. Umiňoval si takřka rok co rok, že zajde do těch stavení a že tam udělá peklo. Jsou-li dveře vytrhány z veřejí a okna vymlácena, neudělal to nikdo jiný nežli oni. Neboť nikoho jiného není v Dewdropu. — „Kdo ví, jaká je to cháska,“ pomyslí si však potom, „raději je nechám na pokoji. Pošlu sem zítra pár tesařů, aby spravili to nejnutnější. Raději naleju chlapy pivem, než bych jim vyhazoval peníze za luxusní kvartýry.“

Tlustý muž odešel a přišli jiní mužové. V kuchyních zaplápolaly ohně, tesaři přibíli dveře k veřejím a spravili rozbitá okna a Dewdrop byl zase hotov pro saisonu horečné činnosti.

Rybáři se v té době skryli takřka úplně. Toho dne, kdy přišli první dělníci, promluvil rybář ke své shromážděné rodině. Podíval se na dceru, dosti sličné patnáctileté děvče, které umělo řídit člun i v nejzuřivější bouři, jaká

se kdy snese na zátoku. „Ať se mi venku neukazuješ!“ řekl. Jednou v zimě vypukl oheň v nejmenší chatrči, kde byli ledaři ubytováni, a rybáři s ženami jim šli na pomoc. Nikdy nezapomenu na tu noc! Když mužové pracovali, nosíce vodu z díry, kterou vysekali v ledu, pokusilo se několik ničemů z Clevelandu odvléci jejich ženy do jiného domu. Zimním vzduchem rozléhaly se výkřiky a nářky a mužové pospíšili na obranu svých žen. Začala se bitka, někteří ledaři se bili po boku rybářů a někteří po boku mladých zhýralců, ale rybáři nikdy nezvěděli, že měli v zápase pomocníky. Podařilo se jim sice vyrvatí své ženy ze zástupu klnoucích a řehtajících se mužů a prchnoucí s nimi do svých příbytků, ale myšlenka na to, co se mohlo stát, kdyby se jim to nebylo podařilo, naháněla jim hrůzu před lidmi. „Ať se mi nikdo ani neukážete venku!“ pravil ke své shromážděné rodině rybář, ale díval se při těch slovech jenom na dceru. Představoval si, jak ji vlekou do nocleháren dělnických domků a jak si ji ti chlapi z města podávají jeden druhému — něco podobného bylo by málem postihlo její matku. Díval se tvrdě na dceru, která se polekala pohledu v jeho očích. „Zvláště ty,“ začal opět, „zvláště ty jim ani nechod

na oči! Ti chlapi pasou právě po takových děvčatech, jako jsi ty." Rybář vyšel z jizby a dcera se postavila k oknu. Někdy v neděli, když se sekal led, chodívali mužští, kteří neodešli na neděli do města, okolo rybářských domků a ona za nimi často vykroukla za záclonou. Někdy se zastavili před některou chatrčí a pokřikovali a zvláště jeden vtipálek se nadíral. „Hej, vy tam, není tam nějaká ženská, která by se chtěla pomilovat s vší?" Vtipálek vyskočil na ramena jednomu ze svých kamarádů a strhl mu zuby čepici s hlavy. Pak se obrátil k chatrči a vysekl bezvadnou poklonu. „Já jsem jenom malá veš, ale je mi zima!" řval. „Nech mne vlézt do tvého pelišku!"

Šest mladíků z Bidwellu vypravilo se také na taneční zábavu do Dewdropu toho červnového večera, kdy se tam vypravila Márinka s Madlenkou a s dvěma ovdovělými kupci, vracejícími se ze schůze svého klubu v Clevelandu. Tancovalo se ve velké místnosti jednoho ledařského domu, jehož užívali ledaři v lednu a v únoru jako jídelny a nálevny. Zábavu pořádalo několik farmářských synků a z města přišel jednooký houslista Rat Gould ještě s jinými dvěma houslisty, aby opatřili muziku. Tanec byl přístupný všem, kdo zaplatili

u dveří padesát centů, a ženské neplatily nic. Rat Gould to ohlásil při jiných tanečních zábavách, pořádaných v Clydu, Bellevue, Castalii a na mlatech nových stodol. Tak se to dělávalo. Ohlašovalo se to několik týdnů napřed při všech tancovačkách, při nichž Rat účinkoval. „Za čtrnáct dní od příštího pátku pořádá se v Dewdropu taneční zábava!“ vykřikoval ostrým hlasem. „Bude udělena cena. Ta dáma, která bude nejlip oblečena, dostane nové kalikové šaty.“

Tři z bidwellských mladíků, kteří přišli k zábavě, byli železničními zřizenci, brzdiči na nákladních vlacích. Jako John Welliver byli i oni zaměstnáni u Nickel Platu a jmenovali se Sid Gould, Herman Sanford a Will Smith. S nimi se vypravili k muzice Harry Kingsley, Michael Tompkins a Cal Mosher, kteří byli známí v Bidwellu jako znamenití sportsmeni. Cal Mosher byl sklepníkem v baru Crescent Saloon poblíž Nickel-platského nádraží a Michael Tompkins a Harry Kingsley byli malíři pokojů.

Těch šest mladíků vypravilo se k muzice zcela neočekávaně. Sešli se toho večera hodně brzy v Crescent Saloon a byla pitka. Týden před tím konal se zápas baseballového

mužstva clydeského a bidwellského, a o tom se teď hovořilo, a poněvadž bidwellští byli poraženi, všech šest se při térozprávce velmi rozčililo. „Jeďte do Clydu!“ zvolal Cal Mosher. A šli hned do veřejných stájí a najali si kočár a vyjeli, vzavše s sebou mnoho lahví whiskey. Umiňovali si, že si udělají noc, jak se patří! Když jeli kolem vesnice Turner's Pike mezi Bidwellem a Clydem, zastavili se před farmami. „Táhněte už spat, vy hnojaři! Podojte své krávy a táhněte spat!“ řvali na lidi. Michael Tompkins, zvaný Michl, byl šaškem celé společnosti a přemýšlel, co by provedl, aby mu ostatní tleskali. Přistoupil ke dveřím jednoho státku a zatloukl. Ženě, která mu přišla otevřít, řekl, že na silnici stojí její přítelkyně a že by s ní ráda mluvila. Farmářka, hřmotná červenolící žena, vyšla směle ven a zůstala stát na silnici vedle kočáru. Michl se připlížil za ni, objal ji okolo krku a prudce ji přitáhnul k sobě, políbil ji na obě tváře. Žena zaječela, ale on už skočil do kočáru a řehtal se se svými kamarády. „Řekni svému muži, že tě tu čekal milenec!“ křičel za ní, ale ona utíkala domů. Cal Mosher ho poplácal po zádech. „Jsi chlapík, Michl,“ povídal mu pln obdivu a plácal si na kolena. „Bude mít deset let o čem po-

vidat, ani za deset let nenapovídá dost o tom, jak jí dal Michl hubičku!"

V Clydu vešli bidwellští do restaurace Charleye Shutera a dostali se tam do hádky. Sid Gould byl střelcem bidwellského mužstva a při posledním zápase v Clydu udeřil ho do hlavy prudce vržený míč, takže musil přestat hrát. Člověk, který šel na jeho místo, byl neobratný, zápas byl prohrán a teď v té hospodě si Sid vzpomněl na své poranění a začal o tom nahlas mluvit a obracel se vyzývavě k jiné skupině mladíků na druhém konci místnosti. Sklepník Charleye Shutera dostal strach. „Vy, slyšíte, nic mi tu nezačínajte! Nezačínajte mi tu hádek!“ bručel.

Sid se otočil k svým přátelům. „Ten lump mě schválně praštil!“ zvolal. „Měl jsem už celé to mužstvo, o kterém si tu tolik myslí, v hrsti, za pět her se nedostali ani k ráně, a co myslíte, že teď učinili? Navedli svého střelce, aby mne praštil do hlavy — a bylo to!“

Jeden ze zdejších mladíků, kteří přišli prozevlovat večer do té hospody, byl náhodou hráčem clydeského mužstva, a když se Sid tak rozpovídal, vykradl se potichu ven. Běžel honem a lítal z poschodí do poschodí, z místnosti do místnosti, a šeptem rozesílal posly na

všecky strany. Byl to štíhlý modrooký mladík, mírného hlasu, ale v té chvíli byl velmi rozčilen. Shromáždilo se okolo něho asi tucet jiných mladíků a celý zástup vrazil do Shute-rovy restaurace; když však tam přišli, bidwellští už byli před hospodou a odvažovali koně, chystající se odejet.

„Hej, vy!“ zahučel modrooký hráč, „napřed trousíte lži a potom byste rádi upláchlí! Jen ještě chvílku počkejte a ochutnejte naši mediciny!“

Rvačka v Clydu byla krátká, ale krutá, a když trvala tři minuty a Sid Gould měl už ven dva zuby a dva z jeho kamarádů měli rozbité hlavy, podařilo se jim proklesnout si cestu do kočáru a pobídnouti koně. Modrooký hráč, bledý vztekem a zklamáním, vyskočil na stupátko a křičel: „Jen pojďte, vy baby!“ Bryčka skákala přes kamení a několik clydeských mladíků rozběhlo se za ní. Sid Gould se rozpráhl a dal clydeskému hráči takovou donosu, že sletěl pod vůz a kola mu přejela nohy. Sid se pak vyklonil z bryčky a šile radostí vyzval je na zápas. „Jen k nám přijďte jednou do Bidwellu, všechny vás pomlátím! Jen kdybych vás tak někdy dostal jednoho nebo dva!“ hlučel na ně.

Severně od Clydu Cal Mosher, který řídil

koně, zastavil, a všichni se radili, mají-li jet dále do Fremontu za novými a snad svůdnějšími dobrodružstvími, nebo mají-li jet nazpátek do Bidwellu a léčit své vyražené zuby, rozbité pysky a modřiny pod očima. Sid Gould, nejpostiženější člen výpravy, to rozhodl: „Tamhle v Dewdropu se dnes tancuje. Pojďme tam a zbouříme sedláky! To je právě noc pro mě!“ řekl, a koně byli obrázeni k severu. Will Smith a Harry Kingsley na zadním sedadle podřimovali, Herman Sanford a Michael Tompkins se pokoušeli zpívat a Cal Mosher mluvil se Sidem. „Dáme si ještě jeden zápas s tou chamradí z Clydu,“ povídal mu. „Poslouchej, jak to uděláme! Ty budeš střelcem. Nuže, odražíš osmkrát po sobě každého, kdo se ti postaví. Aspoň budou vidět, jací jsou moulové. A když přijde devátá hra, prostě je natřeš. Než bude hra u konce, položíš tři nebo čtyři a zatím budou naši kluci připraveni.“

Když přijeli do Dewdropu, bylo už skoro jedenáct hodin a tanec byl v plném proudu. Okna a dveře dřevěné noclehárny byly otevřeny, podlaha byla pečlivě zametena a nad okny a nade dveřmi visely zelené halouzky. Noc byla krásná, měsíc svítil, a na bílém pobřeží dvacet stop odtud ozýval se tichý šumot

vln v zátoce. Na jednom konci tančírny seděl na malém vyvýšeném podiu Rat Gould se svým bratrem Willem, malým šedovlasým mužičkem, který hrál na basu, větší než on sám. Dva jiní mužové, houslisté jako Rat Gould, doplňovali orchestr. Takřka všechny tance byly řadové a Rat vyvolával, překřičuje svým pronikavým hlasem šoupání nohou a neustávající bzukot rozhovoru. „Se svou panenkou dokola skoč, nakloň hlavu a hodně se toč, dupni patou a nech ji jít, krásná je noc a měsíce svít!“ vyzpěvoval Rat.

V jednom rohu veliké místnosti seděla Mária Edgleyova se svým společníkem, kupcem z Muncie v Indianě. Byl to hřmotný a tělnatý pětáctýřicetiletý muž, kterému umřela minulého roku žena a dnes byl ponejprv od té doby s jinou ženou a to pomyšlení ho rozčilovalo. Na temeni hlavy měl kulatou lysinu a po tváři mu ustavičně přebíhaly rudé záchvěvy a vybíhaly mu do vlasů a do té lysiny jako vlnky vybíhají na břeh. Mária si oblékla bílé šaty, které byly koupeny, když graduovala z bidwellské střední školy, a od Lillian si vypůjčila — bez jejího vědomí — veliký bílý klobouk, ozdobený dlouhým pštosím perem, kterému se říkalo vrbové.

Nikdy dosud nebyla Mária u muziky a její společník netancoval od svého dětství, na domluvu Madlenky Welliverové však se pokusili účastnit se řadového tance. „Je to snadné“, ujišťovala Madlenka. „Nemusíte dělat nic, jenom dávat pozor, co dělají druzí.“

Pokus však selhal a celá tančírna se smála tlustému kupci z Muncie, jak se koulel a poskakoval. Běhal nepravým směrem, bral cizí tanečnice a točil jimi a někdy se i zapletl do cizího kola. Zmocnily se ho šílené rozpaky, hnál se pro Mária, jako by se utíkal schovávat před náhlou bouří, vzal ji za ruku a chtěl s ní odejít, ale Rat Gould na něho zavolal: „Počkejte, vy tlustý,“ a kupec, nevěda si rady, začal se s Máriou točit. Smála se a bránila se, ale než mu mohla vyložit, že nechce tančovat, ujely mu nohy a kupec si sedl pěkně na zem a Mária stáhl na své veliké kulaté břicho.

Ten večer byl pro Mária strašný a čas při tanci byl ucpaný jako dlouho neužívaná rezavá stará ručnice. Zdálo se jí, že každá minuta, která jí, je těžce naložena možnostmi všeho zla. Když jely z Bidwellu v kočáře, Mária celou cestu mlčela, jsouc plna nejasného strachu, a Madlenka Welliverová mlčela

také. Přála si skoro, aby tam Márinky nebylo. Cítila, že kdyby byla tu noc s Groverem Hunttem o samotář, byla by mu měla leccos říci, ale teď měla ustavičně na mysli Márinku, jak je sama v lese s Jeromem Hadleyem, jak zápasí ve tmě na poli o život — a jak najednou drží ruku cizího prince. Ruka Grovera Huntta se zmocnila její ruky a on také zmlkl v rozpacích. Když přijeli do Dewdropu a odtančili dva řadové tance, přišla Madlenka k Márince. „Pan Hunt a já se půjdeme trochu projít,“ pravila. „Nebudeme tam dlouho.“ Márinka viděla oknem, jak se jejich postavy vzdalují v měsíčním světle.

Člověk, který zavedl Márinku k tanci, jmenoval se Wilder, a byl by se také tuze rád s Márinkou prošel v měsíčním světle, neosměloval se však požádat ji o tak velikou přízeň. Zapálil si doutník a držel jej z okna, občas bafaje a vyfukuje kouř do vzduchu. Vypravoval při tom Márince o schůzce jejich klubu v Clevelandě, o tom, jak si delegáti vyjeli v automobilech a jak jim na počest vystrojili clevelandští kupci hostinu. „Byla to jedna z největších událostí města,“ pravil. Přišel i starosta a byl tam také takový jeden tlustý člověk. Byl takový tlustý a uměl vypravovat takové žertovné věci,

že se div nepotrhali smíchy. Byl magistrem bi-bendi a celý večer vypravoval takové vtipné věci. On sám, kupec z Muncie, nemohl ani smíchem jíst. Smál se, až ho bolelo v bocích. Kupec Wilder pokusil se reprodukovat jednu z těch historek, jež vypravoval ten vtipný muž v Clevelandě. „Byli dva farmáři,“ začal, „a ti jednou přišli do města Filadelfie do církevního shromáždění, a v témže městě a touž dobu konala se také schůze pivovarníků a oba farmáři se dostali na nepravé místo.“

Márinčin společník se pojednou zarazil a náhle se začervenál, vyklonil se z okna a začal prudce tahat svůj doutník. „Nemohu si vzpomenout, jak to bylo dál,“ prohlásil konečně. Napadlo ho totiž, že historie, kterou začal vypravovat, je taková, že ji nelze vypravovat děvčeti. „Málem bych se byl dostal do bryndy! Mohlo být po všem!“ pomyslí si.

Márinka odvrátila oči od svého společníka a zahleděla se na tančící muže a ženy. V jejích očích číhal strach. „Zná-li pak mě tu někdo, ví-li pak tu kdo o mně a o Jeromovi Haddley,“ pomyslí si. Strach hlodal Márinčinu duši jako hladová myš. Dvě červenolící venkovská děvčata seděla vedle ní na lavici a najednou dala hlavy dohromady a cosi si

šeptala. „Oh, nevěř tomu!“ zavřískla jedna a obě se daly do hlučného řehotu. Márinka se otočila, aby se na ně podívala, a cosi ji bodlo u srdce. Uviděla jakéhosi mladého čeledína s lesklou červenou tváří a s bílým šátkem okolo krku, který kývl na jiného mladíka a oba vyšli ven do měsíčního světla. Také si cosi šeptali a smáli se. Jeden se ohlédl a podíval se na Márinčinu bledou tvář a potom si zapálili doutníky a šli pryč. Márinka už nemohla poslouchat kupce Wildera a jeho historky ze schůze v Clevelandu. „Znají mě, jistě mě znají! Jistě o tom slyšeli! Stane se se mnou této noci cosi strašného,“ pomyslila si.

Márinka si vždycky přála navštívit někdy takové místo, na jakém byla teď, kde by se sešlo hodně cizích lidí, mezi nimiž by se mohla volně pohybovat. Nežli se přihodila ta věc s Jeromem Hadleyem a nežli se Márinka vzdala myšlenky na učitelství, přemýšlela často, jaké to bude, až se stane učitelkou. Měla pečlivě vymyšlený celý plán. Dostane místo někde daleko od Bidwellu a od Edgleyových a tam si bude žít sama pro sebe a zcela svým způsobem. Tam jí nebudou činit příkoří pro její rodinu a bude sama svou paní. Nuže, to bude vhodná příležitost! Její přirozená čipernost

se bude moci konečně uplatnit a bude tam chodit do tanečních zábav a do společenských večírků. Až bude učitelkou, bude jaksi zodpovědna za budoucnost dětí tamějších občanů, a oni ji budou jistě zvát k sobě, a ona si nic tak nepřála, jako aby mohla být mezi lidmi, kteří nikdy nebyli v Bidwellu a nic neslyšeli o Edgleyových.

Pak jim teprve ukáže, co umí! Půjde třeba do nějaké taneční zábavy nebo do domu, kde se shromáždilo mnoho lidí, aby se pobavili. Mária bude chodit sem a tam, každému řekne slovíčko, zasměje se, a všechny uvede v úžas. Jaké roztomilé věci jim bude říkat! Slova se jí promění v rukou v malé ostré meče a ona si s nimi bude hrát. Kolikrát si představovala samu sebe, jak je středem celé společnosti! Nebude to její vinou, že se k ní budou obracet oči všech, a přes to, že bude v každé společnosti na sebe upoutávat pozornost, zůstane vždycky skromnou. A nikdy nebude mluvit tak, aby někoho zarmoutila. Nikdy! Není toho potřebí! Bude ke všem laskavá. Sejde se na příklad několik lidí a budou spolu hovořit, a tu ona k nim přistoupí a chvíli bude poslouchat, aby pochopila, o čem jde, a pak teprve řekne své slovo. A lidé budou za-

snout. Neboť bude mít o všem svůj vlastní překvapující a zajímavý názor. Její duch je neobyčejně pružný. Umí přijít věcem na kloub.

A co jí obraznost všechna hrála takovými myšlenkami, jak se bude skvěti uprostřed společnosti, obrátila se Márinka k svému společníku, který byl všecek popletený její zdánlivou lhostejností a statečně se namáhal rozpomenouti se na vtipné historky, které vypravoval onen clevelandský muž při obědě dávaném na počest kupeckého klubu. Mnohé z těch historek nedaly se opakovat před dámou, neboť to byl, jak se říká, jelení oběd, ale některé ano. Vzpomněl si konečně na jednu z těch, které bylo možno vypravovat všude, (byly to tak zvané „salonní anekdoty“) — a hned se do ní pustil. Márince ho bylo líto. Zapomněl pointu a nemohl si vzpomenout, ani jak historie začala ani jak skončila. „Byl tedy,“ začal, „jeden muž a jedna žena a jeli spolu vlakem. Byl to vlak, který jede z B. do O. Nebo ne, ten člověk zdá se mi povídal, že to byl vlak na Lake Shore a Michigan Southern. Nebo snad to bylo na trati pennsylvanské. Zapomněl jsem už, co řekla ta žena tomu muži. Bylo to cosi o psu, kterého chtěla jakási druhá žena schovat v košíku. Víte, není dovole-

no vozit v osobních vozech psy. Potom se stalo cosi hrozně směšného. Myslil jsem, že prasknu smíchy, když to ten člověk vypravoval.“

„Kdybych já ten příběh měla vypravovat, jak jinak by to dopadlo!“ pomyslila si Márinka. Představovala si hned, jak by ona vypravovala ten příběh o jednom muži a o ženě a o psu. Jak by jej vyzdobila, jak by jím rozsela drobné jednotlivosti! Ten tlustý člověk v Clevelandu byl možná vtipný, kdyby však ji bylo svěřeno to vypravování, byla by ho jistě zaharbila! Začala už v duchu přetvořovat jeho historii, ale pak se v ní opět probudil strach, který v ní číhal celý večer, a ona zapomněla na vlak, na muže, na ženu i na psa. Začala znova pátrat v lidských tvářích okolo sebe a zachvěla se po každé, když někdo nový vešel do tančírny. „Kdyby sem tak přišel Jerome Hadley“, pomyslila si a div tím pomyšlením neomdlela. A přece se snadno může stát, že přijde! Vždyť je mlád a svobodný a jistě chodí tancovat a do divadla, mohl by sem přijít každou chvíli a zamířit rovnou k ní. Hned tenkrát na těch jahodách byl tak smělý a teď by jistě šel rovnou k ní a vzal ji za ruku. „Chci tě!“ mohl by říci. „Pojď se mnou ven!“

Márinka přemýšlela, co by dělala, kdyby se to stalo.

Bránila by se a zdráhala by se jít, obracejíc tak na sebe pozornost celého sálu, nebo by klidně šla a bránila by se teprve venku a sama v noční tmě? Čím víc na to myslila, tím víc se zamoťávala. Jerome Hadley s ní sice učinil cosi strašného, pokusil se zabít cosi v jejím nitru, ale což se mu konec konců sama neoddala? Ležela s mužem, plna strachu sice a celá se třesouc, ale stalo se to a nelze toho napravit. V jistém tajemném smyslu náleží už Jeromu Hadleyovi a co by učinila, kdyby k ní přišel a požádal ji, aby se mu znova oddala! Mohla by mu to odepřít? Nestala se snad, ačkoli proti své vůli, majetkem toho muže?

V Márinčině hlavě to vířilo a ona se dívala uděšeně kolem sebe. Ve své světničce a v úkrytu vrb u potoka vystavěla si fantastickou věž, v níž mohla žít a z jejíchž oken se mohla dívat dolů na život, snažíc se ho pochopit a lidi pochopit, nyní však se jí věž začala hroutit. Čisi ruce ji strhávaly, silné, odhodlané ruce. Cítila je už tenkrát, když jela z Bidwellu s Madlenkou a s těmi dvěma kupci. Dívala se už tenkrát, a teď ještě více, proč svolila, že pojede k té muzice. Svolila k tomu je-

nom proto, že nechtěla zarmoutit Madlenku Welliverovou, jedinou dívku, která ji byla trochu blízká, ale nyní tu sedí v tančírně sama a Madlenka odešla ven do tmy. Odešla s mužem a přece se před tím smluvily, že se to nestane — k vůli princí, jejímu milenci. Bylo smluveno, že k vůli tomu princí nenechá Madlenka Márinku samotnu s jiným mužem, a teď ji přece nechala a šla ven se svým kupcem a ji nechala na lavici vedle jiného kupce.

Čísi ruce rvaly její fantastickou věž, věž, kterou si zbudovala tak zvolna a s takovou námahou, v níž našla svého prince a v níž jí bylo možno žít a býti šťastnou přes ošklivost skutečnosti. Prach vystupuje z jejích zdí. Armáda mužů a žen na ni útočí, Jeromů Hadleyů obojího pohlaví. Bude se teď plnit a vraždit a jak jim odolá, když je tak sama a ode všech opuštěna? Princ odešel. Je nyní daleko, daleko odtud a veřelci už pokřikují nad hradbami. Za chvíli ji svrhnu dolů. Krásné záclony v oknech, bohatá hedvábná roucha, drahé kamení z cizích zemí, všechny poklady věže budou rozmetány.

Márinka se octla v takovém stavu duše, že by byla málem vykřikla úzkostí. A zatím se okolo ní tančilo, ostrý hlas Rať Gouldea vykři-

koval, housle skřípaly a těžké nohy dupaly po hrubých prknech. Vedle Márinky seděl kupec Wilder a pořád ještě vykládal o schůzce v Clevelandě, ale Márince bylo, jako by tím, že šla k té muzice, namířila proti sobě nůž, který se jíco nevidět zabodne do prsou. Vstala a chtěla jít ven, ven do noci, pryč lidem s očí — ale v tom se zarazila, dívajíc se zmateně okolo sebe. Pak těžce usedla. Kupec Wilder také vstal a celý zbledl. „Už mám po tom!“ pomyslí si. Lámal si hlavu, čím asi Márinku urazil. „Snad nechtěla, abych kouřil,“ pomyslí si a vyhodil zbytek doutníku oknem. Připomněl si v té chvíli mnohý okamžik ze svého manželství. Bylo mu, jakoby se mu žena vrátila a jako by cítil, že ji něčím urazil, ale nevěděl čím.

V tom okamžiku vstoupilo do tančírny šest bidwellských mladíků. Venku se ještě zastavili, aby dopili z lahví, které si sebou přinesli v kapsách, a když takto ukojili jednu žízeň, probudila se v nich druhá; zachtělo se jim žen.

Sid Gould s Calem Mosherem vstoupil první. Tvář mu cestou ošklivě opuchla a chůzi měl nejistou.

Šel rovnou k Márince, která se otočila ke zdi a chtěla se schovat. Byla jako králik, kterého štvou psi. Otočila se na lavici a skoro už

klečela, schovávajíc tvář, a v tom bílý klobouk Lilliany Edgleyové narazil skývou na zeď a spadl na podlahu. Márinka se obrátila třesouc se rozrušením a zdvihla jej. Její tvář byla bílá jako vápno.

Sid Gould byl u Edgleyů dobře znám. Jednou v létě večer, rok před smrtí Márinčiny matky, dostal se s Edgleyovými do hádky. Byl trochu opilý a dostal chuť na ženskou a poněvadž šla právě kolem Kateřina Edgleyová s jakýmsi cestujícím, začal na ni pokřikovat. Strhla se rvačka a ten cestující nadělal Sidovi modřin pod očima. Později si ho zavolali na obecní úřad a uložili mu pokutu, čímž se dostalo Edgleyovým velikého zadosťuchání a u stolu se o tom dlouho mluvívalo. Starý John Edgley i jeho synové přísahali, že jich tomu fotbalovému hráči ještě namelou. „Jenom kdybych ho tak někde chytil, nebudu se ohlížet na nic a rovnou mu rozmlátím palici!“ slibovali mu.

Když oči Sida Goulda utkvěly na Márince Edgleyové, hned si vzpomněl, jak mu ten cestující namlátil a že potom musil zaplatit pokutu 10 dolarů pro výtržnosti na ulici. „Hola, kluci,“ obrátil se k svým společníkům, kteří se za ním drali do tanečírny, „je tu jedno Edgleyovo kuře, a daleko odlezlo od kukaně!“

„Tamhle je, hleďte, sedí tamhle u zdi!“ Sid se zachechtal a sehnuv se plácal si na kolena. Na jeho pokřivené a opuchlé tváři vypadal ten smích groteskně a strašně. Kamarádi se shlukli okolo Sida. „Tamhle je,“ pravil a znovu na ni ukazoval ukazováčkem, který se mu třásl. „Je to nejmladší house z Edgleyova stáda. právě to šlo na ulici — tolik to chválívali, když to chodilo do školy! Jerome Hadley povídal, že je správná, a já povídám, že je má! Já jsem ji první uviděl!“

V tančírně nastalo ticho a množství očí se upřelo na chechtajícího se muže u dveří a na schoulenou a třesoucí se dívku u zdi. Márinka se chtěla vzpřímit a vzdorovat všemu, ale kolena se jí třásla tak, že si honem zase musila sednout na lavici. Grover Wilder, nyní už docela bez hlavy, dotkl se prstem její ruky, chtěje ji požádat, aby mu vysvětlila své chování, ona však v odpověď zase vyskočila. Podobala se malé automatické hračce, která vykonává pohyby, když stisknete skryté péro. „Co je vám? Co je vám?“ ptal se pomateně kupec Wilder.

Sid Gould kráčel k Márince a vzal ji za ruku a ona šla tiše, když ji vedl ke dveřím, a pokorně kráčela vedle něho. Byl užaslý, ne-

boť čekal, že se bude bránit. „Hm,“ pomyslí si, „tenkrát pro tu Kateřinu jsem se dostal do bryndy, ale tato je jinačí. Ví, jak se má chovat. Užij si tím kúzletem pěkné chvílky.“ Vzpomněl si na svůj konflikt s policií a na deset dolarů, které musil zaplatit, když se ponejprv pokusil ochutnat milostných půvabů jedné z Edgleyových ženských. „Teď dostanu všechno i s úroky a téhle nedám ani centu,“ myslil si. Obrátil se ke kamarádům, kteří mu pořád byli v patách. „Táhněte!“ zakřičel na ně. „Máte tu dost jiných ženských! Tato je má, já jsem ji první uviděl! Najděte si každý svou!“

Sid s Márinkou vyšli ven a byli už skoro na pobřeží, nežli se Márince vrátila zase síla do do těla i do mysli. Šla vedle Sida po bílém písku a moře už bylo nedaleko. „Neboj se, kúzlátko, neublížím ti!“ pravil Sid. Márinka se nervosně zasmála a on pustil její ruku.

Potom od něho s radostným výkřikem odskočila a sehnuvši se rychle, zdvihla kus dřeva, který tam voda vyplavila, kyj zasvištěl vzduchem a dopadl Sidovi na hlavu a Sid sklesl na kolena. „Ty, ty,“ zakoktal a pak vykřikl: „Hej, kluci!“ a dva z jeho kamarádů, kteří stáli ve dveřích tančírny, rozběhli se k nim. Mávajíc svým kyjem nad hlavou, běžela Márin-

ka okolo nich a jsouc šilená hrůzou, udeřila Sida znova. To, co se s ní teď dělo, spojilo se jí podivně v myslí s událostí s Jeromem Hadleyem tenkrát v tom lese. Bylo to pro ni totéž. Sid Gould a Jerome Hadley byli jí jeden a týž muž, šli za stejnou věcí, byli jednou osobou. Zdálí se jí čímsi neobyčejným a hrozným, s čím nezbytno zápasit. Byli jí ztělesněním čehosi, co už jednou nad ní zvítězilo a oloupilo ji o to nejlepší. Tenkrát se tomu sama oddala, sama otevřela brány do své fantastické věže, kterou byla sama, v ní bylo uzavřeno její nejhlubší tajemství a největší cena jejího života. Tenkrát se s ní stalo cosi strašně surového, čeho nikdy nepochopila, a nesmí se to už stát po druhé! Tenkrát byla hloupé děcko a ničemu nerozuměla, ale teď už ví! Má v sobě cosi, čeho se nesmějí dotknout nečisté ruce! Zmocnil se jí veliký strach před lidmi. Je tu Madlenka Welliverová, kterou si chtěla udělat přítelkyní, je tu Lilliana, která se jednou pokusila býti Márince sestrou a chtěla jí pomoci protloukat se životem, Madlenka je však ještě dítě, neví o ničem, a Lillian je hrubá, ničemu nerozumí.

Všecky muže stavěla Márinka v duchu do jedné řady s Jeromem Hadleyem. Všichni chtějí po ženách totéž, Jerome Hadley to ten-

krát po ní chtěl a teď to chce po ní Sid Gould. Jsou všichni jako Edgleyové — jako Lillian a jako Kateřina a jako oba bratři — všichni jdou zvířecky a surově jenom za tou věcí. Jejich cesta však není cestou Márinčinou — a Márinka se rozhodla, že už nechce s takovými lidmi nic mít. „Nevrátím se už do Bidwellu,“ říkala si znova a znova, jak běžela v soumraku podél pobřeží.

Kamarádi Sida Goulda, kteří vyběhli z tančírny, nemohli pochopit, že by byl sražen slabým děvčetem, které si odvedl do tmy, a když ho slyšeli, jak klne a sténá, a viděli, jak se potácí, omráčen druhou ranou, kterou mu Márinka zasadila, domnívali se — bylo to asi také lihovinami, které už vypili — že nějaký mužský přišel Márince na pomoc. Když běželi dál a viděli Márinku, jak mává divoce nad hlavou svým kyjem, nevšimli si jí mnoho, a pustili se hned za jejím pomocníkem. Dva z nich běželi za Márinkou podél pobřeží a ostatní se vrátili do tančírny. Hlouček farmářských synků se nakupil u dveří a Cal Mosher se rozmáchl a praštil jednoho pěstí. „S cesty!“ zařval. „Vyházíme celou tančírnu!“

Márinka běžela podél pobřeží jako postrašený králík a chvilkami se zastavovala a na-

slouchala. Z tančírny se ozývalo řvaní, a kletby a výkřiky rozléhaly se v nočním tichu. Dva mužové jí byli v patách, ustavičně klopýtající. Vypitá kořalka začala účinkovat a jeden se už svalil. Mária bžela dále a přibžhla na místo, kde ležely veliké pařezy a štípy, vyvržené na břeh zimními bouřemi, a takřka u samé vody stála Madlenka Welliverová s kupcem Huntem, který jí držel kolem pasu. Uděšená dívka bžela tak těsně kolem nich, že málem zavadila o Madlenčiny šaty, ale oni nic nevěděli a Mária měla ku podivu i před nimi strach jako před všemi lidmi. „Vždycky se to s nimi skončí nějak ošklivě a strašně,“ pomyslela si jako šilená.

Mária bžela takřka dvě míle po tom pobřeží, bžela mezi pařezy, jejichž kořeny trčely do vzduchu jako něčí ruce, pozdvižené v úpění k nebi. Snad tyto suché a zvadlé paže starých stromů, trčící vzhůru, udržovaly ji ve fysické hrůze, neboť opili druhové Sida Goulda nepronásledovali jí asi tak daleko. Utíkala, svírajíc v ruce klobouk Lilliany Edgleyovy, který si vypůjčila bez jejího dovolení, a který se jí patrně zdál velmi krásným. Cosi vědomého a něžného jí nutilo, aby lnula zoufale k tomu klobouku, a ona jej držela v levé ruce, dávajíc

pozor, aby se mu nic nestalo, a opatrovala jej pečlivě, i když zápasila se Sidem Gouldem.

A dále utíkala, ustavičně svírajíc bílý klobouk, a strach, který ji teď zchvátil, nebyl už jenom fysický. Nový strach, který se teď na ni svalil, nebyl už jenom strachem z groteskních podob kořenů, jež jako by se teď daly kolem ní do šíleného tance, bylo to už cosi více nežli strach před Sidem Gouldem, Calem Mosherem a Jeromem Hadleyem — byl to už strach ze samého života, ze všeho, čeho nikdy v životě nepoznala i co jí bylo dopřáno poznati — ten strach ležel teď na ní s velikou tíhou.

Malá Mária Edgleyova nechtěla už dále žít. „Smrt jest vlídnou a útěšnou věcí těm, kdož jsou už s životem hotovi,“ jako by byl říkal starý farmářský kuň chlapci, který o několik dní později utekl v hrůze od mrtvého těla ubohé Márinky Edgleyovy a opřel se o jeho jesle.

Když Mária v tu hroznou noc tak šíleně prchala pořád dál a dál, přiběhla na místo, kde se vlévá do zátoky potok. Při ústí toho potoka jsou znamenitá místa pro rybolov. Voda se v tom místě rozlévá tak široko, že ten malý potok vypadá z dálky jako mohutná řeka, ale jde-li podél pobřeží — nebo běžíme-li třeba podél pobřeží v měsíčním světle — od západ-

ní strany, zdá se nám, že můžeme docela dobře přejít na východní břeh mělkou vodou, která sahá sotva po kotníky.

Člověk tak běží a potom se chce přebrodit mělkou vodou, a východní břeh s bílým pískem zdá se mu vzdálen sotva několik kroků — ale v tom znenadání sjede do úzkého hlubokého proudu, který se žene pod východním břehem a odvádí většinu vody celého potoka.

A tak i Mária Edgleyová se tam pohroužila, stále svírajíc v ruce Lillianin bílý klobouk, jehož bílé pštrosí pero se houpalo v prudkém toku, a byla odplavena do zátoky. Její tělo zahnal příliv k břehu a tam se zachytilo pod kořeny stromů a zůstalo tam pod vodou, až je náhodou našel ten farmář se svým námořníkem a položili je něžně na prkna vedle kůlny.

Malá tvrdá pěst stále ještě svírala klobouk, bílý groteskní klobouk, který si Lilli Edgleyová dávala na hlavu, když chtěla být hodně nastrojena — když snad chtěla být krásná.

Mária možná také myslila, že ten klobouk je krásný. Byla to snad vskutku nejkrásnější věc, kterou kdy poznala ve skutečnosti svého života.

O tom však těžko mluvit, vím jenom, že byli ten klobouk kdy krásný, neměl už své krá-

sy tenkrát, když o několik dní později ležel u nohou chlapcových, který už z něho viděl jenom ubohé trosky, jež svírala ruka utopené ženy.

VEJCE

Příroda jistě chtěla mít z mého otce veselého a laskavého člověka. Do svého čtyřiatřicátého roku pracoval jako nádeník u muže jménem Thomas Butterworth, jehož usedlost ležela poblíž města Bidwellu v Ohiu. Otec měl tenkrát vlastního koně a každou sobotu na něm jel do města a ztrávil tam několik hodin v družném rozhovoru s ostatními nádeníky. V městě vypil několik sklenic piva, postávaje při tom ve výčepu Bena Heada, kde bývalo v sobotu večer nacpáno popíjejícími nádeníky. Zpívaly se písničky a flouklo se sklenicemi na pult. O desíti hodinách otec jel domů osamělou poľní cestou, opatřil svého koně na noc a sám šel spát, zcela spokojen svým osudem. Neměl tenkrát nejmenší ctižádosti dostati se ve světě výš.

Na jaře svého pětatřicátého roku si však otec vzal za ženu mou matku, tenkrát venkovskou učitelku, a příštího jara jsem přišel na svět já a vrtěl jsem sebou a vřeštěl jsem. Soběma lidmi se však stala změna. Posedla je ctižádost. Zmocnila se jich americká vášeň, udělali světskou kariéru.

Dost možná, že tím byla vinna moje matka. Jako učitelka čtla bezpochyby knihy a všelijaké časopisy. Čtla možná o tom, jak Garfield,

Lincoln a jiní Američané se povznegli z chudoby k slávě a velikosti, a když se mnou ležela v šestinedělí a měla mne vedle sebe, snila snad o tom, že budu jednou vládnout lidem i měslům. Ať už tomu bylo jakkoliv, přiměla mého otce, že se vzdal svého nádenického místa a pustil se do samostatného podniku. Byla to vysoká zamlklá žena s dlouhým nosem a s úzkostlivýma šedýma očima. Pro sebe si nežádala ničeho. Ale pro mě a pro mého otce byla nevyčísitelně ctižádostivou.

První pokus, do něhož se ti dva lidé dali, dopadl špatně. Najali si deset jiter chudé kamenité půdy u Griggsovy cesty, osm mil od Bidwellu, a zařídili si drůbežnictví. Na tom místě jsem vyrůstal v chlapce a tam se mi dostalo prvních dojmů. Od samého začátku to byly dojmy neveselé a jsem-li teď také já zasmušilým mužem, který vidí spíše temnou stránku života, připisuji to tomu, že jsem ztrávil dobu, která měla být mým šťastným a radostným dětstvím, na této drůbežnické farmě.

Člověk nezkušený v těch věcech nemá ani ponětí, kolik věcí a jak tragických se může přihodit takovému kuřeti. Vylíhne se z vejce, několik týdnů zůstane malounkým tvorečkem, obaleným v pápěří, jaké vídáte na velikonoč-

ních lístcích, pak najednou zeškaredí a je celé holé, sežere spoustu zrní a šrotu, koupeného z potu otcova čela, dostane různé nemoci, jež se jmenují tipec, cholera a všelijak jinak, stojí a dívá se pitomýma očima do slunce, pak zvrátí hlavu a pojde. Jenom několik slepic a sem tam nějaký kohout, stvořený k jakýmsi tajemným Božím cílům, vydrží a dorostou. Slepice snášejí vejce, z nichž se vylíhnou nová kuřata, a strašný kruh je takto uzavřen. Je to všecko neuvěřitelně spleťtí. Většina filosofů byla asi vychována na drůbežnických farmách. Člověk toho tolik čeká od takového kuřete a potom tak strašně vystřízliví. Malá kuřátka, která se právě vydávají na pouť života, vypadají tak půvabně a čile a ve skutečnosti jsou tak hrozně hloupá! Velmi se podobají lidem, kteří také velmi maťou člověkům první pohled na život. Nezabije-li je nemoc, počkají, až vaše naděje vystoupí hodně vysoko, a potom se připletou pod kola vozu a vrátí se k svému pěstiteli rozmáčkána a mrtva. V mladosti je trápí čmelky a celé jmění se vyháže za léčivé prášky. Viděl jsem později, že je napsána celá literatura o tom, jak lze zbohatnout pěstěním drůbeže. Je to napsáno pro božstva, která právě pojedla ze stromu vědění dobrého i zlého. Je to opti-

mistická literatura a hlásá, že mnoho mohou dokázat prostí příčinliví lidé, kteří mají několik slepic. Nedejte se tím však přivést na scesi! To nebylo napsáno pro vás! Jděte raději hledat zlato na zasněžené pahorky na Aljašce, spolehněte se raději na čestnost politikovu, věřte, chcete-li, že svět jest den ode dne lepší a že dobro na konec zvítězí nad zlem, jenom nečtěte literatury o slepicích a nevěřte jí! To nebylo napsáno pro vás!

Avšak uchyluji se od věci. Má povídka netýká se vlastně slepic. Budu-li ji dobře vypravovat, soustředí se kolem vejce. Deset let se otec i matka namáhali, aby se naše drůbežářská farma vyplácela, a potom se vzdali zápasu a pustili se do druhého. Přestěhovali se do města Bidwellu v Ohiu a otevřeli si restauraci. Po desítiletém trápení s kvočnami, které nechtěly sedět, a s drobounkými — a do jisté míry i roztomilými — kuličkami měkkého pápěří, které se potom měnily v polonahá dorůstající kuřata a potom končily svou proměnu v podobě mrtvých slepic, nechali jsme všeho, sbalili jsme svůj krámek a jeli jsme na voze po Griggsově cestě k Bidwellu, jako nuzná karavana naděje, hledající místa, z něhožby mohla vyrazit na svou vzestupnou pouť životem.

Vypadal asi smutně náš hlouček a nebyl myslím nepodobný hloučku uprchlíků utíkajících z bitvy. Matka a já jsme šli pěšky. Vůz, na kterém se vezly naše věci, vypůjčili jsme si pro ten den od našeho souseda p. Alberta Griggse. Po stranách z něho trčely nohy z laciných židlí a vzadu na hromadě peřin, stolů a krabic plných kuchyňského náčiní byla kukaň s živými kuřaty a docela navrchu dětský kočárek, v němž jsem se vozíval, když jsem byl maličký. Proč jsme si ten dětský kočárek pořád nechávali, podnes nechápu. Bylo pravděpodobno, že se narodí ještě více dětí, a kolečka byla polámaná. Lidé však, kteří mají málo majetku, drží se pevně aspoň toho, co mají. To jest jedna ze skutečností, které činí život tak skličujícím.

Otec seděl na voze. Byl to tehdy pětáctiletý člověk s lysou hlavou, trochu obtloustlý, a vlivem dlouhého spolužití s matkou a skuařaty se stal zamlklým a zaraženým. Celých těch deset let na naší drůbežnické farmě pracoval jako nádeníci na sousedních farmách, a peníze, které vydělal, vydaly se většinou za léky na slepičí nemoci, za „Wilmerovu bílou zázračnou medicinu proti slepičí choleře“, nebo za „Profesora Bidlowa prostředek pro sná-

šení vajec“, jejichž inserty našla matka v družnických časopisech. Otec měl na hlavě jenom dva chumáčky vlasů, zrovna nad ušima. Vzpomínám si, že jsem jako dítě sedával a díval se na něho, když usnul v zimě v neděli odpoledne na židli u kamen. Začal jsem už tenkrát číst knihy a měl jsem už své všelijaké myšlenky a ten lysý chodník, který vedl přes temeno jeho hlavy, zdál se mi jako nějaká široká cesta, taková cesta, jakou asi Caesar kázal postavit, aby pak po ní vytáhl z Říma se svými legiemi do neznámých krajín plných divů. Štětíčky vlasů, které rostly otci nad ušima, zdály se mi jako lesy. Upadl jsem do stavu, který byl polosnem a polobdřením, a snil jsem, že jsem docela malou bytostí, která jde po cestě do jakéhosi dalekého krásného kraje, kde není žádných slepičářských farem a kde se žije šťastně a bez vajec.

Mohla by se napsat kniha o našem útěku ze slepičí farmy do města. Matka a já jsme šli celých oněch osm mil pěšky — ona bezpochyby proto, aby něco nevypadlo z vozu, a já proto, abych viděl divy světa. Na sedadle vozu vedle otce byl jeho největší poklad. Hned vám o něm povím.

Na slepičářské farmě, kde se lihnou z vajec

sta a tisíce kuřat, stávají se někdy překvapující věci. Groteskno se rodí právě tak z vajec jako z lidí. Avšak taková věc se hned tak nepříhodi — snad jednou za tisícero líhnutí. Vylihne se tedy kuře, které má čtyři nohy, dva páry křídel, dvě hlavy a kdoví co ještě. Ale takové stvoření nevydrží. Vrací se brzy zpět do dlaně svého tvůrce, která se na okamžik zachvěla. Skutečnost, že ta malá ubohá stvoření nemohla zůstatí naživu, byla mému otci jednou z největších tragedií tohoto světa. Měl takovou myšlenku, že kdyby se mu podařilo vypiplati pětinohou slepici nebo dvouhlavého kohouta, že by s tím udělal štěstí. Snil o tom, že by potom chodil s tím podivuhodným stvořením po trzích, ukazoval by je farníářským dělníkům a tím že by zbohatl.

A tak si aspoň schovával všechny ty nestvůry, které se nám na slepičí farmě vylíhly. Nakládal je do lihu a měl je uloženy ve skleněných lahvích, každou zvlášť. Všecky lahve pečlivě uložil do bedny, a cestou do města vezla se bedna na sedadle vedle něho. Jednou rukou držel opratě a druhou rukou bednu. Když jsme přijeli na místo, bedna se ihned složila a lahve se z ní vyndaly. Po celý ten čas, co jsme měli tu restauraci v městě Bidwellu

v Ohiu, stály ty slepičí zrůdy ve svých skleněných lahvích vpříhrádkách za pultem. Matka se proti tomu někdy stavěla, ale otec byl jako skála, šlo-li o jeho poklad. Tvrdil, že ty slepičí pitvory mají svou cenu. Lidé prý se rádi dívají na podivuhodné věci.

Řekl jsem, že jsme se jali provozovat hostinskou živnost v městě Bidwellu v Ohiu? Nuže, přeháněl jsem poněkud. Město samo leželo u paty nízkého pahorku a na břehu malé řeky. Dráha neprobíhala městem a nádraží bylo na míli k severu na místě řečeném Pickleville. U nádraží byly kdysi továrny na jablkové víno a na nakládané okurky, ale přestaly pracovat právě v době, než jsme se přistěhovali. Ráno a večer jezdily omnibusy po silnici, zvané Turnerova špice, od hotelu na hlavní třídě bidwellské až k nádraží. Že jsme si otevřeli restauraci na tak odlehlém místě, to byl matčin nápad. Mluvila o tom už rok napřed a potom jednoho dne šla a najala si prázdné skladiště naproti nádraží. Bylo to její přesvědčení, že restaurace se bude na tom místě vyplácet. Dělníci prý budou vždycky čekat na nádraží na vlaky vyjíždějící z města a městští lidé prý zase budou docházet k vlakům přijíždějícím do města. A do restaurace prý si zajdou na pa-

šliku a na šálek kávy. Nyní, když už jsem starší, vím, že měla k tomu jinou pohnutku. Měla ctižádostivé plány se mnou. Přála si, abych se dostal ve světě výše, abych mohl chodit do městské školy a abych se stal člověkem po způsobu městském.

V Picklevillu pracovali otec i matka velmi usilovně jako vždycky. Nejprve bylo nutno upravit naše stavení tak, aby se hodilo za restauraci. To trvalo měsíc. Otec udělal polici, na níž nastavěl plechových konserv. Namaloval také štít a napsal na něj velikými červenými literami své jméno. Pod jeho jménem byla ostrá výzva: „*Zde jezte!*“ výzva, již bylo dbáno tak málo. Koupila se výkladní skříň a naplnila se doutníky a tabákem. Matka odrhla ve světnici podlahu a zdi. Chodil jsem do města do školy a byl jsem rád, že jsem pryč z farmy a z blízkosti melancholických, smutných kuřat. Veselelo mi však přece jenom nebylo. Vracíval jsem se večer ze školy po Turnerově špici a vzpomínal jsem na děti, které jsem viděl si hrát na dvoře městské školy. Stádo děvčátek tam poskakovalo a zpívalo si. Zkusil jsem to také. Skákal jsem slavnostně po umrzlé silnici na jedné noze. „Hopity hop, tam je holič Bob!“ zpíval jsem vriskavě. Pak jsem se zastavil a o-

hlížel se pátravě okolo sebe. Báł jsem se, aby mě někdo neuviděl v mé veselé náladě. Zdálo se mi asi, že dělám něco, co by neměl dělat ten, kdo byl jako já vychován na drůbežářské farmě, kde smrt byla denním hostem.

Matka rozhodla, že naše restaurace zůstane otevřena i v noci. O desíti hodinách večer jezdil k severu mimo náš dům osobní vlak a hned za ním jel nákladní. Průvodčí nákladního vlaku museli v Bidwellu posunovat a když byli hotovi, přišli k nám na horkou kávu a něco při tom pojedli. Některý si někdy objednal usmažené vejce. O čtyřech hodinách ráno jeli nazpátek a zase se u nás zastavili. Živnost začala trochu jít. Matka v noci spala a ve dne obsluhovala v restauraci a vařila našim stravníkům, kdežto otec spal. Spal na tomže lůžku, na kterém ležela v noci matka, a já jsem šel do města do školy. Za dlouhých nocí, zatím co já a matka jsme spali, otec vařil maso, z něhož se potom dělaly sandwiche, které si s sebou brali naši stravníci k obědu. A tu mu přišla do hlavy myšlenka, jak by se mohl ve světě vyšinout. Amerikánský duch ovládl i jeho. I on se stal ctižádostivým.

Za dlouhých nocí, když bylo málo práce, otec měl kdy přemýšlet. Tím se osvěžoval.

Došel k přesvědčení, že neměl proto v minulosti úspěchu, že nebyl dost veselý, a umínil si, že od nynějška bude mít radostný názor na život. Časně ráno vystoupil nahoru a lehl si do postele s matkou. Ta se probudila a oba si začali vykládat. Poslouchal jsem je se svého lůžka v koutě.

Otec mínil, že on i matka by měli nějak bavit lidi, kteří chodí jíst do naší restaurace. Nevzpomínám si už teď na jeho slova, ale měl jsem z nich dojem, že otec se hodlá jakýmsi záhadným způsobem státi něčím jako obveselovatelem publika. Když k nám přijdou lidé, zejména mladí lidé z města Bidwellu, což se ostatně stávalo za velmi vzácných příležitostí, měly by se před nimi vést nějaké jiskřivé a zábavné řeči. Z otcových slov jsem pochopil, že jde o to, vymyslet si nějaký žertovný kousek na pobavení hostů. Matka měla o tom hned s počátku jisté pochybnosti, ale nijak otce nezrazovala. Otec se domníval, že v prsou mladých lidí z města Bidwellu se vzbudí touha po společnosti jeho i matčině. Veselé, šťastné hloučky mladých lidí budou večer chodit po Turnerově špici za zpěvu písní. Se smíchem a s radostným lomozem se pohnou do naší hospody. A tam bude zpěv a hodování. Nechci

vzbouzet dojem, že otec mluvil o tom s takovými podrobnostmi. Byl to, jak jsem už řekl, člověk nesdílný. „Touží jen po nějakém místě, kde by se mohli scházet. Povídám ti, že touží jen po nějakém místě, kde by se mohli scházet,“ opakoval znovu a znovu. Až potud se vyjádřil otec. Má obraznost však si vyplnila mezery.

Tento otcův plán dva nebo tři týdny ovládal náš dům. Nemluvili jsme mnoho, ale celý den jsme se vážně namáhali, aby nám místo zasmužilých pohledů zářily na tvářích úsměvy. Matka se usmívala na stravníky a já, podlehnuv obecné nákaze, usmíval jsem se na našeho kocoura. Otec se ve svém úsilí, aby bavil hosty, stal trochu nervosním. Není pochyby, že v něm kdesi v koutku číhalo kus člověka, který se rád producíruje. Nemrhal však svou municí pro železničáře, kterým v noci naléval, ale zdálo se, že čeká, až přijde z Bidwellu nějaký mladý muž nebo žena, pak že jim ukáže, co umí. Na pultu v restauraci stál drátěný košík, stále plný vajec, a ten košík měl asi na očích, když mu vzklíčil nápad o tom bavení hostů. Ale v tom, jak ta vejce zůstávala ve spojení s rozvinováním jeho nápadu, bylo cosi zakrsalého. Na každý způsob zmařilo vejce jeho nový rozběh do života. Jednou pozdě

v noci jsem se probudil hněvivým výkřikem, který vyrazil z otcova hrdla. Matka i já jsme se posadili na postelích. Třesoucíma se rukama rozsvítila matka lampu, která stála na stole u její hlavy. Hlavní dveře naší restaurace se dole prudce zabouchly a za okamžik dupal otec po schodech nahoru. V ruce držel vejce a ruka se mu třásla, jako by měl zimnici. V očích mu svítilo jakési poloviční šílenství. Když tak stál a zíral na nás široce rozevřenýma očima, čekal jsem, že co nevidět hodí to vejce na matku nebo na mne. Pak je něžně položil na stůl vedle lampy a sklesl na kolena vedle matčiny postele. Dal se do pláče jako chlapec a já, dojat jeho zármutkem, plakal jsem s ním. Naše nařikající hlasy ozývaly se malou světničkou. Je to směšné, ale z celého toho obrazu, který jsme tenkrát poskytovali, vzpomínám si jenom na to, jak matčina ruka ustavičně hladila lysou pěšinu, běžící přes otcovo těmě. Zapomněl jsem, co mu matka říkala a jak ho přiměla k tomu, aby nám pověděl, co se mu dole stalo. Jeho vysvětlení také mi už vyšlo z paměti. Vzpomínám si už jenom na svůj zármutek a strach a na lesklou pěšinku na otcově hlavě, svílicí se ve světle lampy, jak klečel vedle lůžka.

Pokud se týče toho, co se stalo dole. Z jakéhosi nevysvětlitelného důvodu znám tu věc právě tak dobře, jako bych býval svědkem otcova nepodařeného kousku. Člověk dojde časem k poznání mnoha nevysvětlitelných věcí. Toho večera přišel do Picklevillu Joe Kane, syn bidwellského kupce, přišel naproti svému otci, který měl přijet od jihu desíthodinovým vlakem. Vlak byl o tři hodiny zpožděn a Joe se zastavil v naší hospodě, aby si zkrátil dlouhou chvíli, než přijede vlak. Zatím přijel nákladní a výhybkáři a průvodčí se přišli najíst. Joe zůstal v restauraci sám s otcem.

Od té chvíle, co mladý muž vkročil do naší místnosti, byl asi zaražen počínáním mého otce. Měl dojem, že můj otec na něho má zlost, že tam pořád trčí. Zdálo se mu, že svou přítomností zřejmě v čemsi restaurátéra ruší, a proto se chystal odejít. Tu však se dalo do deště a jemuse nechtělo flouci se dlouhou cestou do města a zase nazpět. Koupil si proto za pět centů doutník a objednal si šálek kávy. V kapse měl noviny, i vytáhl je a dal se do čtení. „Čekám na večerní vlak, má zpoždění,“ řekl na omluvu.

Můj otec, jehož Joe Kane nikdy předtím neviděl, vyvalil mlčky oči na svého hosta. Zmocnil se ho pravděpodobně strach, jako se zmoc-

ňuje herců před vystoupením. Jak se často v životě stává, myslil už tolik a tak často na okamžik, jemuž stál nyní tváří v tvář, a není divu, že byl trochu nesvůj.

Předně nevěděl, co počít s rukama. Najednou vystrčil jednu přes pult a potřásl rukou Joe Kanea. „Jak se račte?“ pravil. Joe Kane položil noviny a podíval se na něho vyjeveně. Otec spočinul očima na košíku vajec, který stál na pultě, a začal rozprávku. „Jářku,“ začal váhavě, „jářku, slyšel jste snad o Kryštofovi Kolumbovi, ne?“ Vypadal, jako by se zlobil. „Ten Kryštof Kolumbus byl podvodník,“ prohlásil rozhořčeně. „Chlubil se, že postaví vejce na špičku. Chlubí se, pak to chce udělat, a zatím vezme vejce a rozbije je.“

Můj otec zdál se svému hostu takřka bez sebe nad šibalstvím Kryštofa Kolumba. Mumlal cosi pro sebe a klnul. Tvrdil, že je špatné učit děti, že Kryštof Kolumbus byl velikým mužem, když se přece v kritickém okamžiku ukázal podvodníkem. Nejprve se chlubil, že postaví vejce na špičku, a potom, když se jeho vychloubání rozneslo, pomohl si podvodem. Stále ještě reptaje na Kolumba vzal můj otec jedno vejce z košíku na pultě a jal se chodit sem a tam. Vejcem otáčel v dlaních. Usmíval se

vítězoslavně. Začal mumlat slova, která měla účinkovali na vejce električností, jež vychází z lidského těla. Prohlásil, že postaví vejce na špičku, aniž rozbije skořápku, pouze tím, že bude otáčet vejce v dlaních. Vysvětloval, že teplem jeho rukou a lehounkým otáčivým pohybem, do něhož vejce uvádí, vytvoří se ve vejci nové těžiště, a Joe Kane jevil shovívavý zájem. „Měl jsem v rukách tisíce vajec,“ řekl otec. „Nikdo se tak nevyzná ve vejcích jako já.“

Postavil vejce na pult, ale to se skutálelo na bok. Zkoušel to znova a znova a po každé otáčel vejcem v dlaních a říkal slova, vzbuzující elektrické zázraky a měnící zákony tíže. Když se mu po půlhodinové námaze podařilo postavit vejce na okamžik na špičku, pohlédl na svého hosta a viděl, že Joe Kane se právě dívá jinam. Nežli mohl obrátit jeho pozornost k svému úspěchu, vejce se už zase skutálelo a leželo na boku.

Rozpálen svou produkterskou vášní a zároveň značně rozladěn nezdarem prvního pokusu, sundal otec s police láhve se slepičími zrůdami a začal je hostu ukazovat. „Co byste dělal, kdybyste měl sedm noh a dvě hlavy jako ten chlapík zde?“ ptal se, ukazuje mu svou největší znamenitost. Po tváři mu hrál veselý

úsměv. Natáhl ruku přes pult a chtěl poplácat Joe Kanea po rameně, jak to vídal ve výčepu Ben Heada, když byl ještě mladým nádeníkem a jezdil v sobotu večer do města. Jeho hostu se však udělalo špatně pohledem na mrtvolu strašně znetvořeného ptáka, plovoucího v lihu, i vstal a chystal se odejít. Otec však vyšel z pozadí pultu a chopiv se paže mladíkovy, vedl ho zpět k jeho židli. Trochu ho to rozzlobilo a musil na okamžik odvrátit obličej a nutit se do úsměvu. Pak postavil zase láhve zpět na polici. V záchvatu štědrosti opravdově domlouval Joe Kaneovi, aby si dal ještě jeden šálek a ještě jeden doutník, že to zaplatí. Pak vzal pánev a naliv na ni octa ze džbánu, který stál pod pultem, prohlásil, že teď udělá něco jiného. „Zahřeji toto vejce v tomto octě,“ pravil. „Pak je prostrčím hrdlem láhve a nerozbiju skořápky. Až vejce bude v láhvi, nabude zase své normální podoby a skořápka zase ztverdne. Pak dám láhev s tím vejcem vám. Můžete ji nosit všude s sebou. Lidé budou zvědaví, jak jste dostal to vejce do láhve. Ale neříkejte jim! Ať hádají! V tom je právě vtip!“

Otec se zazubil a kývl na svého hosta. Joe Kane si pomyslně, že člověk, kterého má před sebou, je trochu pomatený, ale celkem neškod-

ný. Vypil šálek kávy, který mu byl darován, a pustil se zase do svých novin. Když vejce bylo zahřáto v octě, otec je přinesl na lžici na pult a šel do zadní světnice pro láhev. Zlobilo ho, že host na něho nedává pozor, ale přes to se dal s chutí do toho. Dlouho se namáhal, aby prostrčil vejce hrdlem láhve. Pak postavil pánev s octem zase na plotnu, aby se vejce znova ohřálo, vzal potom pánev, ale spálil si prsty. Po druhé lázni v horkém octě skořápka vejce trochu změkla, ale ne tak, jak potřeboval. Zkoušel to znova a znova a namáhal se, posedlý duchem zoufalého odhodlání. Když už myslel, že se mu kousek konečně podaří, zpožděný vlak vjel znenadání do stanice a Joe Kane se zdvihl a šel lhostejně ke dveřím. Otec udělal poslední zoufalý pokus, aby přemohl vejce a donutil je zachováti se tak, aby mu to vyneslo pověst, že dovede pobavit hosty, kteří přijdou do jeho restaurace. Škrtil vejce. Zkusil být na ně trochu hrubý. Klnul a na čele mu vystoupil pot. Vejce se mu najednou rozmáčklo v prstech. Když se mu jeho obsah rozstříkl po šatech, Joe Kane, který se zastavil u dveří, se obrátil a zasmál se.

Vzteklý řev vyrazil z otcova hrdla. Poska-koval a vyražel proud neclánkovaných zvuků.

Uchvátiv z košíku jiné vejce, mrštil jím po mladém muži, který tak tak že se uhnul hlavou a proklouznuv dveřmi zmizel.

Otec přišel nahoru k matce a ke mně s vejcem v ruce. Nevím, co s ním chtěl. Domnívám se, že měl v úmyslu zničit ji, sprovodit se světa všechna vejce, a že chtěl začít před matčinými a mými očima. A zatím položil vejce opatrně na stůl a sklesl na kolena vedle postele, jak jsem to už vylíčil. Potom se rozhodl, že na tu noc už restauraci zavře a že raději půjde nahoru a lehne si. Když tak učinil, zhasl světlo a bylo slyšet jeho mumlavý rozhovor s matkou, načež oba usnuli. Myslím, že jsem usnul také, ale můj spánek byl neklidný. Probudil jsem se na úsvitě a dlouho jsem se díval na vejce, které leželo na stole. Uvažoval jsem, proč musejí být na světě vejce a proč se z nich líhnou slípky a ty zase snášejí vejce. Ta záhada mi vnikla do krve. Utkvěla tam, myslím, protože jsem synem svého otce. Ať tomu jakkoliv, ten problém zůstal ve mně nerozřešený. A to, pravím k závěru, je zase novým důkazem úplného a dokonalého triumfu vejce — aspoň pokud se týče mé rodiny.

SMUTNÍ TRUBAČI

Byl to osudný rok pro rodinu Willovu. U Appletonů bydlili v jedné ulici na kraji Bidwellu a Willův otec byl natěračem. Jednou v únoru, když bylo všude hluboko sněhu a studený řezavý vítr fičel okolo domů, umřela náhle Willovi matka. Bylo mu tenkrát sedmnáct let, ale byl na svůj věk velmi statným chlapíkem.

Matčina smrt přišla náhle, bez výstrahy, jako když někdo rozespalý zaplácne v létě v teplé světnici mouchu. Bylo to nedávno, co vešla do kuchyně, a protože právě rozvěšovala prádlo venku na motouz, přišla si teď ohřát ruce, pokryté modrými žilami, a držela je nad kamny, a při tom se ohlédla na děti se svým poloutajeným, plachým úsměvem — tak tam stála, jak ji děti odjakživa znaly, a potom, ani ne za týden, ležela v rakvi ztuhlá, ve světnici, kterou v rodině neurčitě jmenovali „druhou světnicí“.

Brzy potom, když přišlo léto a rodina se namáhala ze všech sil, aby se přizpůsobila novým okolnostem, přihodilo se druhé neštěstí. Přihodilo se právě ve chvíli, kdy se už už zdálo, že natěrači Tomu Appletonovi nastávají lepší časy. Obachlapci, Will a Fred, měli mu už toho roku v řemesle pomáhat.

Fredovi bylo sice teprve patnáct let, ale uměl se už při každé práci znamenitě ločit. Když se navěšovaly šablony, uměl už po nich znamenitě štětcem jezdit, zvláště, když mu při tom tatík sem tam pomohl nějakým ostrým slovem.

Tom Appleton co chvíle seskočí s žebříku a běží k dlouhému prknu, na němž je papír rozprostřen. Měl z toho velikou radost, že má u sebe dva pomocníky. Člověk se při tom cítí jaksi hlavou, má pocit, že vsuktu nad čímsi vládne. Tatík vytrhl Fredovi štětec z ruky: „Jen se toho neboj! povídal hlučně. Jen hezky přitlač! A důkladně ji rozetři! Podívej! Pěkně až do rohů!“

Bývalo při tom velmi teplo, útulno a milo, když se v březnu a v dubnu rozvěšovaly v domech tyto papírové šablony. Když bylo venku zima nebo když pršelo, postavila se v nových domech kamna, a byl-li to už dům obydlený, lidé se vystěhovali z těch světnic, které se měly vymalovat, po podlaze a na kobercích rozprostřeli noviny, a nábytek, který ve světnici zůstal, přikryli papírem. Venku pršelo nebo padal sníh, ale uvnitř bylo hezky teploučko.

Appletonovým bylo v té době, jako by je byla matčina smrt přitáhla úže k sobě. Cítil to Will i Fred, Will možná vědoměji. O peníze

bylo u nich zle, matčin pohřeb jim přišel dost drahý, a Fredovi dovolili, že nemusí chodit do školy. To se mu líbilo. Když se pracovalo v domě, kde měli také děti, a když děti přišly pozdě odpoledne ze školy, nakukovaly dveřmi do světnice, kde Fred natíral barvou papírové šablony. Fred schválně plácal štětcem hlučněji, ale ani se na ně nepodíval. „To koukáte, caparti!“ myslil si. Neboť on už pracoval jako muž. Will s otcem stáli na dvojítych žebřících a opatrně kladli šablony na strop a na stěny. „Přiléhá tam dobře?“ ptal se zhurta otec. „Trochu výš!“ odpověděl Will. Když to bylo v pořádku, běžel Fred a vyhladil záhyby dřevěným hladičem. Jak mu toho děti z toho domu záviděly! Bude ještě dlouho trvat, než budou smět zůstat doma a konat mužskou práci jako Fred!

A pěkné bylo též, když šli večer domů. Will i Fred měli na sobě bílé pracovní šaty, postříkané uschlou sádrrou a pomazané barvami, a vypadali v nich vskutku jako praví řemeslníci. Ani jich nesvlékli na cestu domů a kabáty si oblékli přes ně. Ruce jim také ztuhly uschlou sádrrou. Na hlavní ulici už svítila světla a lidé volali na Toma Appletona, nazývajíce ho Tonym.*) „Hej Tony!“ křičel na něho kterýsi ku-

*) Tony = Tonda i mazal.

pec. Byla to ničemnost, Will litoval, že jeho otec nemá po městě víc vážnosti. Počíná si pořád jako chlapec. Hoši, dorůstající už v muže, nemají rádi, když se jejich otcové chovají příliš chlapecky. Tom Appleton troubil na roh v bidwellské kapele a nebylo to zrovna skvělé, zejména měl-li někdy zatroubit nějaké solo, po každé to zvrzal, ale ostatní členové kapely ho měli tak rádi, že mu nikdy nic neřekli. A pak, uměl tak skvěle mluvit o hudbě a o pysku hornistů, že každého přesvědčil, že je metr. „Má vzdělání! Povídám vám, Tony Appleton ledačco ví. Ten má filipa!“ povídali si vždycky ostatní muzikanti mezi sebou.

„U všech všudy, člověk přece musí jednou dospět, ne? A umřela-li někomu před nedávnem žena, měl by chodit po ulici trochu důstojněji — aspoň nějaký čas!“

Tom Appleton kýval na mimojdoucí zvláštním způsobem, jako by říkal: „Hledte, mám s sebou kluky, a neříkám už nic, ale měli jsme to minulou středu psí čas, není-liž pravda? Ale teď už ani slova, kamaráde! Už ani slova! Teď mi nastávají veselejší časy! Však si to vynahradíme, jen co se zase sejdem!“

Willa zlobilo cosi, čemu dobře nerozuměl. Otec se zastavil před lahůdkářstvím Kuby

Manna. „Jděte napřed, hoši! Řekněte Kateřině, že přinesu salámu. Přijdu hned za vámi,“ pravil.

Ano, koupí sice salámu, ale pak se zastaví v hospodě u Alfa Geigera a dá si nalít hlt různé whiskey. Teď už se nemusí bát, že to na něm někdo pozná po dechu. Ne, že by mu snad žena byla kdy co řekla, když udělal nějaký ten hlt, — ale víte, jak člověku je, když je v domě ženská. — „Nu, Bildad Smithe, co dělá parťa? Pojď se mnou na štamprli! Byls v poslední zkoušce, jak jsme hráli ten nový kvapík? To je kousek! Turkey White zatroubil to trombonové solo velkolepě!“

Will a Fred odbočili potom z hlavní ulice a Will vytáhl z kapsy malou dýmku se zakřivenou troubelí a zapálil si. „Vsaď se, že bych dovedl vyčalounovat sám bez otce celý strop, jen kdyby mi někdo dal objednávku!“ pravil. Nyní, když ho už otec neuváděl do rozpaků nedostatkem své důstojnosti, cítil se Will zcela šťastným a spokojeným. Však to už také něco je, když někdo může kouřit fajku a neudělá se mu špatně! Dokud ještě byla matka naživu, vždycky člověka líbala, když přišel večer domů, a tu bylo nutno být opatrný. Teď však už je všechno jiné. Člověk se stal mužem a přijal

na sebe mužství se vši jeho odpovědností. „Není ti z toho ani trochu špatně?“ ptal se Fred. — „Co si myslíš?“ odpověděl Will pohrdavě.

Nové neštěstí stihlo rodinu koncem srpna, právě, když měla začít podzimní práce a vyhlídky byly znamenité. Klenotník A. P. Wrigley postavil právě na farmě, kterou koupil před rokem, nový dům a kůlnu. Bylo to na míli od města na Turnerově špici.

To měla být zimní práce pro Appletony. Dům měl mít trojí nátěr zevně a kromě toho měl být všecek uvnitř vymalován, i kůlna měla mít dvojí nátěr, a oba chlapci měli tam pracovat s otcem a měli dostávat pravidelný plat.

Jen když si Tom na tu práci pomyslel, už se mu sbíhaly sliny v ústech. Pořád o tom mluvil, a když seděl večer na židli v zahradce před Appletonovým domkem, zavolał si na známého, který šel právě mimo, a už byl v tom. Jak se oháněl malířskými termíny! Dveře a prádelníky budou žilovány na způsob zvětralého dubu, průčelní dveře budou javorově zkadeřeny, a také tam upotřebí kaštanové černi. Neboť není v městě malíře, který by uměl napodobit rozmanité druhy dřeva tak jako Tom. Stačí ukázat mu dřevo — ba ani ukazovat mu

nic nemusíte, jen mu je jmenujte, jen mu řekněte, co vám má udělat, a to mu stačí. Člověk ovšem musí mít dobré nástroje, ale jen mu dejte dobré nástroje a pak si můžete jít, kam chcete, všechno ostatní on už udělá. Af ho ďas! Když mu teď dal A. P. Wrigley do práce svůj nový dům, však teď teprv ukáže světu, co umí!

Pokud jde o praktickou stránku té věci, celá rodina věděla, že práce u Wrigleye znamená pro ně zajištěnou zimu. Nebylo tu třeba počítat jako při práci na smlouvu. Za práci se bude platit denně a také hoši budou mít svůj plat. Znamenalo to, že chlapci dostanou nové šaty, Kateřina nové šaty a možná i nový klobouk, bude čím zaplatit nájemné za celou zimu, a brambory budou ve sklepě. Zkrátka — znamenalo to zajištěné živobytí.

Někdy večer vynesl Tom všechny své nástroje a díval se na ně. Štětce obyčejné a štětce na žilování byly rozprostřeny po stole a Kateřina a chlapci se shlukli dokola. Byla to Fredova práce, starat se, aby všechny štětce zůstaly čisté, a Tom je bral jeden po druhém do ruky a projížděl se v nich prsty a pak po nich přešel dlaní nahoru a dolů. „To je velbloudí srst!“ řekl a vzal měkký štětec s jemnou srstí a podal jej Willovi. „Stál čtyři dollary a osm-

desát centů." Will také po něm přešel dlaní nahoru a dolů jako jeho otec a pak jej vzala do ruky Kateřina a učinila totéž. „Je měkký jako kočičí hřbet," pravila. Will si pomyslí, že je to hloupé, co řekla. Pomyslí si, že přijde jednou den a on bude mít vlastní štětce, žebříky i hrnce a také je bude ukazovat lidem, a při tom si vzpomněl na různé názvy, jež pochytil od otce. Mluvílo se o tom, že štětec má „partu" a „prsty". Nanášení fermeže říkalo se „obtahování". Will zná už teď všechny názvy svého řemesla a nepotřebuje mluvit o své práci jako ti hudlaři, kteří sem tam uvrstají nějakou tu malbičku.

Toho osudného večera chystala se sousedská beseda na překvapenou u p. a paní Bardsharových, kteří bydlili právě přes cestu naproti Appletonovým. To bylo něco pro Toma Appletona! Jakmile se něco takového šustlo, už v tom musil mít prsty! „Jenom počkejte, jak jim naplašíme! Budou zrovna po večeri a Bill Bardshare bude v ponožkách a matka Bardshareová bude umývat nádobí. Ničeho se nenadají, a najednou my tam vtrhneme, všichni v nedělních šatech, a spustíme kravál. Já si přinesu roh a zatroubím. „U všech rohatých, co se děje?" — Už vidím Billa, jak vyskočí a

jak bude klnout, mysle, že je to banda děcek, a že ho přišly poškádlit, jak to bývá před Vše-mi svatými, nebo takového něco. Jen přineste jídla a pili, a já navařím doma kávy a přinesu ji tam horkou. Seženu dva veliké hrnce a navařím jí, až se nadujou!“

U Appletonů všechno jenom lítalo. Tom s Willem a Fredem byli natírat kůlnu asi tři míle za městem, ale o čtyřech hodinách zahodili štětce a Tom požádal farmářova syna, aby je dovezl do města. Měl se ještě umývat, koupat v nádržce pod kůlnou, holit a všechno ostatní, zrovna jako v neděli. Když mu něco takového sedlo do hlavy, vyváděl jako kluk a ne jako dospělý člověk.

A potom se večerelo, a chvilku po šesté hodině už bylo po všem, ale Tom se neodvážil vyjít na ulici, dokud nebude tma. Nechtěl, aby ho Bardsharovi uviděli, že je tak naražčený. Bylo toho dne výročí jejich svatby a mohli by tedy něco uhádnout. Tom cupkal po domě a každou chvíli se podíval z okna na Bardsharův dům. „Jste jako chlapec,“ smála se mu Kateřina. Řekla mu to několikrát a on po každé po těch slovech odešel nahoru, vytáhl svůj roh a fíchounce na něj zatroubil, aby ho nebylo dole ani slyšet. Ani jste při tom nepoznali,

jak špatně troubí, za to když šel s kapelou po ulici a měl provést nějaké solo, bylo to znát dokonale. Seděl teď nahoře ve světničce a přemítal. Když se mu Kateřina před chvilkou tak vysmála, bylo mu, jako by jeho žena byla zase na živu. Měla v očích tentýž plachý posměvačný svit.

Je to po prvé, že se chystá po smrti své ženy někam vyjít, a snad lidé řeknou, že by udělal líp, kdyby zůstal doma, že by mu to líp slušelo. Když se holil, řízl se do brady a tekla mu krev. Za chvíli šel dolů a stoupl si před zrcadlo, visící nad vaničkou, a drbal se na tom místě navlhčeným koncem ručníku.

Will a Fred stáli okolo.

Will měl všelijaké myšlenky a Kateřina asi také. „Což kdyby — kdo ví, co se stane — na takové besedy bývají sice zváni jenom starší lidé — ale přece bývají k vůli rovnováze přibrány dvě nebo tři vdovy...”

Kateřina nechtěla, aby se jí nějaká cizí žena nasadila do kuchyně. Bylo jí už dvacet let.

„A není také třeba tlachat cosi o dětech bez matky,“ a Tom si liboval v takových hovorech. I Fred byl toho mínění. Proti Tomovi zdvihla se v domě vlna jakéhosi mírného podráždění. Byla však velmi slabá a nedělala

hluku, jen tak že se plazila, velmi tiše, jako po nízkém písečném břehu.

„Vdovy chodívají na takové besedy a domů se z nich všichni vracívají dva a dva.“ Kateřina i Will měli na mysli stejný obraz: Jest pozdě v noci a oni se dívají s hořejších oken na ulici. Z Bardsharových dveří vycházejí právě hosté a Bill Bardshare stojí u nich a drží jim dvěře. Podařilo se mu přece jaksi uklouznouti a obléci si také sváteční šaty.

A párky vycházejí ze dveří. „Právě vyšla vdovapání Childersová.“ Byla už dvakrát vdána, ale oba manželé ji umřeli a ona teď vesele žije nad ulicí Maumee Pike. — „Čím to je, že ta ženská — není přece už tak mladá! — pořád si hledí samé čertoviny? Je v tom jistě ďas, že vypadá dosud tak mladě a hezky, ačkoli už pochovala dva muže. Však lidé říkají, že ještě nebožtík byl živ, když —“

„Ale ať je to pravda nebo ne, co to v ní přece sedí, že pořád vyvádí a žvatlá jako nějaká mladice?“ Teď se obrátila tváří do světla a praví starému Billu Bardsharovi: „Sladce spi, měkce spi, sladké sny ať se ti sní!“

„Co jiného možno očekávat od otce, který nemá smyslu pro vlastní důstojnost? Hleďte toho starého bláznivého Toma, teď vyskočil

z Bardsharových dveří jako nějaký výrostek a rovnou k té Childersové! „Smím vás doprovodit domů?“ zatím co ostatní se významně usmívají. Člověku až mrzne krev, když to vidí.“

„Nu tak nalévejte do hrnců! Vyndej naše staré hrnce na kávu, Kateřino! Banda bude na ulici co nevidět!“ volal Tom sebevědomě a pobíhal čile sem a tam, prolamuje tak malý kruh myšlenek, který se tu před chvilkou stáhoval.

Nu a pak se stalo — stmívalo se už a před Appletonovou zahrádkou lidé se už začali scházet — že Tom si vzal do hlavy, že ponese současně oba hrnce kávy a svůj roh. Proč nechal kávu až potom? — V soumraku před domem stáli lidé a bylo tam plno šeptání a šuškáni, jak už bývá za takových příležitostí, a v tom okamžiku vystrčil Tom hlavu ze dveří a zakřičel: „Udělejte mi cestu!“

A zbláznil se asi docela, neboť běžel nazpátek do kuchyně a popadl oba veliké hrnce s kávou a pověsil si k tomu ještě na ruku svůj roh. Ve tmě před domem ovšem klopýtl a upadl a všecku vařící kávu vylil na sebe.

Bylo to strašné! Ze šatů, politých vařící tekutinou, se mu kouřilo a on ležel na zemi

a křičel bolestí. Jaký to byl zmatek? Tom ležel na zemi, svíjel se a křičel a lidé běhali po tmě okolo něho jako pominutí. Není to snad nějaký vtip, který si ten šašek vymyslíl v poslední chvíli? Tomovi co chvíli napadla taková čertovina. „Měli byste ho vidět někdy v sobotu večer u Geigerů, jak napodobí Joe Douglase, jak dělá, jako by si vymkl nohu z kloubů a jako by si ji potom uřezával — kdybyste viděli tu Joeovu tvář, když noha začíná praskat, smáli byste se, až by vám žily pukaly!

„Ale co teď? Můj Bože!“ Kateřina Appletonova se pokoušela strhat s otce šaty a plakala a posmrkovala, a Will Appleton odháněl lidi. „Vždyť je mu zle! Co se to jenom stalo! Můj Bože! Utíkejte pro doktora! Vždyť se celý popálil, to je strašné!“

Počátkem října seděl Will Appleton v kuřáckém vagoně osobního vlaku mezi Cleve-landem a Buffalem. Jeho cílem bylo město Erie v Pennsylvanii a do vlaku vsedl v Ash-tabule v Ohio. Nebyl by mohl povědět, proč jede právě do Erie. Ale už byl na cestě, jel tam, aby si tam našel práci v nějaké továrně nebo v dokách. Snad se rozhodl pro Erie jenom tak, z pouhého vrtochu. Neboť Erie není

ani tak veliké jako Cleveland, ani jako Buffalo, Toledo nebo Chicago nebo kterékoliv jiné město, a všude tam si mohl jít hledat práci.

V Ashtabule vstoupil do vozu a schoulil se na sedadle vedle jakéhosi malého staříka. Šaty měl mokré a pomačkané a vlasy, brvy i uši se mu začernily od uhelného prachu.

V té chvíli v sobě cítil jakousi zlou trpkost proti rodnému městu Bidwellu. „Člověk tam nedostane ani tolik práce, co by se uživil — ani v zimě ne.“ Po tom neštěstí s otcem, když se tak zmařily všechny rodinné plány, podařilo se mu najít si přes září práci na farmách. Nějaký čas pracoval s mlatci a potom kosil obilí. Nebylo to špatné. Denně si vydělal dollar a a dostal se najíst a protože nosil celý čas pracovní šaty, neopotřeboval jiných. Avšak ta doba, kdy si mohl člověk vydělat peníze v Bidwellu, už byla pryč, a otcovy spáleniny byly hezky hluboké, takže si může poležet hezkých pár měsíců.

A tak když Will jednou marně šlapal od farmy k farmě a nikde nemohl dostat práci, vymyslel si plán, pak šel domů a pověděl o něm Kateřině. Ale, aby to dás, nechtěl jít hned, myslil si, že zůstane týden nebo čtrnáct dní doma.

Těšil se, že si vyjde večer na ulici ve svých nejlepších šatech a že se tak sem tam zastaví: „Povídám, Harry, jaký máš plán na zimu? Já se chci podívat do Erie v Pennsylvanii. Dostal jsem odtamtud nabídku z jedné továrny. Nu tak na shledanou, neuvidím-li tě už do té doby!“

Kateřina však tomu jaksi nechtěla rozumět a zdálo se, že má velmi na spěch, aby ho měla z domu. Je to hanba, že pro něj neměla trochu víc srdce. Ale snad to s ním myslila dobře — má, chuděrka, dost trampot! Když jí všecko řekl, odpověděla mu jenom: „Ano, to bude nejlepší, nejlip uděláš, když půjdeš hned“ — a šla převázat otcovy nohy a záda. Otec seděl v přední světnici v houpací židli a byl obložen peřinami.

Will šel nahoru a svázal si do uzlíku své věci, pracovní šaty a několik košil. Potom šel dolů a vyšel ven a pustil se po cestě do polí a zastavil se na mostě. Bylo to blízko místa, kam se chodíval v létě odpoledne s kamarády koupat. A v tom ho cosi napadlo. Vzpomněl si na mladíka, který byl zaměstnán v Pawseyově klenotnickém závodě a někdy v neděli večer přišel za Kateřinou a pak spolu šli na procházku. „Snad se nechce Kateřina vdát?“ Je-li tomu tak, odchází Will z domova navždy. Že

si na to nepomyslel dřív! Toho odpoledne zdál se mu náhle celý svět kromě Bidwellu ohromný a strašný a do očí mu vstoupilo několik kradmých slz, ale podařilo se mu udusit je. Ústa se mu na chvíli otevřela a pak se zavřela jaksi bolestně, jako ústa ryby, když ji vytáhnete z vody a držíte ji v ruce.

Když přišel k večeři, bylo mu už líp. Svůj uzlík nechal v kuchyni na židli a Kateřina mu jej zatím zabalila pečlivěji a přidala mu tam hromadu věcí, na něž zapomněl. Otec ho zavolal do přední světnice. „Tak je to v pořádku, Wille! Každý mladý člověk má přijít do víru světa. Zkusil jsem to také, byl jsem tenkrát tak stár jako ty,“ pravil Tom trochu vychloubavě.

Pak byla večeře a měli jablkový závin. Byl to přepych, na nějž tenkrát u Appletonů zrovna nezbývalo, ale Will věděl, že Kateřina to odpoledne narychlo upekla, aby mu ukázala, že ho má ráda. Will snědl dva veliké kusy a hned měl jinou náladu.

Ale potom, aniž si všiml, jak čas utíká, bylo najednou deset hodin a Will musil jít. Chtěl se svézt s nákladním vlakem a o desíti hodinách odjížděla lokálka do Clevelandu. Fred už šel spát a otec ve své houpací židli už také

usnul. Will vzal svůj uzlík a Kateřina si nasadila klobouk. „Půjdu tě vyprovodit,“ řekla.

Will a Kateřina kráčeli mlčky ulicemi až k místu, kde měl čekat. Tak přišli až do stínu Whaley-ova skladiště a zastavili se, čekající, až nákladní vlak pojede mimo. Později, když si vzpomněl na ten večer, měl jakousi radost z toho, že Kateřina byla sice starší o tři roky, ale on byl vyšší než Kateřina.

Jak živě mu utkvělo v mysli všecko, co se tenkrát dalo! Když přijel vlak, vlezl do prázdného uhelného vagonu a skrčil se do koutku. Nad sebou viděl nebe, a kdykoli se vlak zastavil v některém městě, vždycky se bál, že odsunou vůz, v němž byl schován, na postranní koleje, a nechají ho ve stanici. Brzdíči chodili mezi kolejnicemi podél vozů, pokřikující na sebe, a z jejich luceren stříkaly do tmy malé záblesky světla.

„Jak je nebe zamračeno!“ Za chvíli se dalo do deště. „Budu mít šaty pěkně spořádané! A s Kateřinou — copak může člověk rovnou na sestru uhodit, miní-li se vdávat? Vdá-li se však Kateřina, ožení se po druhé i otec. Umladé dívky, jako je Kateřina, je to zcela v pořádku, ale myslí-li na ženění čtyřicetiletý mužský, to už je k čertu! Proč si jenom nehledí Tom

Appleton více své důstojnosti! Ale na druhé straně zase Fred je ještě chlapec a kdyby dostal novou maminku, bylo by mu to snad docela dobré.“

Po celou tu noc v nákladním vlaku myslel Will velmi mnoho o těch svatbách. Byly to myšlenky velmi zmatené a přilétaly a odlétaly jako ptáci, přiletující a odletující z křoví. Všechny tyhle věci — muž a žena, žena a muž — tenkrát se ho ještě příliš netýkaly, aspoň prozatím. Avšak mít nebo nemít domov, to bylo už něco jiného! Domov je cosi, co stojí člověku za zády. Když se pracuje celý týden někde venku na farmě a v noci se musí spát v cizí světnici — vznáší se vždycky Appletonův domov s Kateřinou, jež šuká sem a tam. Byla před chvilkou v městě a teď stoupá po schodech nahoru. Tom Appleton slídí v kuchyni. Rád vždycky něco na zub, než jde spát, ale pak už hned odejde nahoru do své světnice. Než usne, rád si ještě zakouří z fajfky a někdy ještě vytáhne svůj roh a zatroubí na něj dva nebo tři tiché a smutné tóny.

V Clevelandu vylezl Will z nákladního vlaku a projel městem ve voze pouliční dráhy. Právě jeli dělníci do továren a on se mezi nimi ztratil docela nepozorovaně. Jestliže byly

jeho šaty pomačkány a ušpiněny, jejich nebyly ani takové. Dělníci seděli mlčky, dívající se do podlahy nebo z okna. Dlouhé řady továren stály podél ulic, jimiž vůz projížděl.

Will měl štěstí a o osmi hodinách zachytil ve stanici Collinswood jiný nákladní vlak, ale v Ashtabule si pomyslnil, že by udělal líp, kdyby vystoupil z nákladního vlaku a přešel na osobní. Má-li žít v Erii, bude dobře, když tam přijede více jako pán a zaplatí si jízdné.

Když však seděl v kuřáckém vagoně osobního vlaku, necítil se zrovna jako pán. Uhelný prach mu napadal do vlasů a déšť mu jej pak spláchl v dlouhých špinavých šmouhách po tváři. Šaty měl velmi umazány a bylo by je bývalo třeba vyčistit a vykartáčovat, a papírový balík, v němž měl zavázány svršky a košile, se mu roztrhal a ušpinil.

Za oknem bylo vidět šedou oblohu a zdálo se, že noc bude studená. Snad přijde studený déšť.

S městy, kterými vlak projížděl, to bylo podivné, všechny domy ve všech těch městech se zdály studené a odpuzující. „Nestojí to za nic!“ — Nežli se otec tak zle popálil při tom bláznovském kousku s Bardsharovými, zdály se Willovi všechny bidwellské domy hezky tep-

loučké a útulné. Šel-li člověk sám po ulici, mohl si klidně hvízdát. Večer svítila okna útulnými světly. „V tomto domě bydlí forman John Wyatt. Jeho žena má na krku nádor. Tam v té kůlně chová doktor Musgrave svého starého šimla. Kůň vypadá jako ďábel, ale můžete se vsadit, že půjde znamenitě.“

Will se vrtěl na sedadle. Stařík, který seděl vedle něho, byl malý, skoro takový jako Fred, a měl na sobě trochu směšné šaty. Kalhoty byly hnědé a kabát byl kostkovaný šedě a černě. U nohou mu leželo malé kožené pouzdro.

Dlouho před tím, než človíček promluvil, Will už věděl, co se stane. Musilo nutně vyjít najevo, že ten mužík troubí na roh. Byl to člověk starý podle let, ale důstojnosti v něm nebylo. Will si představil svého otce, jak kráčí s bandou hlavní ulicí bidwellskou. Byl to jakýsi slavný den, snad Čtvrtý červenec, všichni lidé byli na ulici a Tom Appleton uprostřed nich a troubí na svůj roh s neobyčejnou okázalostí. Věděli snad všichni ti lidé, jak špatně troubí, a byli spolu nějak domluveni, že se při tom nesmáli jeden na druhého? Přes vážnost Willova postavení plazil se mu při té vzpomínce po tváři úsměv.

Mužik vedle něho se usmál také.

„Jářku,“ začal, a zaváhal okamžik jenom proto, aby se pak střemhlav vrhl do vypravování, jež mělo projevit jeho nespokojenost s životem. „Jářku, mladíku,“ pokračoval, „vidíte před sebou člověka, který je v opozici!“ Stařík se zkusil zasmát, ale bez valného úspěchu. Jeho ret se třásl. „Jdu domů jako pes, s ocasem mezi nohama!“ prohlásil nenadále.

Stařík se zmítal mezi dvojím nutkáním. Setkal se ve vlaku s mladíkem a velmi se mu zachtělo společníka. Avšak s lidmi se člověk musí seznamovat s veselou tváří, nejlíp je udělat nejprve nějaký žert. Potkáme-li se ve vlaku s nějakým cizím člověkem, začneme mu třeba vypravovat nějaký příběh. — „Jářku, pane, slyšel jste už, co se stalo onehdy nového? Neslyšel? O tom horníku z Aljašky, který neviděl několik let žádné ženy?“ Tak nějak se musí začít, a teprve později se převede řeč na sebe, na osobní bolesti.

Ale ten stařík hořel nedočkavostí, aby už už mohl vyspat, co měl na srdci. Vypravoval smutnými, skličujícími slovy, zatím co mu v očích tkvěl zvláštní úpěnlivý úsměv. „Nudí-li vás nebo vztekají-li vás slova, jež mi splývají se rtů, prosím vás, nevšímejte si jich! Jsem ve

skutečnosti dobrý brach, ačkoli jsem už stará rachotina a nehodím se už takřka k ničemu," pravily oči. Byly bleděmodré a vodnaté. Jak divně se vyjímaly v hlavě tohoto staříka! Jejich pravé místo bylo v hlavě zatoulaného psa. Jejich úsměv nebyl vlastně žádným úsměvem. „Nekopni mne, chlapče! Nemůžeš-li mi hodit něco k žrádlu, poškrab mě aspoň na hlavě! Ukaž aspoň, že máš dobré úmysly! Kopanců jsem dostal už dost." Bylo jasno, že ty oči mluví takovýmto jazykem.

Will se přistihl, že se soustrastně usmívá. V tom staříkovi bylo skutečně cosi, co upomínalo na psíka, a Will byl spokojen sám sebou, že ho tak rychle vystihl. „Člověk, který se dovede dívat na věci svýma očima, může to přivést ve světě daleko," pomyslí si. Jeho myšlenky se zatoulaly pryč od staříka. V Bidwellu žila jedna stařena a měla jenom ovčáckého psa. Každé léto se odhodlávala, že ho ostříhá, ale pak — už v poslední chvíli a když už se do toho opravdu dala — náhle změnila svůj úmysl. Už držela v ruce dlouhé nůžky a zajela psovi do boků. Ruka se jí trochu třásla. „Mám stříhat dál, anebo toho mám nechat?" Po dvou minutách toho nechala. „Zohyzďuje ho to," pomyslí si, ospravedlňujíc takto svou bázlivost.

Potom však přišly horké dny a pes chodil s daleko vyplazeným jazykem a stařena se zase chopila nůžek. Pes stál a trpělivě čekal, ale stařena, když mu vystříhala na zádech v husté srsti dlouhou širokou brázdu, zase se zarazila. Jak ona se na to dívala a jak to cítila, ostříhali psovi jeho nádherný kožich znamenalo ustříhnouti kus samého psa. Nemohla dále. „Hm, teď by vypadal hůř než před tím,“ řekla si a odložila rozhodně nůžky. Pes potom pobíhal celé léto tak, vypadal pomateně a styděl se.

Will se stále usmíval a myslil na psa té stařeny a potom se znova podíval na svého společníka ve vlaku. Pestrý oděv staříkův dodával mu vzezření zpola ostříhaného ovčáckého psa. Oba vypadali stejně zmateně a zahnaně.

A tu začal Will používat staříka ke svým vlastním účelům. Cítil v sobě cosi, co po něm chtělo, aby se tomu podíval tváří v tvář, ale on ještě nechtěl, aspoň prozatím. Od toho dne, co odešel z domova, vlastně od toho dne, co se vrátil z farmy a řekl Kateřině o svém úmyslu, že chce jít do světa — od toho dne se snažil čemusi uniknouti. Myslí-li člověk na staříka a na zpola ostříhaného psa, aspoň nemusí myslet na sebe.

Mohlo se myslit na Bidwell za letního odpoledne. Ta stařena, co má toho psa, stojí ve dveřích svého domu a pes odběhl k brance. V zimě, až mu kožich zase naroste, bude pes štěkat a dorážet na každého chlapce, který půjde ulicí, ale teď jen zaštěkne a zavrčí a pak toho nechá. „Jsem k čertu podobný a zbytečně k sobě obracím pozornost,“ jako by si najednou pomyslíl. Rozběhl se zuřivě k brance, otevřel tlamu a chtěl zaštěkat, ale potom se zcela neočekávaně rozmyslíl, stáhl ocas mezi nohy a klusal nazpátek do dveří.

Will se stále usmíval vlastním myšlenkám. Po prvé, co opustil Bidwell, mu bylo docela veselo.

A nyní vypravoval stařík o sobě a o svém životě, ale Will neposlouchal. Zdvihl se v něm jakýsi opačný proud a bylo mu, jako by stál sám mlčky v síni nějakého domu a naslouchal dvěma hlasům, které spolu v dálce hovořily. Hlasy jako by vycházely ze dvou světnic, ležících daleko od sebe, a člověk se nemohl rozhodnouti, má-li naslouchat tomu neb onomu.

Nebylo pochyby o tom, že ten stařík je muzikantem jako jeho otec — také troubí na roh. Tam v tom odřeném pouzdru z kůže, to je jeho roh.

Když tedy byl v prostředních letech, umřela mu žena a on se oženil po druhé. Měl tenkrát malé jmění a v kteréśi hloupé chvílce šel a dal to všechno přepsat na svou druhou ženu, která byla o patnáct let mladší než on. Ta vzala peníze, koupila veliký dům v továrním obvodu a začala do něho přijímat na stravu a na byt.

A stařík zůstal na holičkách, jako ztracený ve vlastním domě a docela bez významu. A bylo to na obrátku. Bylo pak třeba starat se o stravníky — těm se muselo především vyhovět. Jeho žena měla dva syny, takřka už dorostlé, a oba pracovali v továrně.

Nu, to bylo v pořádku, všechno jak se patří, oba synové platili nájemné jako ostatní. Musil se brát zřetel i na jejich potřeby. Byl by si někdy rád zatroubil na roh, nežli šel spát, ale to by mohlo rušit nájemníky v domě. Byl už z toho všecek zoufalý, jenom aby chodil a nic neříkal a dával pozor, aby se nepletl do cesty, a tak už jednou chtěl jít do továrny na práci, ale nevzali ho. Jeho šedivé vlasy mu byly na závalu, a tak se jednou v noci vypravil a odejel do Clevelandu, kde doufal najít zaměstnání v některé kapele, třeba někde v biografu. Avšak nepoštěstilo se mu a teď jede zpět do

Erie a k ženě. Napsal prý jí a ona mu odpověděla, ať přijde domů.

„Tam v Clevelandě mne nezamítli proto, že jsem stár, mám však už špatný pysk,“ vysvětloval. Jehoscvrklý starý retsetrochu trásl.

Will pořád ještě myslel na psa té stařeny. Když však viděl, jak se staříkovi třesou rty, začaly se mu bezděky třást také.

Co se to s ním dělo?

Zase jako by stál v síni nějakého domu a slyšel dva hlasy. Proč se pokoušel jeden z nich neslyšet? Šeptal mu snad ten druhý hlas, ten, před nímž si celý den a celou noc před tím zacpával uši, šeptal mu snad něco o tom, že jeho životu v Appletonově domě v Bidwellu je konec? Chtěl se mu ten hlas posmívat, chtěl mu namluvit, že nyní je věci komíhající se ve vzduchu, že není na zemi místa, kam by postavil nohu? Báł se toho? Čeho se vlastně báł? Tolik už toužil býti mužem, státí na vlastních nohou, a co to s ním teď je? Bojí se mužného věku?

Zápasil sám se sebou takřka zoufale. Stařík měl v očích slzy a Will také začal potichu plakat, ale cítil, že právě pláč je jediná věc, ke které nesmí dojít.

Stařík mluvil a mluvil, pořád o svých tram-

poťách, ale Will nebyl s to naslouchat jeho slovům. Zápas v jeho duši byl stále rozhodnější. Jeho mysl lnula k životu jeho dětství, k životu v Appletonově domě v Bidwellu.

Přišel mu nyní na mysl Fred a v očích měl onen triumfující pohled, kterým se díval na jiné chlapce, závistivě okukující jeho mužskou práci. Celá řada obrazů vznášela se před jeho obrazností. Will a Fred a otec malují kůlnu a dva farmářští hoši jdou po cestě a zastaví se a dívají se na Freda, který stojí na žebříku a nanáší barvu. Pokřikují na něho, ale Fred se nemá k odpovědi. Fred si počíná zvláštním způsobem — udeří štětcem na stěnu a potom otočí hlavu a odstříkne barvy na zem. Oči Toma Appletona a oči Willovy se setkaly a úsměv zahrál v koutcích očí otcových a potom i očí synových. Otec a jeho nejstarší syn byli dvěma muži, dvěma dělníky, kteří mají mezi sebou rozkošné malé tajemství. Oba se zadívali se zalíbením na Freda. „Hleďme, kloučka! Dělá už jako dospělý!“

A teď zas stojí Tom Appleton v kuchyni a štětce má rozloženy po stole. Kateřina drží jeden v ruce a přejíždí po něm dlaní. „Je měkký jako kočičí hřbet,“ povídá.

Cosi chytilo Willa za hrdlo. Jako ve snu

vidí sestru Kateřinu, jak jde v neděli večer po ulici s tím mladíkem z klenotnického krámu. Jdou do kostela. To, že je onas ním, znamená — nu, snad to znamená začátek nového domova — znamená to konec Appletonova domova.

Will najednou vyskočil se svého místa vedle staříka. Ve vagoně se takřka setmělo. Stařík pořád stejně mluvil, znovu a znovu opakuje svůj příběh. „Je to stejné, jako bych vůbec neměl domova,“ povídal právě. Snad se Will nerozpláče nahlas ve vlaku, na cizím místě, před cizími lidmi? Chtěl promluvit, udělat nějakou poznámku, ale ústa se mu otevřela a zavřela jako ústa ryby, když ji vytáhneme z vody.

V tom vjel vlak pod nádražní klenbu a ve voze bylo docela tma. Willova ruka se chtěla čehosi křečovitě zachytit a nahmatala staříkovo rameno.

Vlak se najednou zastavil a ti dva tu stáli napolo se objímající. Když přišel brzdič a rozsvítil jim nad hlavou lampu, měl Will oči plny slz. Byla to nejpodivuhodnější náhoda na světě. Stařík vida Willovy slzy, domníval se, že jsou to slzy soucitu s jeho nešťastným postavením v životě a do jeho modrých vodnatých očí vstoupil pohled nesmírné vděč-

nosti. To se mu ještě jakživ nepřihodilo! Když prve vypravoval svůj příběh, zmínil se Will za řeči, že jede do Erie a že by tam rád dostal práci v nějaké továrně, a teď, když vystupovali z vlaku, chytil ho najednou stařík za ruku. „Mohl byste se ubytovat u nás,“ povídal mu. Svít naděje vzplanul v staříkových očích, kdyby se mu podařilo přivést s sebou mladé ženě nového strážníka, chmura jeho vlastního návratu by se tím trochu vyjasnila. „Pojďte se mnou. To bude nejlepší. Jen pojděte se mnou k nám,“ domlouval, pořád drže Willa za ruku.

Minuly dva týdny a Will se na zevnějšek a pro lidské oči vpravil do svého nového života jako tovární dělník v Erii, Pennsylvania.

Pak se stalo náhle, jednou v sobotu večer, to, co nevědomky očekával a čeho se bál od té chvíle, co se vyšplhal do vagonu nákladního vlaku tenkrát v tom stínu Whaleyova závodu v Bidwellu. Od Kateřiny přišel dopis, obsahující veliké zprávy.

V okamžiku, kdy se už už měli rozejít, vterinu před tím, nežli se skrčil do kouta vagonu, tu noc smutného loučení, nahnul se Will z vozu, aby naposledy pohlédl na sestru. Stála tam tiše ve stínu skladiště, ale když už se vlak

rozjížděl, udělala krok k němu a světlo vzdálené lampy padlo jí na tvář.

Tvář však se nevrhla k němu, nýbrž podržela svůj neurčitý obrys uprostřed komíhavého světla.

Will nevěděl, zdali se její rty skutečně otevřely a zase zavřely, jako by mu chtěly něco říci, nebo bylo-li to jenom zdání způsobené vzdáleným, nejasným a kmitavým světlem. V dělnických rodinách míjejí dramatické a živelné chvíle života v mlčení. Ani ve chvílích narození a smrti semnoho nemluví. Dělníkově ženě se narodí dítě a muž vejde do světnice. Žena leží na lůžku vedle malého červeného uzlíčku nového života a její muž postojí chvíli v rozpacích u postele. Ani on ani jeho žena nemohou si pohlédnout rovnou do očí. „Buď na sebe opatrná, matko! Odpočiň si hezky!“ řekne konečně a pospíchá odtud.

Tenkrát v té tmě u toho bidwellského skladiště Kateřina udělala dva nebo tři kroky k Willovi a potom se najednou zastavila. Mezi kolejnicemi a skladištěm byl malý trávník a ona stála na něm. Chvělo se jí v té chvíli na rtech „sbohem“ hlubšího smyslu? Po Willovi přeběhlo mrazení jakési bázně a Kateřina asi cítila totéž. V té chvíli byla vůči němu matkou,

která má před sebou své dítě, a věc, která se jí drala na rty, náhle spadla ke dnu. Così mělo býti řečeno, ona však toho nemohla říci. Zdálo se, jako by se ve tmě trochu zapotácela, a Will už neviděl nic leč jakousi útlou matnou postavu. „S Bohem!“ zašeptal do tmy a s jejích rtů splynulo asi totéž slovo. Na venek však bylo ticho a ona stála v tom tichu a vlak hlo-mozivě odjížděl.

A tuto sobotu večer, když se Will vrátil z továrny, našel dopis, v němž mu Kateřina říkala to, k čemuž se nemohla odhodlat při rozloučení. Práce se končila v sobotu vpět hodin, Will přišel domů ve svých pracovních šatech a šel rovnou do svého pokoje. Dopis našel na malém rozlámaném stolku pod prskající olejovou lampičkou vedle hlavních dveří a stoupal do schodů s dopisem v ruce. Četl jej s úzkostí, jako by čekal, že každou chvíli se vynoří z němé zdi světnice jakási ruka, která udeří.

Otci prý se už vede líp. Hluboké spáleniny, které se tak dlouho nechtěly zahojit, teď prý se už doopravdy hojí a doktor povídal, že nebezpečí nákazy už minulo. Kateřina prý našla nový hojivý lék. Vzala prý halouzku polního jilmu a ponořila ji do mléka, až změkla.

Pak prý to přiložila na spáleniny a Tom prý pak spal v noci mnohem líp.

Co se týče Freda, rozhodli prý se otec i Kateřina, že může ještě chodit do školy. Je prý škoda, když si mladý hoch nechá ujít příležitost a nevzdělává se, a konečně prý ani není práce. Snad si bude moci něco přivydělat v sobotu odpoledne v nějakém skladišti.

Jakási dáma ze „Spolku pro péči o ženu“ prý měla tu drzost a přišlak Appletonům a platila prý se Kateřiny, nepotřebuje-li rodina nějaké pomoci. Nu, Kateřina sice měla tolik síly, že se zdržela a jakž takž zachovala zdvořilost, ale kdyby ta dáma byla věděla, co si o ní myslí, bylo by jí svrbělo v uších alespoň měsíc. Je to nápad!

Will prý je hodný, že poslal lístek, jakmile přijel do Erie a dostal práci. Co se týče toho posílání peněz, byli by prý ovšem rádi, kdyby mohl něco ušetřit, ale nechtějí prý, aby se kvůli nim nuzačil. „Dostali jsme u obchodníků úvěr. Už se nějak proflučem,“ psala Kateřina statečně.

A potom teprve připsala jediný řádek, v němž řekla to, k čemu se nemohla odhodlat tu noc, když Will odjížděl. Týkalo se to jí a jejích budoucích plánů. „Ten večer, když jsi

odjížděl, jsem ti chtěla něco říct, ale myslila jsem, že by bylo hloupé mluvit o tom příliš brzo." Ale konec konců mu to snad může říci, že se chce na jaře vdávat. Chtěla by, aby Fred šel s ní a bydlil s ní a s jejím mužem. Mohl by chodit dál do školy a snad by to i šlo zařídit tak, aby mohl chodit do koleje. Aspoň někdo z rodiny aby měl slušnější vzdělání. Teď, když už Will se pustil sám do života, nemá prý už Kateřina nač čekat.

Will seděl ve svém maličkém pokojíku v nejvyšším patře ohromného činžáku, jehož majitelkou byla žena hornisty z vlaku, a držel dopis v ruce. Jeho světnička byla v třetím poschodí, pod samou střechou, v křídle domu, a vedle byla druhá světnička, v níž bydlil sám stařík. Will si najal tuto světničku, protože byla laciná a on si tak mohl zaplatiti ze svého výdělků světničku, stravu a prádlo a ještě mohl poslat týdně tři dollary Kateřině a dollar mu ještě zůstal na útratu. Mohl si za něj koupit trochu tabáku a sem tam jít do kina.

„Oh!“ uklouzlo Willovi vzlykavě se rtů, když přečetl Kateřinin dopis. Seděl na židli ve svých zamaštěných šatech a tam, kde držel v prstech bílý arch dopisu, zůstaly na něm malé mastné skvrny. Jeho ruka se trochu třásla. Po-

lom vstal, nalil ze džbánu vody do umyvadla a začal si umývat tvář a ruce.

Když se z části převlekl, přišla mu návštěva. Na chodbě se ozval šoupavý zvuk vlekcoucích se nohou a hornista strčil bázlívě hlavu do dveří. Psí úpěnlivý pohled, kterého si Will všiml hned ve vlaku, byl pořád v staříkových očích. V té chvíli kul jakýsi plán, jakousi chabou vzpouru proti vládě své ženy v domě, a potřeboval Willovy mravní podpory.

Už celý týden přicházel k Willovi takřka každý večer na besedu. Bylo mu potřebí dvou věcí. Jednak by si byl rád zatroubil na roh, když tak seděl večer sám ve své světničce, jednak by si byl rád zacinkal v kapse několika groši.

A pak Will, tento nováček v domě, byl v jistém smyslu jeho vlastnictvím, nenáležel jeho ženě. Často flachával večer ve světničce unaveného, ospalého, mladého dělníka, až se Willovi zavřely oči a ozvalo se jeho tiché chru-pání. Stařík seděl na jediné židli, která byla v pokojíku, a Will seděl na okraji postele, zatím co scvrklé rty staříkovy vypravovaly s trochou vychloubání povídku jeho ztraceného mládí. Když se Willovo tělo svezlo na postel, stařík vstal a tichými kočičími kroky chodil po

světnici. Nesmí se pro všechno mluvit tuze nahlas. Což Will skutečně usnul? Starý hornísta vypjal ramena a z jeho rtů vycházela pološepem smělá slova. Provedl skutečně oslovinu, že dal všechny peníze své ženě, a jestliže toho žena použila, nebylo to její vinou. Za své nynější postavení nemůže obviňovat nikoho jiného leč sebe. Čeho se mu od samého začátku nejvíce nedostávalo, byla smělost. Je povinností muže, aby byl především mužem, a on už dlouho o tom přemýšlí, že — zkrátka — pension jistě vynáší a on by měl dostávat nějaký podíl ze zisku. Jeho žena je celkem dobrá holka, ale když se to vezme z gruntu, všechny ženy mají nedostatek smyslu pro mužovo postavení v životě.

„Budu si s ní musít promluvit, ano, panáčku, řeknu jí to hezky zpříma! Snad to bude trochu drsné, ale vždyť jsou to mé peníze, které drží dům, a já chci svůj podíl ze zisku! Žádné hlouposti! Hezky klopit, slyšíš?“ šeptal stařík, dívaje se koutky svých modrých vodnatých očí na mladíka, spícího na lůžku.

A tak i teď stál stařík ve dveřích a nakukoval úzkostně dovnitř. Zvonek pronikavě zazvonil na znamení, že se bude dávat večeře, a oni sestupovali dolů, Will napřed. V jídelně

u dlouhého stolu se shromáždilo už více lidí a po schodech rozléhal se dupot mnoha nohou.

Dvě dlouhé řady mladých dělníků mlčky jedí. Je sobota večer a dvě dlouhé řady mladých dělníků jedí a mlčí.

Po každé po večeři, a dnešního večera obzvláště, rozběhnou se všichni tito mladí mužové jako o závod dolů do města, do jeho osvětlených ulic.

Will seděl na svém místě, zarýváje prsty do opěradel své židle.

V sobotu večer páchají se všelijaké věci. Týdenní práce je u konce a v kapse cinkají peníze. Mladí mužové mlčky pojídají svou večeři a potom pospíchají jeden za druhým dolů do města.

Willova sestra Kateřina se chce na jaře vdávat. Neprocházívala se nadarmo s mladým úředníkem z klenotnického závodu po bidwellských ulicích.

Mladí dělníci, zaměstnaní v erieských továrnách, oblekou se v sobotu večer do nejlepších šatů a procházejí se v osvětlených ulicích. Zajdou také do parků. Někteří stojí a hovoří s děvčaty a druzí chodí s děvčaty po ulicích. A jiní ještě jdou do hospody a pijí. Mu-

žové tam stojí okolo pultu a hovoří. „Ďas vzal mého dílovedoucího! Dám mu jednu mezi zuby, jak mně něco řekne!“

A jeden mladík z Bidwellu sedí teď u stolu v pensionu v městě Erii, Pennsylvania, a na talíři před ním je veliká hromada masa a brambor. Světnice není příliš osvětlena. Je tmavá a chmurná a na šedých papírových čalounech jsou černé pruhy. Po stěnách hrají stíny. Po obou stranách tohoto mladíka sedí jiní mladí mužové a jedí spěšně a mlčky.

Will znenadání prudce vyskočil od stolu a rozběhl se ke dveřím, vedoucím na ulici, ale ostatní mu nevěnovali pozornosti. Bylo jim jedno, jí-li nebo nejí-li svého masa a svých brambor. Paní domu, žena starého hornisty, obsluhovala u stolu, dokud se jedlo, ale teď právě odešla do kuchyně. Byla to zamlklá nevládná žena, oblečená vždy do černých šatů.

Ostatním stravníkům—kromě starého hornisty—bylo docela jedno, odešel-li Will nebo zůstal-li sedět. Byl to jenom mladý dělník a mladí dělníci na takových místech pořád odcházejí a přicházejí.

Jenom člověk se širokými rameny a s černými kníry, starší trochu než většina ostatních, šfouchl do svého souseda a ukázal palcem

přes rameno. „Ten má nějak naspěch,“ povídalse smíchem. „Nemůže se ani dočkat konce večere. Nějaká spodnička asi na něho čeká — ale umluvili si to jaksi moc brzo!“

Naproti Willovi seděl starý hornista a když Will odcházel, díval se za ním všecek poděšený. Těšil se, že si večer popovídá, že bude Willovi vypravovat o svém mládí a že se při tom sem tam nesměle něčím pochlubí. Will však byl už u dveří do ulice a staříkovi vstoupily do očí slzy. Řet se mu zase zatřásl. Stařík měl co chvíle slzy v očích a řet se mu třásl při sebe menším popudu. Nebylo divu, že už nemohl troubit s kapelou.

Will byl už tedy venku ve tmě a hornista měl večer pokažený, celý dům byl mu opuštěný a prázdný. Chtěl si dnes večer promluvit s Willem velmi zřetelně a zejména si chtěl promluvit o novém stanovisku, jež hodlá zaujmout vůči své ženě ve věci peněz. Kdyby tu celou věc vyložil Willovi, nabyl by tím odvahy a stal by se smělejší. Jářku, když tento dům, který je teď pensionem, byl koupen za jeho peníze, patří mu část zisku! A zisk jistě je! Proč by se vydržoval pension bez zisku? Vždyť žena, kterou si vzal, není žádný hlupák.

I když je člověk stár, potřebuje přece do

kapsy trochu peněz. Stane se třeba, že takový stařík, jako je on, má známého, mladého člověka, a rád by mu občas řekl: „Pojďte, přáteli, vypijem sklenici piva. Zním jedno dobré místo. Vypijeme sklenici piva a potom si zajdem do biografu. Já to беру na sebe.“

Hornista také nemohl polknout své maso a své brambory. Chvilí se díval přes hlavy ostatních a potom vstal a šel do své jizby. Žena za ním vyšla na chodbu až pod schody. „Co je ti, drahousku, jsi nemocen?“ ptala se ho.

„Ne,“ odpověděl, „nechtělo se mi večereť.“ Ani se na ni nepodíval a loudal se pomalu a těžce po schodech.

Will krácel spěšně ulicemi, ale nešel dolů do osvětlené čtvrti města. Pension stál v tovární ulici a Will se obrátil k severu, přešel několikrát železniční koleje a krácel k dokům podél jezera Erie. Cítil, že si musí cosi sám se sebou vypořádat, že se musí čemusi podívat tváří v tvář. Podaří se mu to?

Šel dál a dál, nejprve rychle a potom pomaleji. Bylo to už na sklonku října a ve vzduchu bylo cítit štiplavost mrazu. Vzdálenosti mezi pouličními lampami byly dlouhé a on se střídavě vnořoval do tmy a zase z ní vynořoval. Čím to, že se mu najednou zdálo všechno

kolem cizí a neskutečné? Zapomněl si přivést z Bidwellu zimník a bude musít dopsat Kateřině, aby mu jej poslala.

Došel skoro až k dokům. Nejenom noc se mu zdála cizí a neskutečnou, ale i jeho vlastní tělo, dlažba pod nohama a hvězdy daleko na obloze, ba i tvrdé tovární budovy, jež míjel. Zdálo se mu, že by mohl vztáhnouti ruku a prostrčiti ji zdi, jako se může vnořit ruka do mlhy nebo do mračna kouře. Všichni lidé, jež Will míjel, zdáli se mu jaksi podivní a dělali všechno jakýmsi divným způsobem. Temné postavy vyvstávaly před ním ve tmě. U tovární zdi stál jakýsi člověk, stál docela tiše, ani se nepohnul. Bylo cosi takřka neuvěřitelného v jednání těch lidí a v podivnosti takových chvil, jakou právě prožíval. Šel několik coulů od nehybného muže. Byl to muž nebo stín na zdi? Život, který měl nyní Will vésti sám a sám, stál se mu čímsi cizím, nekonečným a děsivým. Snad je všecek život takový — jediná poušť a prázdnota.

Přišel až na místo, kde se lodi uvazovaly k dokům, a stál tam chvíli tváří v tvář vysoké stěně lodní, jež se před ním tyčila jako zeď. Bylo tam temno a pusto. Když otočil hlavu, zpozoroval muže a ženu, kteří šli nedaleko po

cestě. Jejich kroků nebylo ani slyšet v hlusném prachu, nebylo jich vidět ani slyšet a přece věděl, že tam jsou. Kterási část ženských šatů — cosi bílého — se slabě kmitla a postava mužova byla tmavou hmotou proti tmavé hmotě noci. „Ach, jen pojď a neboj se!“ zašeptal muž chraplivě, „nic se ti nestane.“

„Mlč, prosím tě!“ odpověděl ženský hlas a ozval se krátký výbuch smíchu. Obě postavy zanikly. „Nevíš, co povídáš,“ bylo ještě slyšet ženský hlas.

Když teď Will dostal Kateřinin dopis, přestál už být chlapcem. Chlapec je zcela přirozeně a bez svého přičinění ve spojení s čímsi a toto spojení bylo teď přefato. Byl vystrčen z hnízda a to, že ho takto vystrčili přes okraj hnízda, znamenalo, že je čemusi konec. Nesnáz však byla v tom, že už sice nebyl chlapcem, ale dosud se ještě nestal mužem. Jako by se vznášel v prázdném prostoru. Nebylo místa, kam by postavil nohu.

Stál ve tmě ve stínu lodi a škulal zvláštním způsobem rameny, jež byla už takřka rameny muže. K čemu teď vzpomínat na večery v Appletonově domě, jak Fred a Kateřina stojí okolo otce a otec Tom Appleton rozkládá v kuchyni na stole své malířské štětce, k čemu si při-

pomínat dupot Kateřininych nohou, jak běží večer po procházce se svým úředníkem nahoru po schodech do své světničky? K čemu se chtít pobavit vzpomínkou na ovčáckého psa v jednom ohyském městě, na psa zohyzděného třesoucí se rukou bázlivé stařeny?

Ted' stojíš tváří v tvář mužnému věku — a stojíš sám. Kdyby aspoň bylo možno na něčem spočinout, zbavit se toho pocitu, že padáš prostorem, nekonečnou prázdnotou.

„Býti mužem,“ jak to zní podivně hlavou! Co to vlastně znamená?

Will se snažil myslet na sebe jako na muže, který koná v továrně mužskou práci. Ani v továrně, v níž pracuje, není ničeho, oč by se mohl nohama opřít. Celý den stojí u stroje a vrtá díry do kusů železa. Je tam chlapec, který mu přiváží malé, krátké, bezvýznamné kousky železa v malém vozíku, podobném škatuli, a on je bere jeden po druhém a klade je pod hrot nebozazu. Stáhne páku a nebozez sjede dolů a zakousne se do železa. Udělá se trochu páry, kouře a potom se stříkne tam, kde se nebozez zavrtal, trochu oleje. Páka se potom zase zdvihne. Díra je vyvrtána a bezvýznamné kousky železa se pak házejí do druhého škatulovitého vozíku. Nemá to k Willovi

žádného vzlahu. Will k tomu nemá žádného vzlahu.

Vpoledne se chodí chvíli sem a tam po továrně, jde se také stoupnout mezi dveře, kde svítí slunko. Uvnitř sedí dělníci na dlouhých lavicích a pojídají svůj oběd z malých kbelíků. Někteří si před tím umyjí ruce, kdežto jiní se nezdržují takovou zbytečností. Jedu mlčky. Jeden dlouhán plivne na podlahu a pak to rozetře botou. Pak přijde večer a jde se domů z továrny, jí se u stolu s jinými zamlklými muži, a potom přijde do pokoje vychloubavý stařík a tlachá. Člověk leží při tom na posteli a namáhá se poslouchat, ale záhy usíná. Lidé jsou jako ty kousky železa, do nichž se vyvrtaly díry, hodí se potom také do jakéhosi škatulovitého vozíku. Člověku vlastně do nich nic není. Jim není nic do člověka. Život se mění v holou řadu dní a snad celý život je takový — holá řada dní.

„Byli mužem.“

Znamená to, že se vyjde z jednoho místa a vejde se do druhého? Jsou mládí a mužství dva domy, v nichž se žije ve dvou různých obdobích života? Se sestrou Kateřinou se asi chystá cosi důležitého. Nejprve byla mladou dívkou a měla dva bratry a otce, a žila s nimi v jednom domě v městě Bidwellu, Ohio.

A teď má přijít den, kdy se slane kýmsi jiným. Vdá se a půjde žít do jiného domu a bude mít muže. A snad se jí narodí i děti. Je zřejmo, že Kateřina se čehosi zachytila. Vztáhla ruce a chopila se čehosi pevného. Vymrštila se přes okraj rodného hnízda a rovnou stanula nohama na jiné větvi stromu života — na větvi ženství.

Jak tak stál Will ve tmě, cosi ho sevřelo za hrdlo. Zás musil proti čemusi bojovat — ale proti čemu bojovat? Cítil, že on se nemůže přestěhovat z jednoho domu do druhého. Dosud tu byl dům, ve kterém žil, a najednou a zcela neočekávaně se dům propadl. Ještě před chvílkou stál Will na okraji hnízda a rozhlížel se kolem, a v tom se napřáhla z teplého hnízda jakási ruka a shodila ho do prostoru. A teď nemá, kde by spočinul. Houpe se v prázdném prostoru.

Ale co to — on, takový chlapík, měří skoro šest stop do výšky, a tady po tmě a ve slínu lodi brečí jako dítě! Vykročil pln odhodlání ze tmy, šel mnoha továrními ulicemi a přišel na konec do ulic s obyčejnými domy. Šel okolo domu, kde se prodávaly lihoviny, a pohlédnuv dovnitř, uviděl, že hodiny na stěně ukazují už deset. Dva opilci vycházeli právě ze dve-

ří a zastavili se na malé verandě. Jeden se držel zábradlí a druhý ho tahal za ruku. „Nech mě, a dost! Povídám, abys mě nechal!“ bručel muž, držící se zábradlí.

Will vešel do svého pensionu a lezl pomalu do schodů. U všech všudy — člověk by se rád čemusi postavil, jen kdyby věděl, čemu se postavit!

Otočil kohoutkem a usedl na okraj postele, a v tom k němu vpadl starý hornista, padl na něj jako nějaký malý dravec, ležící za křovím u lesní pěšiny a číhající na kořist. Vešel do Willovy světničky s rohem v ruce a v očích měl pohled takřka smělý. Stanuv pevně na svých starých nohou uprostřed světnice, učinil toto prohlášení: „A teď si zatroubím! Ať si říká, co chce! Teď si zatroubím!“

Přiložil roh ke rtům a zatroubil dva nebo tři tóny, ale tak potichu, že to Will, ačkoli seděl tak blízko, sotva uslyšel. Pak mu oči zamžikaly. „Pysk mi už neslouží,“ povídal. Podával roh Willovi. „Zatrubte vy!“ pravil mu.

Will seděl na okraji lůžka a usmíval se. Přišlo mu do mysli jakési poznání. Bylo to cosi, jakási myšlenka, v níž lze najít útěchu. Tu před ním v této světnici stojí muž, který konec konců není žádným mužem. Je to dítě, jakým je,

ach, příliš ještě, i Will, vždycky to bylo dítě a bude dítětem až do konce. Není se třeba bát. Děti jsou všude, kolem dokola. Je-li někdo dítětem a zabloudí-li vširé, prázdné pustině, může si aspoň pohovořit s jiným dítětem. Je si možno pohovořit a snad i pochopit něco z věčného dětství sama sebe i ostatních.

Willovy myšlenky nebyly zcela hotové. Bylo mu však náhle teplo a útulno v malé světničce v nejvyšším patře pensionu.

A stařík před ním vykládal dále. Chtěl se ujistiti ve svém mužství. „Spávám zde a nejdu dolů k ženě, protože nechci. To je jediný důvod. Mohl bych, kdybych chtěl. Ale ona má bronchitis — neříkejte to nikomu! Ženy to nemají rády, když se to o nich říká. A ona není konečně tak zlá. Já však mohu dělat, co se mi zlíbí.“

A znova nutil Willa, aby přiložil roh k ústům a zatroubil. Byla v něm jakási prudká žádostivost. „Nemůžete ovšem vyluzovat hudbu, vždyť to neumíte, ale to nic nedělá,“ povídal. „Hlavní je udělat hluk, ztropit pekelný rámus, troubit jak všichni čertí!“

Willovi bylo zase najednou do pláče, ale onen pocit prázdnoty a samoty, který ho mučil od té chvíle, co sedl v Bidwellu do vlaku,

najednou pominul. „Nu, nemohu být přece na věky dílětem. Kateřina má právo se vdát,“ pomyslí si a nasadí roh ke rtům, zatroubil dva nebo tři tóny, ale docela tichounce.

„Ne tak, vždyť vám povídám, tak ne! To není to! Jen zatrubte! A nebojte se! Povídám vám, že to chci! Trubte jak všichni čerti! Víte co, toto je můj dům! Ničeho se nepotřebujeme bát! Můžeme dělat, co se nám zachce! Jen do toho! Trubte jako všichni čerti!“ pobízel ho stařík ze všech sil.

OBSAH

CHICAGSKÝ HAMLET	1
LÁHVE S MLÉKEM	57
„ZVLÁŠTNÍ“	75
TRIUMF VEJCE	203
SMUTNÍ TRUBAČI	225

Vyšlo jako 90. svazek

DOBŘÉHO DÍLA

v září léta Páně 1927

Na skladě

u Marfy Florianové

ve Staré Říši na Moravě

Vytiskl Jan Mucha

ve Velkém Meziříčí

a to

A 30 ex. na ručním bílém

B 50 ex. na holand. japanu

C 300 exemplářů na velínu

D 1000 ex. na bezdřevém

Tento jest

DEO GRATIAS